

Martin Jindra

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého na pozadí V. řádného sněmu Církve československé (husitské)¹

Motto: *Kdo chce jít se mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne. (Mk 8, 34)*

Úvod

Když v květnu 1973 odcházel farář Václav Mikulecký od rozdělané práce k Tomu, se kterým spojil svůj život, bylo mu necelých dvaapadesát let. Symbolicky se tak stalo pouhý den po jednom ze setkání společenství živé víry působícího uvnitř Církve československé (husitské),² u jehož zrodu stál, a kterému v pokoře, trpělivosti, vděčnosti a poslušnosti významně pomáhal v jeho snahách o obnovu a oživení porušené církve. Přestože si plně uvědomoval a i na vlastní kůži opakovaně pocítil slabosti, selhání a nedokonalost své církve, nikdy nezapochoyboval o jejím poslání. Věřil a prosil o to, aby se lidé v ČČS(H) stávali menšími a Kristus v ní mohl růst.

Příčinu jeho brzkého úmrtí je nutné spatřovat nejen v prohlubující se srdeční chorobě, která u něho propukla následkem nuceného pracovního nasazení v Říši, ale i ve střetu se státní mocí potlačující základní právo a poslání církve – věrně a svobodně hlásat Kristovo evangelium. Mikuleckého rovněž zraňovalo jednání některých až příliš snadno se nastalé situaci přizbůsobujících zástupců z ČČS(H). Zvláštní pevnost a ryze farářova charakteru i prorocká vyhraněnost mu i za cenu rizik nedovolovaly zříci se podstatných částí své víry, a zbavit se tak břemena Kristova kříže.

Snahy Václava Mikuleckého o život v odpovědnosti a věrnosti vůči Bohu vyústily nejprve v jeho přeložení z Prahy-Braníka do méně exponované náboženské obce³ v Kobylisích. Zlomový okamžik v jeho životě a službě však měl teprve nastat. V roce 1960 se v ČČS(H) naplno rozběhly přípravy V. řádného církevního sněmu, který byl zároveň sněmem volebním. Mezi vážné kandidáty na budoucího patriarchu patřili dosavadní pražský biskup ThDr. PhDr. Miroslav Novák a profesor Husovy československé bohoslovecké fakulty⁴ v Praze ThDr. PhDr. Otto Rutrle. Pro církev i státní moc

1 Dále jen ČČS(H). Charakteristika „husitská“ byla k názvu církve přiřčena na VI. řádném sněmu v roce 1971. Srov. *Usnesení VI. řádného sněmu Církve československé husitské*. Ústřední rada ČČSH, Praha 1983, s. 58–67.

2 Každá z osob patřících k jádru společenství živé víry, působícího uvnitř ČČS(H), má vzhledem k jeho významu v textu vlastní medailon.

3 Dále jen NO.

4 Dále jen HBF.

uvažování kandidáti ztělesňovali odlišné linie směřování CČS(H). Miroslav Novák jako bývalý předseda revolučně utvořené Ústřední národní správy Církve československé byl vnímán jako představitel až konjunkturalistické spolupráce církve s komunistickým režimem. Naproti tomu profesor Otto Rutrle byl personifikován se stále výrazněji rezonující biblicko-teologickou orientací, která části CČS(H) poskytovala naději na autentickou, Boha milující, na něho se spoléhající a pro něho se obětující církev, která se neopírá o falešné opory. Církev stála na rozhraní a rozhodovala se, kterou cestou se vydat.

Farář Václav Mikulecký patřil k nejméně výraznějším zastáncům kandidatury profesora Otto Rutrleho na příštího patriarchu, jež byla ze strany státní moci vnímána jako nepřátelská a nepřijatelná. V tuto chvíli již nešlo „pouze“ o jeho pastorační aktivity mezi dětmi a mládeží, otevřenost kázání, neúnavnou prakticko-teologickou činnost v náboženské obci, snahy o prohlubování teologické práce v církvi, nevídané kontakty s profesory HBF a občasná střety s oficiálními představiteli své diecéze. Příslušné státní orgány především zneklidňoval v CČS(H) doposud málo vídaný jev, kdy odlišné postoje části církve začaly v mnohem větší míře otevřeně a hmatatelně pronikat na světlo, a znemožňovaly tak *dohodnout věci, které by jinak mohly být naprostou samozřejmostí*,⁶ jak se na okrskové konferenci pražského duchovenstva vyjádřil krajský církevní tajemník Falta. Reálně tak hrozilo, že doposud poměrně hladce probíhající volby předem vybraných a schválených představitelů CČS(H) by bez razantního zásahu ze strany státní správy mohly být „narušeny“. Za vedoucího „reakčně“ zaměřené skupiny pražských duchovních, která před volebním sněmem otevřeně vyjadřovala svoji podporu profesorovi Rutrlemu, ba co více, své postoje přenášela i do dalších diecézí, byl orgány státní správy i Státní bezpečností považován právě farář Václav Mikulecký. Odnětí státního souhlasu pro výkon duchovenské služby faráři Mikuleckému, o kterém krajský církevní tajemník na přímý popud StB⁸ rozhodl právě v době vrcholícího vyhledávacího řízení na nového patriarchu, se tak mělo stát dostatečným varováním pro ostatní „rebelující“ část duchovenského sboru.

Miroslav Novák byl na V. řádném církevním sněmu nakonec poměrně přesvědčivě zvolen novým patriarchou CČS(H). Mohlo by se tak zdát, že státní moc dosáhla svého. Václav Mikulecký však nepřestal být knězem ani bez státního souhlasu. Jeho aktivity mimo oficiální strukturu církve nakonec vedly ke vzniku neformálního společenství živé víry, které významně ovlivňovalo a zasahovalo do života řady NO a přinášelo své plody i církvi jako celku.

5 Dále jen ÚNS CČS. Kořenům, které vedly ke vzniku církevní národní správy, se věnuje následující kapitola. Její širší pojetí zasahující až do doby okupace je nezbytné k pochopení kontextu jejího vzniku, přijetí i působení, které zásadně ovlivnilo poválečný vývoj CČS(H).

6 *Archiv pražské diecéze CČSH* (dále jen APD CČSH), fond (dále jen f.) Okrskové konference duchovních CČS(H), nezpracováno, Zápis z okrskové konference duchovních pražského okrsku konané 21. listopadu 1960.

7 Dále jen StB.

8 Krajský církevní tajemník Falta odejmul Václavu Mikuleckému státní souhlas pro výkon duchovenské služby pouhé dva dny po obdržení zprávy o dlouhodobě „závadné“ činnosti dotyčného faráře. Podrobná zpráva byla signována přímo náčelníkem Krajské správy MV Praha. Viz *Archiv bezpečnostních složek* (dále jen ABS), f. Taktické svazky – Centrála (MV-T), svazek archivní číslo (dále jen a. č.) T-596 MV.

Martin Jindra

Ústřední národní správa Církve československé (husitské)

V životě bezmála 950tisícové ČČS(H) došlo bezprostředně po osvobození Československa k zásadní změně, která měla rozhodující vliv na další směřování této církve. Již 14. května 1945 Ministerstvo školství a osvěty svým výnosem č. 25967/45-V pověřilo vedením církve ÚNS ČČS⁹, a zrušilo tak veškerá státní schválení všech dosavadních členů ústřední rady¹⁰ a diecézních rad celé církve. Tento revoluční a bezprecedentní krok¹¹ determinoval další existenci ČČS(H) a měl za následek radikální nasměrování církve směrem k Božímú království na zemi, o němž apoštol ve svém listu praví: *Má-me-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí!*¹²

Revoluční vznik ÚNS ČČS měl své kořeny již v době Protektorátu. Tehdy se v rámci nedobrovolně přejmenované Církve českomoravské¹³ vytvořila kolem bývalých členů Společnosti ThDr. Karla Farského, Jednoty duchovenstva a Pracovní skupiny výtvarných umělců a architektů opoziční skupina duchovních a laiků. Pnutí uvnitř církve se otevřeně projevilo v roce 1943, kdy vznikl spor mezi většinou částí ÚR ČČM a zkušebním komisařem oboru filozofie náboženství Františkem Roháčem, který svým článkem *Svědění a svoboda v náboženství* vyvolal vzrušení u některých členů ÚR. Roháč totiž ve své úvaze zastával stanovisko, že svoboda svědomí každého jednotlivce, opírající se o jeho mravní a duchovní legitimitu, stojí nad všemi právními, mocenskými i organizačními prerogativy církve, čímž zrelativizoval dosavadní pojetí autority

9 Členy ÚNS ČČS se stali ThDr. PhDr. Miroslav Novák (předseda), Ing. Miroslav Kouřil (místopředseda), PhDr. František Hub (tajemník), František Roháč (ideový referent a spirituál Bohoslovecké koleje), Václav Lorenc (referent pro dílčí složky církve a pro organizaci církve v pohraničním území), František Soukup (finanční referent) a Václav Molkup (správce protokolu a písařny, hospodářský správce Bohoslovecké koleje).

10 Dále jen ÚR.

11 Institut národní správy byl za poněkud odlišných okolností příslušným ministerstvem uplatněn i v případě starokatolické církve. Národní správa zde byla ustanovena od 15. ledna 1946 do 7. července 1954. Srov. TOMAN, Rostislav K.: *Starokatolická církev v ČSR (ČSSR) od roku 1945 do roku 1990*. Diplomová práce, Husitská teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2003, s. 24–38.

12 *Ekumenický překlad Bible*. Česká biblická společnost, Praha 1985 (1 K 15, 19).

13 Dále jen ČČM. O změně názvu Církve československé na Církev českomoravskou rozhodlo Ministerstvo školství a národní osvěty výnosem č. 51310/40-V/2 z 22. dubna 1940. Historie změny názvu církve sahá už do doby krátce po vyhlášení tzv. Slovenského štátu, kdy se mimo území Protektorátu ocitlo devět NO na Slovensku – první zásah do působnosti NO na Slovensku a Podkarpatské Rusi proběhl již na podzim 1938. Ministerstvo školství a národní osvěty svým výnosem z 5. dubna 1939 zrušilo doposud platnou ústavu ČČS(H) a církev přestala být na Slovensku zákonem uznávána. Právního základu pro svoji existenci tak jen na Slovensku úhrnem pozbylo dvanáct státem uznaných NO a na třicet místních výborů. Koncem září 1939 vyvolalo Ministerstvo školství a národní osvěty na žádost Úřadu říšského protektora s představiteli církve jednání o změně jejího označení. Přestože se církevní představitelé původně klonili k názvu „Česká církev národní“, bylo nakonec ministerstvu doručeno konečné rozhodnutí patriarchy obsahující označení „Církev českomoravská“. K potřebnému ústavnímu schválení nového názvu nikdy nedošlo, přesto musel být používán až do května 1945. K oficiálnímu zrušení příslušného výnosu Ministerstvo školství a osvěty na žádost ÚNS ČČS z 2. srpna 1945 přistoupilo 19. září 1945 (výnos č. B-152.763-V). Ke změně názvu byla obdobně dotlačena i Náboženská společnost československých unitářů, která změnila název na Náboženskou společnost českých unitářů (výnos z 3. června 1940). K původnímu názvu se unitáři vrátili v listopadu 1945. Ministerstvo školství a osvěty vzalo jejich rozhodnutí na vědomí 24. prosince 1945.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

v CČM. Zároveň vyslovil i požadavek, aby se svoboda svědomí kromě víry odrážela i v učení církve, neboť teologie není jenom formulací učení, nýbrž také výkladem tohoto učení ve vztahu k realitě života. Učení se tudíž mělo církvi stát i myšlenkovým nástrojem k přeměně světa.¹⁴

V reakci na otištěný článek se většinová část ústředí církve rozhodla odvolat Františka Roháče z funkce zkušební komisaře.¹⁵ Na listopadové schůzi ÚR CČM upozornil správce pražské diecéze Jan Lomoz na možnost rezignace celé zkušební komise pro bohosloveckou výchovu, pakliže by důvody pro Roháčovo odvolání nebyly dostatečně pádné.¹⁶ Většinová část ÚR CČM¹⁷ však setrvala na svém původním stanovisku, a co víc, rozhodla se učinit veškerá opatření, aby nutná kázeň a řád v církvi byly udrženy v souladu s její představou. V první fázi zbavila Františka Moce a Zdeňka Trtíka členství ve zkušební komisi pro bohosloveckou výchovu, následně z vedení ústřední duchovní péče o mládež byl odstaven další z členů výboru Jednoty duchovenstva farář Stanislav Pelda.¹⁸ Spor František Roháč versus ÚR CČM kulminoval v dubnu 1944. Tehdy na základě Roháčova článku *Cuius regio – eius theologia*¹⁹ a následně přednášky *Stav duchovenského dorostu* vznesla ÚR CČM žádost, aby pražská diecézní rada ihned přeložila pomocného duchovního Františka Roháče z Prahy-Vinohrad na menší venkovskou faru, jejíž sídlo mělo být vzdáleno alespoň šedesát kilometrů od Prahy. Pakliže by tak pražská diecézní rada neučinila, bylo jí ze strany právního zpravodaje ÚR CČM JUDr. Josefa Dvořáka vyhrožováno revokací usnesení, podle kterého si mohla pražská diecéze po smrti patriarchy volit správce diecéze. Zároveň bylo ze strany ÚR CČM zahájeno i kárné řízení se členy výboru Jednoty duchovenstva Arnoštem Šimšíkem, Emilem Bolkem, Františkem Hubem, Františkem Mocem, Stanislavem Peldou a Zdeňkem Trtíkem. Právě tyto spory podnítily již během okupace některé prokomunisticky vyhraněné představitel k přípravám revolučního řešení poválečného uspořádání CČS(H).

V červnu 1946 vylíčil jedno z připravovaných řešení situace ve své zprávě František Roháč. *Jedním z řešení byl plán Jednoty duchovenstva. Spočíval v jádru v tom, že ihned po konci války mělo být výborem Jednoty duchovenstva svoláno manifestační shromáždění duchovních a laických zástupců náboženských obcí. Na tomto shromáždění měl být přednesen materiál svědčící o povaze vedení církve a tvůrci oligarchické správy církve vyzvání ke složení*

14 ROHÁČ, František: Svědomí a svoboda v náboženství. *Svoboda svědomí*, 1943, č. 7, s. 93–108.

15 V lednu 1944 Roháče v této funkci nahradil Antonín Vinklárek.

16 *Ústřední archiv a muzeum CČSH* (dále jen ÚAM CČSH), f. Zápisy z ÚR CČM, Zápis z plenární schůze konané 10. listopadu 1943. Srov. tamtéž, f. ÚNS CČS, nezpracováno, Referát bohoslovců Vlastimila Zítka a Adolfa Mádra o krizi výchovy bohoslovců v Bohoslovecké koleji CČM v roce 1944–1945.

17 Ve sporech s Františkem Roháčem a výborem Jednoty duchovenstva proti rozhodnutím většinové části ÚR CČM vesměs hlasovali zástupci pražské diecéze Jan Lomoz a František Plechatý.

18 *APD CČSH*, f. ÚNS CČS, nezpracováno, Zpráva Františka Roháče o vzniku a činnosti ÚNS CČS z června 1946. V reakci na nelichotivý stav ve vzdělávání duchovenského dorostu rezignoval na funkci spirituála Bohoslovecké koleje PhDr. Otto Rutrle. Přestože zástupci pražské diecéze navrhovali na jeho místo faráře Zdeňka Trtíka, byl většinou částí ÚR zvolen PhDr. Viktor Šinták. *ÚAM CČSH*, f. Zápisy z ÚR CČM, Zápis z plenární schůze konané 9. února 1944. Srov. HRDLIČKA, Jaroslav: *Život a dílo prof. Františka Kováře. Příběh patriarchy a učence*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2007, s. 287–288.

19 ROHÁČ, František: *Cuius regio – eius theologia*. *Svoboda svědomí*, 1944, č. 2, s. 19–32.

Martin Jindra

úřadů. V případě, že by odmítli, měla být nastoupena cesta otevřeného odporu proti nim v jejich církevních funkcích.²⁰ Jedním z důvodů, proč nedošlo k realizaci tohoto řešení, byla ideová krize uvnitř vedení Jednoty duchovenstva, konkrétně mezi tzv. biblicko-teologickou skupinou (Zdeněk Trtík, Otto Rutrle a František Moc) a prokomunisticky orientovanou částí Jednoty, zastupovanou v té době především Františkem Hubem.

S blížícím se koncem okupace přemýšlely nad poválečným uspořádáním církve i další významné osobnosti CČM. Na konci roku 1944 se k této otázce konala schůzka bývalého místopředsedy ÚR CČM Františka Plechatého²¹ s Otto Rutrlem. Její závěry však naznačovaly postup v rámci demokratických mantinelů fungování církve. Oba se shodli na tom, že po opětném nabytí samostatnosti bude nutné ihned svolat diecézní shromáždění a provést volbu členů diecézních rad a členů ÚR, protože v posledních letech nesměla být diecézní shromáždění svolávána a volby nemohly být konány, čímž členové ÚR CČM a diecézních rad vedli správu církevního ústředí i diecézí, ačkoliv jejich volební období již prošlo. Oba si byli rovněž vědomi dalšího neméně podstatného faktu, že totiž dosavadní členové ÚR CČM – JUDr. Josef Dvořák, Josef Stržil a farář František Fišera – byli v době první republiky členy Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu (agrární strany) a PhDr. František Schneider členem Československé národní demokracie a posléze Národního sjednocení, tedy stran, které v osvobozené republice nebyly již povoleny.²²

Cestu k samotnému ustanovení ÚNS CČS urychlilo setkání zástupců pražské diecézní rady s Josefem Dvořákem, plánované na 15. května 1945. Prokomunisticky orientovaná skupina uvnitř církve se výsledků této schůzky obávala a rozhodla se jednat. Dne 13. května došlo k sepsání podání na Ministerstvo školství a osvěty, ve kterém pisatelé požadovali, aby správou církve byli pověřeni lidé, kteří osvědčili své demokratické a protifašistické smýšlení za německé okupace a jsou ochotni a schopni provést očistu a připravit opravdové „lidově demokratické“ volby do všech církevních institucí a orgánů.²³ Hned následujícího dne se k zatímnímu správci ministerstva PhDr. Jaroslavu Kudrnovskému dostavila deputace duchovních a úředníků CČS(H) a požádala jej o schválení Ústřední národní správy CČS.²⁴ Pouze na základě tohoto jednání došlo k jejímu bezprostřednímu schválení, a to v doslovně navržené podobě.

Samotný Dekret prezidenta republiky č. 5/1945 Sb., o neplatnosti některých majetkoprávních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot

20 APD CČSH, f. ÚNS CČS, nezpracováno, Zpráva Františka Roháče o vzniku a činnosti ÚNS CČS z června 1946.

21 Z funkce místopředsedy ÚR byl odvolán v souvislosti s případem Františka Roháče 9. února 1944. Na jeho místo byl zvolen ministerský rada Josef Dvořák, čímž došlo k protiústavní kumulaci funkcí finančního zpravodaje a místopředsedy ÚR CČM. ÚAM CČSH, f. Zápisy z ÚR CČM, Zápis z plenární schůze konané 9. února 1944.

22 Archiv náboženské obce CČSH Praha-Nusle, Kronika náboženské obce CČSH Praha-Nusle, 1945, s. 1284–1285.

23 Podání bylo podepsáno PhDr. Františkem Hubem, farářem v Praze-Strašnicích, PhDr. Miroslavem Novákem, profesorem náboženství v Praze-Dejvicích a Václavem Lorencem, duchovním v Praze-Dejvicích.

24 Národní archiv (dále jen NA), f. Ministerstvo školství a kultury (dále jen MŠK), nezpracováno, karton (dále jen k.) 3898, signatura (dále jen sign.) 47 VI, Československá církev, Pověření Ústřední národní správy z 14. května 1945.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů z 19. května 1945 nespécifikuje aplikaci institutu národní správy na jednotlivé církve. Paragrafy 4 a 5 příslušného dekretu však obsahují výčet osob, které lze považovat za státně nespolehlivé. Je paradoxní, že zřízením ÚNS ČČS tak byli z vedení církve násilně odstraněni i dva za okupace věznění čelní představitelé ČČS(H) Jan Lomoz a Karel Vodička²⁵, kteří se dočkali osvobození v Malé pevnosti Terezín.²⁶ Celá situace byla z pohledu uplatnění příslušného dekretu absurdní zejména v případě válečného správce pražské diecéze Jana Lomoze, jehož bezprostřední příčinou k zatčení se stalo odmítnutí vstupu do aktivistické České ligy proti bolševismu.²⁷ Poválečný stav v ČČS(H) samozřejmě vrhal nepřiznivě světlo na církev jako celek. Zásluhou revolučního přístupu ÚNS ČČS tak došlo k možná nechtěnému, ale přesto snadno předvídatelnému pošlapání odkazu desítek duchovních,²⁸ kteří se v řadách církve aktivně podíleli na rezistenci proti nacistickému zlu, přičemž nejméně devětatřicet z nich²⁹ bylo pro své aktivity v domácím odboji po různý časový úsek vězněno.³⁰

Dne 5. ledna 1946 vzalo Ministerstvo školství a osvěty na vědomí a zároveň potvrdilo ustavení nové ÚR církve.³¹ Tři dny poté započalo zahajovací jednání II. řádného sněmu ČČS(H). Národní správci vedle běžné správní a výkonné moci splnili svůj hlavní cíl: nasměrovat církev mezi „pokrokové síly v národě“. Ve jménu této ideje připravovali i jednání sněmu. Během něj někteří z členů ÚNS ČČS získali stěžejní postavení³² a dokázali i dále prosazovat svou vůli. ÚNS ČČS se tak stala především pro jejího předsedu Miroslava Nováka³³ odrazovým můstkem k vedoucím úřadům v církvi a tím i do církevně politické sféry.³⁴ Co pro samotnou ČČS(H) údobí vlády

- 25 JINDRA, Martin: Životní příběh jednoho z terezínských vězňů, faráře Karla Vodičky. *Český zápas*, 2010, č. 31, s. 1 a 3.
- 26 Jan Lomoz byl z Malé pevnosti Terezín propuštěn 1. května 1945 v rámci 230členné skupiny tuberkulózních vězňů. Karel Vodička se dočkal propuštění 10. května 1945.
- 27 JINDRA, Martin: Jan Lomoz, jeden ze sabotérů České ligy proti bolševismu. In: *Paměť a dějiny*, 2010, č. 1, s. 79–92.
- 28 Z ČČS(H) se do domácího i zahraničního odboje zapojila i řada věřících laiků. Viz např. KAŇÁK, Miloslav: Církev československá husitská v boji proti nacismu. In: *Theologická revue*, 1975, č. 2, s. 29–35. HOBZA, Radek: Církev československá (husitská) v odboji do r. 1942. *Národní osvobození*, 1999, č. 4, s. 8. JINDRA, Martin: Odbojová činnost a perzekuce příslušníků Církve československé (husitské) během okupace. In: *Církev československá husitská v odboji za 2. světové války. Sborník k 65. výročí rozhlasového vysílání v Praze-Vinohradech*. ÚR ČČSH, Praha 2010, s. 8–16.
- 29 V církvi v té době působilo 293 aktivních duchovních.
- 30 JINDRA, Martin: Duchovní Církve československé (husitské) věznění v Malé pevnosti Terezín. In: *Terezínské listy*, 2010, č. 38, s. 91.
- 31 Jednalo se o výnos č. B-164216/45-V/2. *Úřední věstník ČČS*, 1946, č. 1, s. 1–2.
- 32 František Roháč se jako tajemník sněmu stal členem kulturního výboru, František Hub členem věroučného, právního a organizačního výboru, Miroslav Novák předsedou liturgického výboru, Václav Lorenc členem tiskového a propagačního výboru a Miroslav Kouřil expertem výboru architektury a stavitelství. Po únorovém komunistickém převratu národní správci František Hub, František Roháč, Václav Lorenc, Václav Molkup a Miroslav Kouřil opustili ČČS(H) a nastartovali svoji politickou dráhu.
- 33 Pozdější pražský biskup a patriarcha ČČS(H) sice církev jako jediný z národních správců neopustil, ale zato se již v červnu 1945 na pokyn člena ÚV KSČ Jindřicha Veselého stal důvěrným členem KSČ. *NA*, f. Archiv ÚV KSČ 1945–1989, Sekretariát ÚV KSČ 1945–1951, k. 40, inventární číslo (dále jen inv. č.) 189/17, Schůze Sekretariátu ÚV KSČ z 12. června 1951 (důvěrní členové KSČ).
- 34 Srov. HRDLIČKA, Jaroslav: Období po II. světové válce (1945–1948). In: BUTTA, Tomáš a kol.: *90 let*

Martin Jindra

národních správců znamenalo, a hlavně jaké důsledky jí to přinese, již koncem roku 1945 dokonale předpověděl Jan Lomoz. *Tito lidé vsadili na jednu kartu. Snad se domnívají, že tím ČČS bude stranou protěžována. Že stranici se pohnou do ČČS. [...] Je bláhové věřit, že by strana chtěla církvi skýtat protekci, až přijde doba, kdy nebude třeba obledů na církev vůbec. [...] Dali jsme se pod kontrolu strany, ale zisk z toho nebudeme mít žádný. A až nastanou normální poměry, pak nevím, nevím.*³⁵ Lomozem prorokovaná nebezpečí si postupem doby uvědomovala stále větší část ČČS(H), a církev se tak rozštěpovala na dvě linie. Prozeřimně zaměřenou frakci navazující na činnost a směřování poválečné ÚNS ČČS zastupoval v očích řídicích, dozorčích i represivních složek státní moci především Miroslav Novák. Na druhou stranu „reakční“ křídlo vzešlé a svoje směřování odvíjející od pořád výrazněji v církvi rezonující biblicko-teologické orientace reprezentovali profesori HBF v Praze.³⁶ Konfrontace dvou církevních směrů probíhala v podstatě od roku 1946 po celá padesátá léta a vyvrcholila na V. řádném sněmu ČČS(H), který byl zároveň sněmem volebním. Církev stála na rozhraní a rozhodovala se, kterou cestou se vydat. A právě farář Václav Mikulecký patřil k hlavním aktérům tehdejšího dění v ČČS(H). Přípravy a vyhledávací řízení spojené s volbou nástupce patriarchy Františka Kováře se staly jedním z rozhodujících zlomů v životě tohoto faráře a zároveň vedly k vytvoření neformálního společenství živé víry uvnitř ČČS(H).

Cesta k duchovenské službě

Václav Mikulecký se narodil 25. září 1921 v Dolní Sloupnici u Litomyšle. Otec Josef byl vyučený tesařský a truhlářský mistr, později se živil jako polír a živnostník ve stavitelství. Matka Růžena byla dcerou mlynářského pomocníka, a zejména ona vychovávala šest dětí a starala se o malé hospodářství. V početné rodině – z původně devíti dětí tři zemřely ještě v dětství – se Václav narodil jako předposlední. Ke křtu, který se uskutečnil ještě v římskokatolické církvi, jej rodiče přinesli 9. října 1921.³⁷ Po třech letech se rodina přestěhovala do osady Řídký u Litomyšle, kde otec provozoval a rozvíjel svoji stavitelskou živnost. Josef Mikulecký původně uvažoval o vstupu do služeb Československých státních drah, ale vlivem svého profesora z nižší stavební průmyslové školy v Jaroměřicích se rozhodl rozšířit řady české podnikatelské vrstvy v mladé republice. Toto rozhodnutí jakožto zapálený vlastenec vnímal téměř jako národní úkol.³⁸ Staveb-

Církev československé husitské. ČČSH ve spolupráci s NO ČČSH Praha 1, Praha 2010, s. 87.

35 *ÚAM ČČSH*, f. Korespondence Františka Kováře, k. A IV-34, inv. č. 137, Dopis Jana Lomoze adresovaný Františku Kovářovi z 8. listopadu 1945.

36 Jádrem biblicko-teologického směru tvořili systematický teolog ThDr. Zdeněk Trtík (profesorem 1950–1979), profesor katedry biblické teologie, novozákoník ThDr. Jindřich Mánek (profesorem 1950–1977) a profesor katedry praktické teologie ThDr. PhDr. Otto Ruttle (profesorem 1950–1961). V počátečních letech patřil k tomuto triumvirátu i profesor sociální teologie ThDr. PhDr. František M. Hník (profesorem 1950–1955) a profesor katedry biblické teologie, první poválečný patriarcha ČČS(H) ThDr. PhDr. František Kovář (profesorem 1950–1951).

37 Zatímco matka Růžena setrvala u římskokatolické víry, otec Josef se ve dvacátých letech přihlásil k nově vzniklé Církvi československé (husitské).

38 Rozvinuté sociální citění – narodil se jako nemanželské dítě vesnické služby – a zapálené vlastenectví

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ní živnost s přispěním dvou nejstarších synů³⁹ úspěšně rozvíjel až do roku 1948, kdy byla jeho firma znárodněna.

S nadšením a zápalem se Josef Mikulecký účastnil i církevního života. Když litomyšlská náboženská obec v roce 1930 zakoupila na Touloucově náměstí budovu bývalé zemské odborné školy a rozhodla se ji rekonstruovat pro své potřeby, stavebních prací se ujala jeho firma. *Práce byla zadána panu Josefu Mikuleckému, který za spolupráce ochotníků z města i okolí se stal duší celého díla.*⁴⁰ V září 1932 byla rekonstrukce dokončena, a litomyšlský farář Jaromír Metyš tak mohl začít sloužit bohoslužby ve vlastním sboru.⁴¹ V letech 1936–1952 pak Josef Mikulecký zastával ve stejné NO CČS(H) funkci předsedy rady starších.⁴²

Životní dráha nejmladšího syna Václava se na rozdíl od starších bratrů vyvíjela poněkud jiným směrem. Obecnu školu navštěvoval v Cerekvici a v Litomyšli. V době studií na litomyšlském reformním reálném gymnáziu ještě nic nenasvědčovalo tomu, že se vydá na duchovenskou dráhu. Až krátce po absolvování maturitní zkoušky v červnu 1940 přišlo pobídnutí od faráře Jaromíra Metyše, nechtěl-li by studovat bohosloví. Pro další život Václava Mikuleckého byl tento okamžik stěžejní. Sám na něj později vzpomínal. *Nevím, není-li to domyšlivost, ale tenkrát ve mně působilo něco, čemu jsem nedovedl odporovat – a já k údivu všech i svému vlastnímu jsem se rozhodl pro duchovenské povolání. Bratr farář poprvé rozezvučel ve mně strunu, která do té doby byla němá.*⁴³

Vzhledem k tomu, že k řádnému studiu na Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké v Praze Václav Mikulecký nastoupit nemohl, přihlásil se v létě 1940 k náhradnímu studiu v Bohoslovecké kolejí. Jak známo, v noci z 16. na 17. listopadu 1939 začalo obsazování vysokoškolských kolejí v Praze, Brně a Příbrami a zatýkání studentů. Při té příležitosti bylo zatčeno i několik bohoslovců sekce CČS(H), Gestapo však z neznámých důvodů neobsadilo Bohosloveckou kolej v Dejvicích. V ranních hodinách však byla obsazena fakulta a přicházející studenti nebyli dovnitř již vpuštěni. Od 17. listopadu byly všechny české vysoké školy v Protektorátu Čechy

přivedly Josefa Mikuleckého ke vstupu do Československé strany národně socialistické, jejímž členem byl až do roku 1948. Právě nejmladší Václav největší měrou ze všech synů v sobě nesl živé pochopení pro lidské těžkosti a bolesti a neotevřeněji přijímal snahy o důstojnější sociální postavení každého potřebného jednotlivce.

39 Synové Josef a Jiří oba absolvovali Nižší průmyslovou školu stavební a stali se otcovými společníky. Po znárodnění rodinné firmy se oba živilo jako stavební technici.

40 *Církev československá husitská v Litomyšli, 1922–2007*. NO CČSH Litomyšl, Litomyšl 2007, s. 16.

41 Litomyšlská NO do roku 1924 využívala sbor Českobratrské církve evangelické (dále jen ČCE) na Lánech. Proto také byla slavnost otevření nového československého sboru zahájena poděkováním místnímu českobratrskému faráři Bohuslavu Hromádkovi, bratru prof. Josefa Lukla Hromádky.

42 Stejnou funkci zastával v letech 1968–1984 i jeho syn Jiří. *Církev československá husitská v Litomyšli, 1922–2007*, s. 1. Na povahu otcovy víry zavzpomínal Václav Mikulecký v roce 1968: *Jezdíváme s otcem pravidelně na naše bohoslužby. V létě, v zimě jsme zdolávali těch šest kilometrů na kole, pěšky nebo jsme jeli s maminkou společně vlakem. Na bohoslužby nás nenutil zjevně, ale jeho osobní příklad byl tak neodbytný, že nebylo možno nejt. Jednou jsem zaspal a zůstal doma. U oběda otec nic, jako by se nechumelilo. Když však jsem se odpoledne chystal do města, otec jen tak mimochodem prohodil: „Taky bys nikam nemusel, když jsi nebyl v kostele.“ A bylo po náladě i po chuti někam jít. MIKULECKÝ, Václav: Příklad otce. *Český zápas*, 1968, č. 10, s. 4.*

43 *APD CČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Otto Rutrlému z 10. července 1944.

Martin Jindra

a Morava uzavřeny. Při té příležitosti byla vydána vyhláška následujícího znění. *Ačkoliv bylo opětovně vážně varováno, pokouší se od nějaké doby skupina českých intelektuálů ve spolupráci s emigrantskými kruhy v cizině, menšími nebo většími akcemi odporu rušit klid a pořádek v Protektorátu Böhmen und Mähren. Při tom bylo zjištěno, že původci těchto aktů odporu jsou zvláště také na českých vysokých školách. Ježto tyto živly daly se ve dnech 28. října a 15. listopadu strhnout k násilným činům proti jednotlivým Němcům, byly české vysoké školy na dobu tří roků uzavřeny, devět pachatelů bylo zastřeleno a větší počet účastníků vzat do vazby.*⁴⁴

Když ztroskotal pokus patriarchy Gustava A. Procházky o zřízení soukromé školy pro bohoslovce, přesunula se výuka studentů sekce CČS(H) z fakulty na půdu Bohoslovecké koleje v Praze, kde v letech 1940–1945 probíhala formou poloilegálních odborných kurzů.⁴⁵ Na výuce se však již nemohli podílet profesori uzavřené fakulty, neboť byli penzionováni a veřejné vystupování jim bylo zakázáno.⁴⁶ Zároveň již na konci roku 1939 začali být bohoslovci umísťováni do náboženských obcí jako učitelé náboženství. Václav Mikulecký tedy nastoupil jako pomocný učitel náboženství v Přibyslavi, přičemž popracovní čas měl využívat pro své samovzdělávání. Tento stav trval až do 30. června 1941. V novém školním roce se již účastnil výuky přímo na půdě Bohoslovecké koleje v Praze. Od září 1941 do července 1944 zde byl řádně zapsán mezi studenty.

Teologická studia však začal ohrožovat další nepříznivý faktor v podobě nuceného pracovního nasazení bohoslovců v Říši.⁴⁷ Nevyhnul se mu ani Václav Mikulecký, jenž od 30. října 1942 pracoval jako pomocný dělník při výrobě oceli v saském městě Freital ležícím jihozápadně od Drážďan. V důsledku těžkých životních podmínek a tvrdé manuální práce během nuceného nasazení mladý bohoslovec vážně onemocněl zánětem kloubů. V březnu 1943 se tak domů vracel s podlomeným zdravím. V té době byli již nuceně nasazení bohoslovci informováni prefektem koleje Rudolfem Němcem⁴⁸ o možnosti jáhenského svěcení,⁴⁹ které podle výnosu ministra hospodářství a práce umožňovalo vyhnout se případnému dalšímu nasazení.⁵⁰ Václav Mikulecký patřil ke skupině bohoslovců, která byla vysvěcena 15. září 1943 v Praze-Dejvicích biskupem – správcem církve Ferdinandem Stiborem. Spolusvětiteli byli František Fišera (správce východočeské diecéze a farář ve Studnici) a Martin Zeman (ředitel Bohoslovecké

44 *Perzekuce českého studentstva za okupace*. Ministerstvo vnitra, odbor pro politické zpravodajství, Praha 1945. Uzavření českých vysokých škol bylo po nástupu Reinharda Heydricha do úřadu zastupujícího říšského protektora prodlouženo na neurčito.

45 Obdobná situace nastala například i v případě (české katolické) Teologické fakulty Karlovy univerzity v Praze, po jejímž uzavření probíhala výuka v Arcidiecézním bohosloveckém učilišti pražském (obdobně bylo učiliště založeno i v Olomouci). NOVOTNÝ, Vojtěch: *Katolická teologická fakulta 1939–1990. Prolegomena ke dějinám české katolické teologie druhé poloviny 20. století*. Karolinum, Praha 2007, s. 23–37. Srov. APD CČSH, f. Sběrka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s P. ThLic. Bohumilem Kolářem z 12. listopadu 2008.

46 Toto nařízení bylo obcházeno formou přednášek na půdě jednotlivých sborů.

47 Nucené pracovní nasazení postihlo nejméně 12 bohoslovců z ročníků 1921–1924.

48 Po Rudolfu Němcovi zastával tuto funkci právě Václav Mikulecký.

49 První skupina bohoslovců byla vysvěcena 25. února 1943 biskupem – správcem církve Ferdinandem Stiborem.

50 Podle vzpomínek tehdejšího prefekta koleje Rudolfa Němce získal tuto informaci od komisaře pracovního úřadu farář Zdeněk Trtík. APD CČSH, f. Sběrka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s farářem Rudolfem Němcem z 15. ledna 2008.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

koleje v Praze-Dejvicích). V únoru 1944 ÚR CČM na návrh Kuratoria bohoslovecké výchovy schválila vysvěcení bohoslovců čtvrtého ročníku, nasazených v Říši, aby se tak i oni mohli vyhnout pracovní povinnosti.⁵¹ Koncem června 1944 zakončil Václav Mikulecký studium druhou odbornou bohosloveckou zkouškou, a nic tak nebránilo tomu, aby byl 2. července téhož roku biskupem ThDr. Rostislavem Stejskalem v pražském staroměstském chrámu sv. Mikuláše vysvěcen na kněze. Úlohy spolusvětitelů se tentokrát ujali Jan Lomoz (správce pražské diecéze) a JUDr. Ivo Halík (advokát a předseda rady starších náboženské obce v Praze I).

Vysvěcením vstoupil Václav Mikulecký do nové etapy svého života a veškeré jeho další konání se vždy odvíjelo v souvztažnosti s tímto okamžikem. Zároveň si již tehdy uvědomoval, jak důležité pro něho bylo setkání se spirituálem Bohoslovecké koleje Otto Rutrlem. *Byl jste tím, bratře doktore, kdo přišel po faráři Metyšovi a z rozezvučené struny udělal tón. A nebylo to Vaše umění, ale Vaše osobnost, která mě cele získala pro symfonii, kterou hraje i Vaše duše – pro život v Bohu. V těžkých chvílích své víry chytl jsem se Vás jako tonoucí!*⁵²

Připásán ke službě v církvi

Pakliže rozhodující osobností pro duchovní směřování mladého bohoslovce se stal Otto Rutrle, do duchovenské praxe a práce s mládeží jej zasvěcoval branický farář Stanislav Pelda.⁵³ Václav Mikulecký byl do Prahy-Braníka diecézní radou ustanoven jako pomocný duchovní 15. července 1944. V této funkci působil do 30. září 1945, kdy byl jmenován zástupcem branického faráře. V Braníku navázal na živou tradici práce s dětmi a mládeží, kterou po celou dobu zřízení Protektorátu udržoval a rozvíjel farář Stanislav Pelda. Ten od listopadu 1946 zastával funkci duchovního správce mládeže při ÚR CČS(H). K 31. srpnu 1950 byl však z této pozice odvolán a přeložen do Broumova.⁵⁴ Jako jedna ze záminek k jeho odvolání posloužil článek o duchovní

51 ÚAM CČSH, f. Zápisy z ÚR CČM, Zápis z plenární schůze konané 9. února 1944.

52 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Otto Rutrlemu z 10. července 1944.

53 Pelda Stanislav (1905–1979), farář CČS(H) a přední pracovník církve v oblasti duchovní péče o mládež. Po složení maturity v roce 1926 studoval bohosloví na Husově evangelické fakultě bohoslovecké a na Vysoké škole bohovědné CČS v Praze. Dne 17. února 1929 byl patriarchou Procházkou vysvěcen na kněze. Postupně sloužil jako pomocný duchovní ve Vodňanech a v Praze-Vinohradech, zástupce faráře v Praze-Smíchově, pomocný duchovní v Praze-Vinohradech, zástupce faráře v Praze I, pomocný duchovní v Praze-Vinohradech, zástupce faráře v Klatovech, pomocný duchovní v Praze III a IV. V letech 1939–1945 působil jako duchovní správce mládeže při ÚR a zástupce faráře v Praze-Braníku, Praze-Vyšehradě, Praze III a IV. V letech 1950–1959 farář v Broumově a 1959–1977 farář v Novém Hradci Králové. V letech 1929–1950 zároveň s přestávkami zastával funkci a úřad ideového sekretáře Ústředního svazu Jednot mládeže, duchovního správce mládeže a vedoucího ústřední duchovní péče o mládež. Je autorem několika příruček o duchovní péči o mládež.

54 Jen v roce 1950 bylo z Prahy a blízkého okolí nedobrovolně přeloženo na základě nevyhovujícího „kádrového profilu“ dalších pět duchovních CČS(H) – František Adámek, Jaroslav Horák, Josef Jahoda, Otto Lochmann a Antonín Urban. Vršovický farář František Kalný unikl přeložení jen díky osobní intervenci u příslušné církevní tajemnice. Z archivních materiálů rovněž vyplývá, že státní personální politika byla v CČS(H) prováděna v součinnosti s prozeřimně orientovanými představiteli církve.

Martin Jindra

pěči předškolních dětí v ČČS(H). Přednosta příslušného oddělení Státního úřadu pro věci církevní v dubnu 1950 k tomuto textu poznamenal. *Tento článek mluví ještě jasněji než cokoli dříve proto, aby se pan Pelda rozloučil se svou úlohou vedoucího výchovy mládeže. Článek se k uveřejnění nehodí, je prosycen mlhavými pojmy o výchově na podkladě křesťanském, psán tak mlhavě, že nabývám dojem, že náboženská výchova v církvi by se měla vůbec revidovat a přenést jedině na Pionýra a ČSM. Mohlo by zde dojít k tomu, že to, co chceme nového vytvořit, by nám výchova v církvi pokazila.*⁵⁶

Jak již bylo řečeno, měl Václav Mikulecký v Braníku na co navázat a také tak činil. Kromě obvyklých nedělních bohoslužeb sloužil liturgii ještě ve dvou střediscích, pravidelně pořádal hojně navštěvované biblické hodiny, velkou důležitost věnoval křtu novorozenců dětí a církevním sňatkům, připravoval mládež na biřmování, konal četná pohřební rozloučení. Při náboženské obci fungoval i živý odbor Sociální práce. Nezanedbával ani pastorační péči. Jen v roce 1949 uskutečnil 212 pastoračních rozhovorů a 28 návštěv v rodinách a nemocnicích.⁵⁷ Přestože mnozí rodiče na nátlak ateistického pouťového režimu přestali přihlašovat své děti k výuce náboženství, došlo po osobní intervenci faráře Mikuleckého ke změně jejich rozhodnutí a počet hodin výuky náboženství na školách narůstal. V roce 1949 například dosáhl počtu 26 hodin týdně. Největší úvazek této výuky vzal na sebe právě Václav Mikulecký, jemuž pomáhala učitelka náboženství Miluše Bezrová. V roce 1951 ustanovila pražská diecézní rada externí učitelkou náboženství v Praze-Braníku i farářovu manželku Milenu Mikuleckou.⁵⁸

Při náboženské obci se také zdárně rozvíjela nedělní škola a Jednota mládeže. V hlášení pro inspektora sborové výchovy z konce roku 1950 se uvádí, že z 373 dětí v NO bylo do nedělní školy zapsáno 40 dětí, jejichž výuka probíhala ve dvou odděleních. Pravidelně každý týden se rovněž scházelo na pětadvacet členů Jednoty mládeže.⁵⁹ Ta kromě pátečních setkání každoročně pořádala tábory, které se dařilo udržet i po vynuceném přeložení faráře Mikuleckého do Prahy-Kobylis. Právě z této doby pochází farářův odkaz vepsaný do mládežnické kroniky. *Milá mládeži, prožili jsme spolu z Boží vůle mnohou chvíli v duchu bratrské lásky. Nezapomeňme na ně, ani na Toho, který nám je svým Duchem schystal. Učinili jsme mnohá dobrá předsevzetí – plňme je, složili jsme spolu slib věrnosti církvi i Pánu církve, Ježíši Kristu – buďme věrni! A pamatujme především: bylo-li mezi námi dobře, bylo to tehdy, když duch Ježíše Krista nás naplňoval! Hledejme a tvořme vždycky společenství ducha Kristova, pravou církev, rodinu dětí Božích, bratří a sester! Radostné chvíle Vašeho mládí at' nejsou zkaleny nevěrností a blouděním mravním!*⁶⁰

Viz ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969.

55 Dále jen SÚC.

56 NA, f. dr. A. Čepička, k. 8, inv. j. 46, Denní zprávy II. odboru (kádrového) SÚC 1949–1950, Denní hlášení ze 7. dubna 1950.

57 Archiv NO ČČSH Praha-Braník, f. Zápisy rady starších 1950, nezpracováno, Zpráva o výročním shrnutí mázdění NO ČČS(H) Praha XV. Braník z 26. února 1950.

58 S Milenou, rozenou Míchalovou, se Václav Mikulecký oženil 21. června 1947.

59 Archiv NO ČČSH Praha-Braník, f. Korespondence farního úřadu, nezpracováno, Hlášení k oběžníku č. 2/50 z 2. listopadu 1950.

60 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Kronika mládeže ČČS(H) Praha-Braník, s. 3. Většina členů tehdejší Jednoty mládeže se schází až do dnešních dnů. Kroniku autorovi poskytl manželé Tylšovi.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Do společenství branické mládeže patřila i Marta Jurková, rozená Přeučilová.⁶¹ Ještě za působení faráře Peldy se setkání Jednoty účastnil pozdější farář Miloň Zemen.⁶² Branické bohoslužby a biblické hodiny pravidelně navštěvovali i někteří studenti HBF.⁶³ Patřili mezi ně také Josef Špak a Jiří Bauer. Prvně jmenovaného pro studia teologie získal rektor litomyšlské piaristické koleje František Ambrož Stříteský a následně ho farář Jaromír Metyš poslal do Braníka. Tam, jak později vzpomínal, mu farář Mikulecký doslova vložil do rukou Bibli a stal se mu duchovním otcem během jeho studia.⁶⁵ Jiří Bauer byl Špakovým spolubydlícím na Bohoslovecké koleji a právě ten jej na počátku padesátých let poprvé zavedl na branické bohoslužby. *Když jsme vstoupili do zaplněné modlitebny, spatřili jsme mladého muže, který nás hned zaujal svojí vážností, soustředěností a zápalem. Jako dnes ho vidím v prostém, táborském taláru, jak srozumitelně vykládá text z proroka Jeremiáše.*⁶⁶ Všichni jmenovaní se později stali duchovními CČS(H) a v druhé polovině šedesátých let patřili k jádru společenství živé víry, které se v rámci této církve vytvářelo.

Ačkoliv se u faráře Mikuleckého stále silněji projevovaly zdravotní následky způsobené nuceným pracovním nasazením v Říši,⁶⁷ nepolevoval ve své snaze o neustálé ožívání společenství náboženské obce i celé církve. Do dění v obci se neustále snažil vnášet nové podněty. K bohoslužbám do Braníka byli zváni profesori z fakulty, náboženská obec konala společné výlety a zájezdy, rodiče dětí, které poprvé přistupovaly

- 61 Jurková Marta, rozená Přeučilová (nar. 1940), farářka CČS(H) a sociální pracovnice. Po absolvování jednoletého přípravného kurzu studovala v letech 1957–1961 na HBF. Odborné bohoslovecké zkoušky vykonala v roce 1959 a 1961. Na kněze vysvěcena v roce 1961. Postupně sloužila jako farářka v Litvínově (původně měla nastoupit místo v Praze na Novém Městě, ale jako dceři politického vězně odsouzeného v procesu s dr. Miladou Horákovou k doživotnímu těžkému žaláři jí byla Praha až do roku 1968 zapovězena), zástupkyně faráře v Praze-Podolí a farářka v Říčanech. V letech 1978–1990 pracovala jako pečovatelka. Po roce 1990 se vrátila do duchovenské služby v CČS(H) a založila církevní zařízení pro seniory Horizont. Od devadesátých let byla činná v Klubu dr. Milady Horákové, kde svého času navázala na práci svého otce a stala se jeho předsedkyní.
- 62 Zemen Miloň (1923–1986), farář CČS(H). Po studiích na reálném gymnáziu v Praze nastoupil do Bohoslovecké koleje, kde se v letech 1942–1944 vzdělával v poloilegálních odborných kurzech. Až do konce okupace zároveň pracoval jako pomocný matriční úředník při pražské diecézní radě a na Praze II. Na kněze vysvěcen v roce 1945. Po válce postupně sloužil jako pomocný duchovní a zatímní farář v Kladně, zatímní farář v Rokycanech, farář v Karlových Varech a Českém Krumlově.
- 63 Bohoslovci konali i NO také pravidelnou praxi. Protože si Václav Mikulecký uvědomoval, jak důležitá je pro budoucnost církve duchovní péče o děti a mládež, zapojoval studenty právě do této činnosti. *Archiv NO CČSH Praha-Braník*, f. Korespondence farního úřadu, nezpracováno, Žádost Václava Mikuleckého adresovaná církevnímu tajemníkovi z 17. února 1953.
- 64 Rektor Stříteský byl 11. října 1950 odsouzen v rámci politického procesu Stříteský a spol. na 25 let těžkého žaláře. V komunistických lágrech a věznicích strávil více než deset let. Zemřel 16. prosince 1989. O tom, že rektor byl člověkem živého ekumenického ducha, svědčí slova, kterými přesvědčoval tehdy ještě studenta litomyšlského gymnázia Josefa Špaka, aby se vydal na teologickou dráhu. *Poslouchej, vy byste také potřebovali v Církvi československé náležitý dorost a novou generaci, která by zvláště v této době šířila evangelium. Nechtěl bys studovat teologii?* APD CČSH, f. Sběrka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s farářem Josefem Špakem z 5. srpna 2009.
- 65 Tamtéž.
- 66 *Archiv autora*, Dopis Jiřího Bauera autorovi studie z 23. ledna 2010.
- 67 V roce 1950 u Václava Mikuleckého znovu propuklo zánětlivé onemocnění kloubů, v důsledku čehož se u něho projevil těžká srdeční vada. Od 6. března do 28. června se léčil, a nemohl tak vykonávat duchovenskou službu.

Martin Jindra

k večeři Páně, zval osobním dopisem k účasti a neopomněl jim přitom zdůraznit, že mít v životě jediného Pána Ježíše Krista je největším štěstím a úspěchem života. Ke konci roku 1950 navíc uspořádal u rokycanského faráře Miloně Zemena na tu dobu zcela neobvyklou dvoudenní misijní akci ve Volduchách u Rokycan, kde byl československý sbor a žilo asi sto matrikových příslušníků církve. Sice na poslední chvíli a pouze pro Volduchy (původně byla misijní akce zamýšlena i pro Rokycany), ale podařilo se získat souhlas pražské diecézní rady. Všem věřícím tak byly rozeslány pozvánky a celá akce byla navíc vyhlášena místním rozhlasem. Sobotní část se odehrávala v sále Lidového domu, v neděli se pak sloužily bohoslužby.⁶⁸ Jak dokládá dochovaná korespondence, kontakt s několika voldušskými rodinami farář Mikulecký neztratil ani po návratu do Prahy.

Koncem roku 1951 přibrzdil aktivity faráře Mikuleckého povolávací rozkaz k výkonu vojenské prezenční služby u Pomocných technických praporů.⁶⁹ Přestože se u něho pravidelně projevovaly zdravotní obtíže, musel 1. prosince 1951 vojenskou prezenční službu nastoupit.⁷⁰ Po protestech a žádosti o přezkoumání jeho zdravotního stavu byl nakonec uznán výkonu vojenské služby neschopným a po třinácti dnech se mohl z vojny vrátit a znovu se ujmout duchovenské služby.

Začátkem roku 1952 rozeslal pražský biskup CČS(H) Miroslav Novák všem duchovním své diecéze osobní pastorační dopis. V době, kdy se chystala výroční shromáždění, měl povzbudit duchovní k obětavé službě pro Kristovo dílo. Zároveň dopisu využil k získání uceleného obrazu o náboženském životě ve své diecézi, dosahovala počtu 110 náboženských obcí, a to z jiných stránek, než byly obvyklé zprávy církevních funkcionářů. *Potřebuji Tvého přispění a prosím tě, abys mně sám, upřímně a pravdivě napsal o svém působení, úspěších i zklamáních, překážkách a obtížích, o svém spojení s obecností církve, o spolupráci v radě starších, o práci v životě veřejném, o svém osobním i rodinném životě, o tom co studuješ, co čteš, co Ti schází k plnému rozvinutí, zda jsi šťasten ve svém povolání; krátce o všem co v Tvém životě a práci je důležité.*⁷¹

68 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Miloně Zemena adresovaný Václavu Mikuleckému z 22. listopadu 1950.

69 Dále jen PTP.

70 NA, f. SÚC 1949–1956, k. 45, inv. j. 102, Ústřední národní výbor (dále jen ÚNV), Krajský národní výbor (dále jen KNV) Praha 1949–1956, Měsíční církevní hlášení z Prahy XV z 5. února 1952. V červnu 1950 přijal Užší poradní sbor ministra národní obrany na svém zasedání návrh, podle kterého měli být nadále kněží povolávání k výkonu vojenské základní služby výhradně na dva roky a zařazování do PTP bez ohledu na zdravotní stav či jiné faktory (tento návrh však nebyl ve skutečnosti plošně uplatňován). Návrh pravděpodobně bezprostředně souvisel s akcí „K“, při které došlo v dubnu 1950 ve dvou etapách k násilné likvidaci mužských řeholí. Opatření se samozřejmě nedotklo pouze římskokatolické církve, ale bolestivě zasáhlo i duchovenstvo ostatních církví v Československu, CČS(H) nevyjímaje. Do PTP byli rovněž zařazováni již dříve jednou odsouzení odpírači vojenské služby z řad Církve adventistů sedmého dne či Svědků Jehovových, na jejichž opakovaném věznění neměl komunistický režim zájem. V letech 1950–1954 bylo k výkonu základní vojenské služby povoláno osmačtyřicet duchovních CČS(H), přičemž řada z nich sloužila právě v PTP. Viz JINDRA, Martin: Pomocné technické prapory a CČSH. *Český zápas*, 2010, č. 40, s. 3.

71 Archiv NO CČSH Praha-Braník, f. Korespondence farního úřadu, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Václavu Mikuleckému z 23. ledna 1952.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Na dopis dostal biskup záhy z branické fary upřímnou odpověď. *Pracuji v náboženské obci v Braníku již 8 let a prodělal jsem s ní dobré i zlé – toho dobrého bylo víc. Jsem šťasten v práci na vinici Páně a mám rád svou církev. To mně pomohlo přenést se přes těžkosti, které byly, i které jsou. [...] Dosud jsem se neocitl v takových zkouškách, jejichž řešení by přidělávalo starosti a práci i Vám a budu se snažit a prosím Boha za pomoc, abych i dále Vás nepřijemných starostí ušetřil.*⁷² Právě tato vzájemná korespondence jako by předznamenala životní osudy obou aktérů, které se již zakrátko měly zkřížit.

Vedle farářské služby byl Václav Mikulecký koncem roku 1950 ÚR jmenován členem Ideové rady ČČS(H), v jejímž rámci byl činný v pastoračně-výchovné komisi. Na nově zřízené HBF v Praze od téhož roku působil při katedře praktické teologie jako lektor církevních obřadů.⁷³ Současně byl v roce 1952 fakultní radou připuštěn na základě předložené dizertační práce na téma *Liturgie Karla Farského* k rigoróznímu řízení. Hodnocení samotné práce bylo přiděleno profesorům Rutrlemu a Trtíkovi. Oba práci po doplnění zhodnotili jako uspokojivou a zvláště ocenili teologický přístup a porozumění studovanému předmětu.⁷⁴ Následná veřejná disputace proběhla 31. října 1952. Václav Mikulecký byl označen za dobře myslícího teologa, který prokázal solidní úroveň znalostí. Fakultní rada tak na návrh obou profesorů souhlasila s připuštěním k dalšímu rigoróznímu řízení. Hlavní přísné zkoušce z praktické teologie se Václav Mikulecký podrobil 17. listopadu 1952 s výsledkem dobře. Ve vedlejší zkoušce ze systematiky a sociální teologie byla vyslovena klasifikace neprospěl. Ze strany patriarchy Kováře a profesora Fouska zároveň padl návrh, aby fakulta požádala SÚC o povolení opakování rigorózní zkoušky z oborů malého rigoróza (podobně jako u Dobromila Malého) ze zdravotních důvodů.⁷⁵ Václav Mikulecký rigorózní řízení nakonec nedokončil. Podle dostupných pramenů není možné zcela přesně posoudit, nakolik důvody souvisely s jeho stále se zhoršujícím postavením v církevní službě a s prvními administrativními zásahy ze strany dozorujících státních orgánů.

Kromě teologické práce na fakultě se Václav Mikulecký věnoval i přednáškově⁷⁶ a publikační činnosti. Jeho články a kázání otiskoval nejen oficiální list ČČS(H) *Český zápas*, ale rovněž stavovský časopis Jednoty duchovenstva a od září 1950 i učitelů náboženství ČČS(H) *Svoboda svědomí*.⁷⁷ V dubnu 1952 oslovil Václava Mikuleckého bis-

72 Tamtéž, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Miroslavu Novákovi z 2. února 1952.

73 NA, f. SÚC, Dodatky 1949–1956, k. 212, inv. j. 219, Bohoslovecké fakulty, Jmenování lektorů na studijní rok 1950/1951 z 4. listopadu 1950. Proti jmenování Václava Mikuleckého lektorem církevních obřadů se postavili na fakultě působící prokomunisticky orientovaní manželé Peškovi. Své stanovisko odůvodňovali jeho nepřívznivým postojem k státnímu zřízení. Tamtéž, f. SÚC 1949–1956, ÚNV, KNV Praha 1949–1956, k. 45, inv. j. 102, Měsíční církevní hlášení z Prahy XV z 5. února 1952.

74 NA, f. SÚC 1949–1956, k. 123, inv. j. 144, Bohoslovecké fakulty, Zpráva fakultní rady o rigorózních zkouškách z 15. prosince 1952.

75 Tamtéž, Zápis ze 4. řádné schůze fakultní rady konané 12. prosince 1952.

76 Na teologických konferencích v Rokytnici a Prachaticích přednášel o *Duchovním profilu duchovenského sboru* respektive o *Metodách práce sboru služby*.

77 Poslední trojčíslí *Svobody svědomí* vyšlo 29. prosince 1951. Pro rok 1952 nebyla *Svoboda svědomí* již Ministerstvem informací pojata do seznamu povolených časopisů a vycházela v rozsahu jednoho tiskového archu jako příloha *Náboženské revue*. Václav Mikulecký v ještě samostatně vycházející *Svobodě svědomí* publikoval v letech 1950 a 1951 příspěvky o vedení biblických hodin a každodenních pobožnostech ve sboru.

Martin Jindra

kup Novák s žádostí, zda by mohl vypracovat postily a biblický každodeník pro *Český zápas*, a to v rozsahu od 21. neděle po letnicích až do konce církevního roku. Farář Mikulecký vše připravil, a přestože redakce nakonec zamýšlený plán pozměnila, bylo mu ze strany biskupa přislíbeno, že zpracovaný materiál bude určitě upotřeben nejpozději začátkem roku 1953. K tomu však nedošlo a Mikuleckého texty se na stránkách *Českého zápasu* neobjevily. V roce 1952 pak připravilo tiskové a nakladatelské družstvo Blahoslav k vydání Mikuleckého *1. listu církve československé nemocným*.⁷⁸ A konečně u příležitosti 25. výročí smrti prvního patriarchy ČČS(H) ThDr. Karla Farského fakulta vydala sborník obsahující cyklus extenzí ze zimního semestru 1952/1953, v němž se objevilo Mikuleckého pojednání o liturgii Karla Farského.⁷⁹

Změna linie v oblasti církevní politiky státu a její důsledky na farářskou službu Václava Mikuleckého

Jedním ze zlomových období v církevní politice komunistického Československa se stala léta 1952–1953, která by se také dala označit za počátek etapy „zápasu“ o věřící, potažmo i o duchovní jednotlivých církví. Dne 21. června 1952 byl ve Smetanově síni Obecního domu v Praze zahájen celostátní ustavující sjezd Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. Sjezd se konal pod heslem „Světlo pokroku a vědecké pravdy do služeb lidu, míru a socialismu“ a do jeho čestného předsednictva byli mimo jiné zvoleni Josif Vissarionovič Stalin, Klement Gottwald či Mao Ce-tung. Komunistický režim na něm ústy ministra Václava Kopeckého otevřeně deklaroval boj proti „náboženskému tmářství, náboženským pověrám a proti reakčnímu klerikalismu“.⁸⁰ Do popředí se tak začal dostávat boj proti náboženství jako takovému, jehož důsledky v mnohem větší míře než dříve dopadaly rovněž na nekatolické církve v Československu. Ze strany státu nebyl již kladen důraz především na přímou represí směřem k církvím⁸¹ a na snahu o rozbití vztahu mezi hierarchií a duchovními, potažmo věřícími jednotlivých církví, doposud se projevující zejména směřem k římskokatolické církvi.⁸² V tomto období měla být v mnohem větší míře do procesu

78 Pastoračně-výchovná a evangelizační komise Ideové rady ČČS(H) pod vedením Václava Mikuleckého rovněž napsala a sestavila k vydání *Modlitby pro nemocné*. V roce 1972 pracoval farář Mikulecký na *2. Listu ČČS(H) nemocným*.

79 MIKULECKÝ, Václav: Liturgie Karla Farského. In: RUTRLE, Otto (ed.): Patriarcha Dr. K. Farský – novodobý hlasatel Ježíše Krista. Ústřední církevní nakladatelství – Husova československá bohoslovecká fakulta v Praze, Praha 1954, s. 198–216.

80 KOPECKÝ, Václav: Vědu a umění do služeb lidu, míru a socialismu. *Rudé právo*, 1952, č. 160, s. 3.

81 Záměrně jsem použil plurálu, protože násilnými represemi a administrativními zásahy ze strany státu byly vedle římskokatolické církve výrazně postiženy i další církve, z nichž uvedu alespoň dvě. „Návratem“ do Pravoslavné církve byla v květnu 1950 oficiálně zlikvidována Řeckokatolická církev (akce „P“), v říjnu 1952 došlo na čtyři roky k zastavení činnosti a rozpuštění Církve adventistů sedmého dne. V souvislosti s touto událostí je nutné připomenout zásadní podíl přednosta 1. odboru SÚC Vladimíra Ekarta, bývalého faráře ČČS(H). Je symbolické, že Ekart právě v říjnu 1952 z SÚC odešel a za necelý rok byl pro podezření ze špionáže a špatného hospodaření svého odboru zatčen a vyšetřován StB.

82 Internována byla postupně většina českých a moravských biskupů v čele s českým primasem a pražským arcibiskupem Josefem Beranem. Přerušené internaci se nevyhnuli ani někteří slovenští biskupové. V politických proticírkevních procesech byli kupříkladu odsouzeni olomoucký světící biskup

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ateizace společnosti a získávání věřících pro „věc socialismu“ zapojována i tzv. masově politická a propagační práce. Proměna nastala rovněž v přístupu k početně nezanedbatelné skupině věřících, která na jedné straně neměla být zbytečně zneklidňována neadekvátními administrativními přehmaty v církevní politice, na straně druhé byli členové KSČ otevřeně tlačeni k odchodu z církví.⁸³

Na konci roku 1953 si SÚC na základě programového prohlášení vlády vytyčil mezi hlavní úkoly své církevní politiky: 1. Upevňovat svazek mezi dělníky a rolníky, aby mohla být zvyšována zemědělská výroba a zdárně budována JZD. 2. Ze všech sil upevňovat důvěru věřících k vládě a státnímu zřízení. 3. Upevňovat bdělost a ostrážitost vůči reakci na církevně politickém úseku. 4. Bedlivě hledat lepší formy, jak se přiblížit k věřícím a duchovenstvu. 5. Dále upevňovat výsledky měnové reformy a zabráňovat nešetrnému hospodaření duchovních se státními příspěvky.⁸⁴ Z hlavních opatření, která byla SÚC v roce 1953 uplatňována ve vztahu k nekatolickým církvím potažmo ČČS(H), bych zmínil: 1. Omezování veřejného působení duchovních. 2. Průzkum množství konaných bohoslužeb. 3. Průzkum nedělních besídek mládeže, na jehož základě mělo být přistoupeno k omezení činnosti dětských shromáždění v církvích. 4. Dokončení překádrování všech duchovních. 5. Snižování počtu profesorů na nekatolických fakultách, přičemž v porovnání s předchozím rokem bylo rozhodnuto o přijetí polovičního počtu studentů na tyto fakulty. Děni v ČČS(H) chtěl SÚC rovněž ovlivňovat soustavnějším usměrňováním jejich představitelů, k čemuž mělo napomoci i znovuzvolení Miroslava Nováka pražským a Bohumila Skalického královéhradeckým biskupem.⁸⁵

Osobu Václava Mikuleckého nejvýrazněji zasáhlo rozhodnutí o překádrování všech duchovních nekatolických církví. Hodnocení jednotlivých pražských duchovních ČČS(H) církevním tajemníkem Ústředního národního výboru hlavního města Prahy⁸⁶ předcházela zpráva předsedy pražského okrsku Jana Justa.⁸⁷ Ve zprávě zasláné SÚC

Stanislav Zela (proces Zela a spol. někdy také označovaný jako proces s pomocníky biskupů) či v obdobném slovenském procesu souzení spišský biskup Ján Vojaššák, trnavský svätící biskup Michal Buzalka a řeckokatolický biskup Pavol Peter Gojdič (proces Vojaššák a spol.). V ČČS(H) byla administrativní opatření postihující episkopát uplatněna v případě moravského biskupa PhDr. Bohumíra Cigánka, který po nátlaku ze strany státních orgánů a vyšetřování StB v březnu 1950 rezignoval na svůj biskupský úřad. JINDRA, Martin: Perzekuce ČČS(H) po únoru 1948. In: *Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1960*. Příspěvek z kolokvia konaného 6. listopadu 2009 v pražském Arcibiskupském paláci. Sborník z kolokvia je dosud v tisku.

83 S rozhodnutím buď církev, nebo strana byli konfrontováni i duchovní ČČS(H). V letech 1952–1953 tak ČČS(H) opustili Zdeněk Roháč, Karel Svoboda ml., Otakar Struž, Jan Just, Dobroslav Kopecký, Václav Černožorský, dr. Bohumil Pešek, dr. Olga Pešková-Kounovská, František Fousek, Jaroslav Světlý a další. Poslední čtyři jmenovaní v době svého odchodu z církve nepůsobili v duchovní službě, ale na HBF. Druhá vlna odchodů související s výsledky 11. sjezdu KSČ zasáhla církev v roce 1958 a znamenala především masivní odliv věřících členů.

84 NA, f. SÚC 1949–1956, k. 13, inv. j. 93, Zápisy ze zasedání kolegia SÚC, Zápis z 37. schůze kolegia konané 8. října 1953.

85 Tamtéž, Zápis z 27./28. schůze kolegia konané 16. července 1953.

86 Dále jen ÚNV hl. m. Prahy.

87 Farář Jan Just byl předsedou pražského okrsku jmenován 1. ledna 1951. Od září 1950 zároveň zastával funkci faráře v NO Praha-Nusle. Jednalo se o tzv. pokrokového duchovního, který byl členem KSČ a církev v roce 1953 opustil. Do NO byl dosazen za dlouholetého nuselského faráře Otto Lochmanna,

Martin Jindra

označil církevní tajemník faráře Mikuleckého za chytrého a vypočítavého pána, dosti silného reakčního zaměření. Důsledkem toho měli hrát v náboženské obci prim bývalí národní socialisté. Dále zpráva uvádí: *Na besedách duchovních buď sedí a mlčí a nebo se přihlásí o slovo a potom jeho příspěvek bývá vždy posilou reakci, jak se ukázalo při poslední besedě duchovních. Není na něho žádné spolehnutí. Bylo by dobré jej přeložit na jiné pracoviště.*⁸⁸

První vážnější signály o možných těžkostech začaly přímo k faráři Mikuleckému doléhat počátkem července 1953, kdy došlo ze strany ÚR ČČS(H) – po předchozím jednání na SÚC – ke zrušení jeho plánované přednášky o liturgii Karla Farského na teologické konferenci. Podobně jako na SÚC probíhala předběžná jednání dotýkající se dalšího osudu faráře Mikuleckého i na oddělení pro věci církevní ÚNV hl. m. Prahy. Za církev se jich zúčastnili pražský biskup Novák a vedoucí tajemník pražské diecézní rady JUDr. Josef Kupka. Samotné jednání popsal církevní tajemník ÚNV hl. m. Prahy ve své zprávě. *Bylo pohovořeno o přeložení třech duchovních a to pokud možno mimo Prahu. Jde o tak zvaná „esa“ Mikulecký, Vonka a Kalný.*⁸⁹ *Bylo mně sděleno, že Mikuleckého přednášky byly již staženy z programu. Ještě ovšem nevíme, jak na to bude reagovat fakulta, t.j. její pravičácké a státu nepřátelské křídlo rutrlavsko-trtíkowské. Naše námítky, které jsme proti jmenovaným vznесли, hlavně proti Mikuleckému, byly i druhou stranou poturzeny (t.j. Novákem i Kupkou).*⁹⁰ Pohovor na stejné téma, tentokrát pouze za přítomnosti biskupa Nováka, pokračoval 16. července 1953. *Bylo pohovořeno o návrhu na služební přeložení pomocného duchovního pana Vonky z Prahy 11 a o přeložení faráře Mikuleckého z Braníka. V rozhovoru biskup Novák přiznal, že faráře Mikuleckého dobře zná, a když jsem jej informoval o páskovském jednání tohoto pána, jak se choval na církevním oddělení ÚNV, souhlasil s jeho přeložením. Veškeré kádrové přesuny budou provedeny počátkem září.*⁹¹

Biskup Novák si faráře Mikuleckého do své kanceláře pozval již 10. července 1953, tedy ještě před druhým jednáním na ÚNV hl. m. Prahy, přičemž mu oznámil, že z církevně-politických důvodů jej musí přeložit z Prahy. Přitom konstatoval, že sám církevní důvody k přeložení nemá a s dotazem na politické důvody, ať se Mikulecký obrátí na církevního tajemníka ÚNV hl. m. Prahy Sovu. Při následném pohovoru s církevním tajemníkem se však farář Mikulecký místo relevantních důvodů svého přeložení pouze dozvěděl, že rada starších v Braníku je společnost reakcionářů a sbírka Masarykov-

který zde působil od roku 1927 a v září 1950 byl nedobrovolně přeložen do Velkého Týnce. Důvodem se stalo jeho setkání s Miloslavem Chočem, které si s ním čtyřiařadvacetiletý Choč před popravou (provedena 19. února 1949) vyžádal. *Při této důvěrné rozmluvě požádal br. Choč br. faráře, aby vyřídil jeho dědečkovi, že Schramma nezabil. Br. Lochmann znal osobně br. Choce z dob, kdy vedl nuselskou mládež a znal i jeho dědečka, který ho vychoval. Br. farář u vědomí své povinnosti duchovního vyplnil poslední přání Chocovo a sdělil jeho vzkaz dědečkovi, který po popravě Chocově prohledával známým, že jeho vnuk podle sdělení br. Lochmanna byl nevinně popraven. Viz Archiv náboženské obce ČČSH Praha-Nusle, Kronika náboženské obce ČČSH Praha-Nusle, 1950, s. 1442-1444.*

88 NA, f. SÚC 1949-1956, k. 115, inv. č. 136, Hodnocení práce pražského okrsku a NO církve československé v Praze z 15. června 1953.

89 Ze zmiňované farářské trojice František Kalný, Jaroslav Vonka a Václav Mikulecký byl v roce 1953 nakonec přeložen pouze poslední jmenovaný.

90 NA, f. SÚC 1949-1956, k. 45, inv. č. 102, ÚNV, KNV Praha 1949-1956, Zpráva o církevně politické situaci v Praze I-XVI za měsíc červen 1953 z 6. července 1953.

91 Tamtéž, Zpráva o církevně-politické situaci v Praze I-XVI z 31. července 1953.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ců a Benešovců. Samotný farář, branická rada starších v čele s předsedou Antonínem Tylšem i Jednota mládeže začali okamžitě intervenovat a protestovat proti neodůvodněnému přeložení u církevního tajemníka, u pražské diecézní rady i u patriarchy církve Františka Kováře. *K přesunu bratra faráře poznamenáváme: Je nespravedlivý, důvody prokazatelnými nemotivovaný, v nejlepším případě jde o omyl pana tajemníka Sovy a jeho informátorů. Protestujeme proti němu co nejvážněji a žádáme, abychom byli vyvázáni z odpovědnosti za následky nespravedlivého toho přesunu, který bude mít v naší náboženské obci a ve veřejnosti. Prosíme diecézní radu, aby se ujala naší věci, aby žádala spravedlivé objektivní vyšetření celé záležitosti.*⁹² I přes značné úsilí se ukázalo rozhodnutí církevního tajemníka Sovy jako nezvratné a Václav Mikulecký byl k 1. září 1953 přeložen do Prahy-Kobylis.⁹³

Se svou náboženskou obcí se rozloučil slovy: *Přebližje devět let života a služby mezi Vámi, jsem naplněn hlubokou vděčností za vše, co jsem mezi Vámi přijal, čím jsme společně rostli v lepší podobu církve. Pouto lásky k náboženské obci branické není jen vztahem služby a díla, ale je hlubší tím, že zde, mezi Vámi, setkal jsem se se svou ženou, že zde, mezi Vámi, byli naši synové uvedeni křtem do obecenství lidu Páně, že zde, mezi Vámi, setkal jsem se s živou církví, s jejími údy, bratřími a sestrami v lásce Kristově. Byl jsem obdarován přátelstvím mnohých i pozorností nezaslouženou. Děkuji za to Bohu i Vám a snažně Vás prosím: žijte a pracujte ve jménu Ježíše Krista i nadále, neboť On je od věků na věky živý ve své církvi. Všechna lidská jména a „zásluhy“ musí jít stranou, On musí růst – my pak se menšit. A kdekoliv a kdykoliv budeme žít a pracovat v tomto jménu a jen v tomto jménu, které je nad každé lidské jméno, budeme spolu, byť jsme od sebe jinak jakkoliv vzdáleni.*⁹⁴

Důsledkem přeložení Václava Mikuleckého a ustanovením nového faráře Bořivoje Pěnky došlo v branické obci k vleklým sporům mezi duchovním a radou starších, které vyústily až v její rezignaci. Jednota mládeže i někteří věřící stále zůstávali v kontaktu s farářem Mikuleckým a zajížděli za ním i do Kobylis. Pro faráře i jeho rodinu,⁹⁵ která stále žila v Braníku, bylo dojíždění do vzdálené obce značnou zátěží. Stále častěji se tak u Václava Mikuleckého začaly projevovat vleklé zdravotní obtíže. Přesto za pomoci několika místních věřících dokázal postupně konsolidovat měnovou reformou poznamenané hospodaření NO, upravit místnost rady starších, která se nově ustanovila, i bohoslužebnou síň. Pravidelně probíhala výuka náboženství, pastorační návštěvy rodin i nemocných. Byl založen pěvecký kroužek, ustálila se i účast na bohoslužbách a biblických hodinách. V roce 1954 zavítali na slavnostní bohoslužby do Kobylis⁹⁶ i patriarcha František Kovář či profesor Otto Rutrlé.

92 Archiv NO ČČSH Praha-Braník, f. Korespondence farního úřadu, nezpracováno, Dopis branické rady starších adresovaný pražské diecézní radě z 12. července 1953.

93 Archiv hlavního města Prahy (dále jen AHMP), f. Magistrát hl. m. Prahy II – Odbor pro věci církevní NVP 1949–1990, k. 40, inv. č. 207, Personální spisy 1939–1988, Personální spis Václava Mikuleckého. Dle záznamů v personálním spisu měl být Václav Mikulecký původně přeložen do Prahy-Hloubětína. Následně však bylo původní přeložení pražskou diecézní radou zrušeno a Václav Mikulecký putoval do Kobylis.

94 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný pražské branické NO z 5. září 1953.

95 Manželé Mikulečtí v té době vychovávali tři syny – Tomáše, Václava a Lukáše.

96 Slavnostní bohoslužby pod vedením patriarchy Františka Kováře a za účasti dalších osobností církve se uskutečnily při příležitosti dvacátého výročí založení kobylišké NO.

Martin Jindra

Vývoj situace v kobylišké obci je možné do jisté míry interpretovat i z pravidelných situačních zpráv příslušného okresního církevního tajemníka. Ten ještě v druhé polovině roku 1953 konstatoval, že návštěvy na bohoslužbách ČČS(H) jsou slabé a celý náboženský život upadá. Pro malý počet věřících dokonce navrhol sloučení sborů v Libni a v Kobyliších.⁹⁷ Na počátku roku 1954 již upozorňoval, že se farář Mikulecký snažil dát rozklížený sbor znovu dohromady, i když se mu to dosud mnoho nedařilo. V březnu téhož roku se v poslední dochované zprávě za působení faráře Mikuleckého v Praze-Kobyliších o církevní situaci na obvodě konstatuje: *V Kobyliších farář Mikulecký začíná se obklopovat bývalými národními socialisty, tak zvanými Benešovci, kteří na něho působí a začíná přehlížet lidosprávu.*⁹⁸

Působení faráře Mikuleckého v Praze-Kobyliších ukončila pražská diecézní rada 20. ledna 1955, kdy rozhodla o jeho přeložení do Prahy-Karlína, zatímco karlínský farář Karel Vyskočil byl ke stejnému datu ustanoven v Kobyliších. K odchodu faráře Mikuleckého byla svolána mimořádná schůze rady starších, při které její předseda Karel Červenka faráři poděkoval za to, že zavedl v NO ČČS(H) v Kobyliších pravé obecnoství.⁹⁹ Ve farní kronice se rovněž zachoval zápis, kterým se farář Mikulecký s touto náboženskou obcí rozloučil. *Dvoje Vánoce mi Pán Bůh dopřál prožít mezi milými bratřími a sestrami v Kobyliších, kteří mě přijali s láskou, jež mě pohladila ve chvíli pro mě dosud nejbolestnější. Našel jsem tam opravdu bratry a sestry a nemám jiné prosby, než abych i já jim byl stále hodným bratrem i když nyní vzdálenějším. Pán Bůh sám račiž odplatit za mnohou laskavost a skutky lásky milým v Kobyliších!*¹⁰⁰

Václav Mikulecký byl pražskou diecézní radou ustanoven zatímním farářem v Praze-Karlíně od 25. ledna 1955. Jako nadšený a dobrý zpěvák se i zde podílel na založení pěveckého sboru řízeného varhaníkem Zdeňkem Čáslavským, který navštěvovali i někteří braničtí mládežníci a jenž poprvé vystoupil při smuteční tryzně za zesnulé 2. listopadu 1955. Hned v říjnu se farář ujal i výuky náboženství, přičemž se mu oproti minulému roku podařilo navýšit počet přihlášených dětí. Ve zprávě biskupa o stavu diecéze, přednesené na pražské synodě duchovních a kazatelů v březnu 1956, byla karlínská obec uvedena mezi dvaadvaceti obcemi, ve kterých probíhaly všechny čtyři druhy duchovní péče.¹⁰¹ Velikonoční svátky roku 1956 zahájila svátostí biřmování a večeří Páně, kterou vykonal patriarcha František Kovář. Další patriarchova návštěva koncem července 1956 byla spojena s vysvěcením šesti kněží ČČS(H). V této souvislosti je dobré připomenout, že z karlínské obce vzešla za působení faráře Mikuleckého pozdější farářka ČČS(H) a pedagožka na Husitské

97 NA, f. SÚC 1949–1956, k. 60, inv. č. 103, Okresní národní výbor (dále jen ONV) Praha I–XVI 1949–1956, Zpráva o církevně politické situaci v měsíci říjnu na obvodě Praha 8 z 2. listopadu 1953.

98 Tamtéž, Zpráva o církevně politické situaci na obvodě Praha 8 z 15. března 1954.

99 Archiv NO ČČSH Praha-Kobylišy, f. Zápis rady starších 1955, nezpracováno, Zápis z mimořádné schůze rady starších z 20. ledna 1955.

100 Archiv NO ČČSH Praha-Kobylišy, Kronika náboženské obce ČČSH Praha-Kobylišy, 1955, Zápis o působení faráře Mikuleckého v NO Praha-Kobylišy z 21. září 1955.

101 Jednalo se o duchovní péči o děti, biřmovance, mládež a biblické hodiny. APD ČČSH, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních a kazatelů pražské diecéze konané 11.–13. března 1956 na Kokoříně.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

teologické fakultě UK¹⁰² v Praze Jiřina Mojžíšová, rozená Štěpánková.¹⁰³ První roky v Karlíně tak byly opět naplněny prací pro obec i církev. Václav Mikulecký stále pracoval v pastoračně-výchovné komisi, jež spadala pod působnost Ideové rady ČČS(H). Právě na její půdě byl projednán a přijat jím vypracovaný návrh kazatelského plánu pro druhou část roku 1955. V následujícím roce byl farář Mikulecký dokonce zvolen synodním kazatelem.¹⁰⁴

V zápisech z okrskových shromáždění a synod lze vyčíst, že farář Mikulecký vždy patřil mezi nejživěji diskutující duchovní, kteří se vyvarovali propadu do průměrnosti a rutiny. Dovedl živě debatovat nad otázkami teologickými i potřebami běžného života věřících či duchovních. Svou dosavadní službou zároveň dosvědčoval a naplňoval biblická slova *Kdo chce jít se mnou, zapří sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mne*.¹⁰⁵ Snad v důsledku všech těchto okolností došlo v roce 1957 v souvislosti s jeho jménem k překvapivé situaci, která zaskočila i státní orgány dozorující nad církví. Dne 10. září 1957 totiž oznámil plzeňský biskup Arnošt Šimšík¹⁰⁶, že po skončení svého sedmiletého funkčního období nepřijme ze zdravotních důvodů kandidaturu na volbu plzeňského biskupa pro další sedmiletí. Hned v říjnu se tedy rozběhlo vyhledávací řízení na nového biskupa. Plzeňská diecézní rada původně počítala s kandidaturou faráře Antonína Urbana z Českých Budějovic, eventuálně s kandidaturou faráře Jaroslava Bosáka z Písku.¹⁰⁷ Vyhledávací řízení v jednotlivých okrscích však přineslo do jisté míry překvapivé výsledky, když Antonín Urban byl navrhován 86 %, Václav Mikulecký 36 %, František Valeš 21 % a František Moc 16 % náboženské obce.¹⁰⁸ Václav Mikulecký tak získal druhý nejvyšší počet nominací, přestože jako jediný nekonal duchovní službu v plzeňské diecézi. Nominace získal ve dvou z pěti hlasujících okrsků, konkrétně v Plzni a Karlových Varech.

Přirozeně, že příslušné státní orgány kromě údivu – svědčí o něm i zvýraznění jeho jména ve zprávě informující o navrhovaných kandidátech – a zvýšené ostražitosti nikdy neuvažovaly o udělení předběžného státního souhlasu Václavu Mikuleckému pro kandidaturu na druhého plzeňského biskupa. Plzeňská diecézní rada po svém listopadovém zasedání oznámila ÚR ČČS(H), že v zájmu upevnění jednoty v církvi a plzeňské diecézi žádá o vyjednání předběžného státního souhlasu pouze pro jedno-

102 Dále jen HTF UK.

103 Mojžíšová Jiřina, rozená Štěpánková (nar. 1939), farářka ČČS(H) a pedagožka HTF UK. Po absolvování jednoročního přípravného kurzu studovala v letech 1957–1961 na HBF. Odborné bohoslovecké zkoušky vykonala v roce 1959 a 1961. Na kněze vysvěcena v roce 1961. Postupně sloužila jako duchovní a farářka ČČS(H) v Holicích, farářka v Bakově nad Jizerou, duchovní v Praze-Dejvicích a farářka v Praze-Đáblicích. V letech 1992–2002 působila v rámci katedry bibliistiky na HTF UK v Praze (výuka řečtiny).

104 *APD ČČSH*, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních a kazatelů pražské diecéze konané 11.–13. března 1956 na Kokoříně.

105 *Ekumenický překlad Bible*. Česká biblická společnost, Praha 1985 (Mk 8, 34).

106 Arnošt Šimšík byl vůbec prvním biskupem plzeňské diecéze, která byla zřízena na návrh právně-organizačního výboru III. řádným sněmem ČČS(H) v červenci 1950.

107 *NA*, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 53, sign. 47 VI, Diecéze ČČS(H), Informace o přípravách volby nového plzeňského biskupa ČČS(H) z 11. října 1957.

108 *Archiv plzeňské diecéze ČČSH* (dále jen *APID ČČSH*), f. Zápisy z plenárních schůzí plzeňské diecézní rady ČČS(H), nezpracováno, Zápis z plenární schůze plzeňské diecézní rady ČČS(H) konané 21. října 1957.

Martin Jindra

ho kandidáta, který byl nominován převážnou většinou hlasů náboženských obcí.¹⁰⁹ Na MŠK tak byl ÚR CČS(H) vyžádán předběžný státní souhlas pouze pro Antonína Urbana. Na volební synodě duchovních a kazatelů plzeňské diecéze, která navrhovala svého kandidáta diecéznímu shromáždění, pak pro Antonína Urbana hlasovalo 47 duchovních z celkového počtu 52 platných hlasujících.¹¹⁰ Následné diecézní shromáždění volbu potvrdilo, a Antonín Urban se tak stal druhým plzeňským biskupem.

Na nečekané plzeňské extempore navázal Václav Mikulecký svou účastí na významném teologickém semináři pořádaném v roce 1958 v Chebu.¹¹¹ Organizací byl plzeňskou diecézní radou pověřen karlovarský farář Miloň Zemen. Vedle děkana Jindřicha Máňka a profesora Zdeňka Trtíka se semináře účastnila řada osobností církve.¹¹² Z plzeňské diecéze to byli například pozdější členové teologického poradního sboru Josef Špak,¹¹³ Jiří Bauer,¹¹⁴ Jiří Kalenský a Vojtěch Jizba, pražskou diecézi zastupovali Zdeněk Kučera či právě Václav Mikulecký, který třídní seminář zakončil bohoslužbami na téma *Naše víra a služba*. Zaměření závěrečných bohoslužeb s večerí Páně předem diskutoval s Václavem Mikuleckým hlavní organizátor semináře farář Miloň Zemen. *Počítám s Tvou účastí a doufám v Boha, že se tak budu mít o koho opřít ve všelijaké rozklíženosti, jež na nás byla uvalena pro všecku člověčtinu, jež vane z naší práce. Náš okresek přes svou tiseň rozvažoval věci Chebu odpovědně. Jeho jménem Tě žádám, zda bys vykonal na závěr celého semináře bohoslužby (liturgii) s večerí Páně pro všechny účastníky. Téma by mělo být asi „naše víra a služba“.* Věřím, že nám budeš tlumočit ve vsí naléhavosti a obna-

109 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 53, sign. 47 VI, Diecéze CČS(H), Volba biskupa plzeňské diecéze – žádost o státní souhlas z 29. listopadu 1957.

110 APID CČSH, f. Synody duchovních CČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních a kazatelů plzeňské diecéze konané 25. ledna 1958 v Plzni.

111 Teologický seminář v Chebu se konal ve dnech 27.–29. ledna 1958 a navázal na první teologické setkání konané na stejném místě. Iniciátorem a duchovním správcem prvního chebského teologického semináře byl farář Jiří Bauer, organizaci zajišťoval chebský duchovní Jaroslav Fialka. V lednu 1959 pokračovala tradice teologických seminářů v Plzni. Pořádání bylo spojeno se značně obtížnými schvalovacími procedurami. V samotném roce 1958 na semináři přednášel děkan Jindřich Mánek: *Víra a skuteky v Novém zákoně*, prof. Zdeněk Trtík: *Kořeny víry* a svým referátem uvedl diskusi na námět *Otevírání života z víry v náboženských obcích* Zdeněk Kučera.

112 Teologického semináře se zúčastnilo celkem 26 duchovních, mezi nimi i biskup Antonín Urban.

113 Špak Josef (nar. 1929), farář a patriarcha CČS(H). Po složení maturity v roce 1948 studoval v letech 1948–1952 bohosloví na Husově československé evangelické bohoslovecké fakultě a na HBF. Odborné bohoslovecké zkoušky vykonal v letech 1950 a 1952. Na kněze vysvěcen v roce 1952. Postupně sloužil jako zatímní farář v Písku a farář v Suchém Vrtném. V roce 1969 několik měsíců pobýval v německé evangelické komunitě Gossnerova domu, kde získával poznatky o pastoraci v dělnickém prostředí. V roce 1973 odešel pod pohrůzkou státního souhlasu do dělnického povolání. Do služeb církve se vrátil v roce 1990 a sloužil jako farář v Českých Budějovicích a v Praze na Starém Městě. V roce 1994 byl sněmem církve zvolen patriarchou. Úřad zastával do skončení funkčního období v roce 2001. V současné době působí jako farář v Praze-Strašnicích.

114 Bauer Jiří (nar. 1929), farář CČS(H) a první diakon sokolovského adventistického sboru. Po složení druhé odborné bohoslovecké zkoušky na HBF byl v roce 1952 vysvěcen na kněze. Krátce sloužil jako pomocný duchovní v Sokolově s určením pro NO Kraslice. V letech 1952–1954 absolvoval základní vojenskou službu u PTP. Sloužil jako zástupce faráře a farář v NO Žlutice, od roku 1964 jako farář v NO Sokolov. V roce 1972 opustil služby CČS(H) a odešel pracovat do dolů. Po přijetí křtu v Církvi adventistů sedmého dne byl v roce 1977 zvolen prvním diakonem sokolovského sboru, podílel se i na vzdělávání adventistických kazatelů. Vzhledem ke svým zahraničním ekumenickým stykům, teologic-

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ženosti ostré slovo od Pána církve k naší malomoci víry a zbožnosti, z níž pramení i malomoc služby. Očekáváme však od Tebe i slovo o milosti a naději a ukázání cesty kupředu.¹¹⁵ Smysl semináře spočíval především ve vytvoření takových podmínek církevního společenství duchovních, aby se v něm Ježíš Kristus přihlásil ke svým služebníkům a zmocnil je ve své milosti. Proto bylo jeho nejdůležitější součástí modlitební a meditativní obracení duchovního zraku účastníků k Slovu Božímu. Za neméně důležité považovali organizátoři semináře odkrývání hlubin víry systematickou teologickou prací, biblickým studiem i domyšlením jejich důsledků pro praxi církve.¹¹⁶ Když byl v roce 1960 Václavu Mikuleckému odňat státní souhlas pro výkon duchovenské služby, právě jeho účast na tomto semináři se stala jednou ze záminek.

Rozličných aktivit Václava Mikuleckého včetně státní mocí výrazně potlačované duchovní péče o děti a mládež si ke konci padesátých let povšimla i StB, která si v roce 1958 k jeho osobě vyžádala tzv. ustanovku. Zjišťován byl třídní původ, politická činnost, postoj k státnímu zřízení, majetkové a rodinné poměry, styky zájmové osoby a jejich prošetření. Zároveň začaly být k faráři Mikuleckému prostřednictvím agentury průběžně shromažďovány potřebné informace.¹¹⁷ Přestože obsahová stránka některých zjištěných údajů v ustanovce často neodpovídala skutečnosti, stojí za zaznamenání alespoň pasáž o farářově charakteru a rodinných poměrech, uvozená jeho poměrem ke komunistickému režimu. *Vzbledem k tomu, že se nijak po politické stránce neprojevuje a neúčastňuje se žádných akcí, je těžké charakterizovat jeho poměr k lidově demokratickému zřízení. Charakterově se jeví jako vážný, uzavřený, avšak při hovoru s občany z okolí slušný, jemný a inteligentní. Nedělá rozdílů mezi dělníky a inteligencí. Po mravnostní stránce nebylo proti jeho osobě ze strany veřejnosti zjištěno žádných stížností. Rád mluví vybranými slovy. Ve volném čase se věnuje svým dětem.*¹¹⁸ Zvyšující se zájem StB i další vnější indicie naznačovaly, že život Václava Mikuleckého se blíží k dalšímu výraznému předělu.

Pátý řádný sněm ČČS(H) a dvě linie církve

Pakliže bychom měli pojmenovat druhý zásadní zlom v životě Václava Mikuleckého, tak se jím dozajista staly přípravy spojené s konáním V. řádného sněmu ČČS(H), který byl zároveň sněmem volebním. Výběrem kandidáta na nového patriarchu jednotlivé proudy uvnitř církve nepřímo vyjadřovaly představy o dalším směřování svého společenství. V církvi se postupem let na vlivná místa často dostávali lidé, kterým by za normálních okolností nebyl příslušný úřad svěřen. Jedinci, kteří otevřeně vyslovovali své názory, mívali „potíže“. To byl rovněž případ faráře Mikuleckého, jenž patřil k nejnvýraznějším zastáncům kandidatury profesora Otto Rutrleho¹¹⁹ na příštího patriarchu.

kým aktivitám i zapálené službě byl od padesátých let pod permanentním tlakem StB a příslušných státních dozorujících orgánů.

115 *APID ČČSH*, f. Teologické semináře, nezpracováno, Dopis Miloně Zemena adresovaný Václavu Mikuleckému z 2. ledna 1958.

116 Tamtéž, Zpráva o konání chebského semináře z 1. února 1958.

117 *ABS*, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

118 Tamtéž.

119 Rutrle Otto (1908–1976), praktický teolog, farář ČČS(H), spirituál a ředitel Bohoslovecké koleje, pro-

Martin Jindra

Jak již bylo zmíněno, štěpení v ČČS(H) nastalo prakticky již v roce 1946, kdy II. řádný sněm přijal *Rezoluci věroučného výboru*, ve které se praví: *Jsmo a chceme být církví, t. j. svoláním Božím skrze Ježíše Krista. To znamená, že sfou a omegou, základní realitou a jistotou naší existence i našeho poslání je živý, osobní Bůh, Stvořitel a Pán, Vykupitel, Spasitel i Dokonavatel každého člověka k jeho pravému životu a k jeho nejvyšší dokonalosti. V důsledku tohoto základního postoje je a zůstane církev československá především obecnstvím náboženským, obecnstvím víry, naděje a lásky v duchu Ježíše Krista.*¹²⁰ Na druhou stranu účastníci sněmovního zasedání rozhodli o přijetí *Poselství II. řádného sněmu*, jehož text obsahuje pasáže o krizi kapitalistické společnosti a podpoře budování socializující a socialistické beztrždní společnosti po boku Svazu sovětských socialistických republik.¹²¹ Oba přijaté dokumenty společně s některými věroučnými otázkami zneklidňovaly a diferencovaly duchovenství. V roce 1952 tak byl učiněn pokus o sjednocení duchovenství sboru vydáním tzv. *Deklarace deseti*. Tu za konformní prokomunistickou frakci podepsali František Cochlár, Antonín Hradec, Bohumil Svoboda, František Fousek, Jaroslav Světlý a Ladislav Šimšík, přičemž poslední tři jmenovaní v té době působili na HBF. Za „biblicko-teologické“ křídlo podpisy pod *Deklaraci* připojili profesori Jindřich Mánek, Otto Rutrle, Zdeněk Trtík a František M. Hník.¹²² Přestože byl text *Deklarace* předkládán k diskusím na synodách duchovenstva, hlubší uklidnění do řad církve nepřinesl. Ostré teologické diskuse v ČČS(H) přetrvávaly po celá padesátá léta. Snad nejvýraznější se v té době projevil při promýšlení nově chystaného *Zpěvníku*¹²³ a *Základů víry*¹²⁴, jejichž hlavním tvůrcem byl systematický teolog Zdeněk Trtík.

Znovu připomínám, že v letech 1952–1953 byla prorožimně orientovaná část duchovenstva ČČS(H) i profesorského sboru fakulty oslabena odchody příslušníků KSČ

fesor, děkan a proděkan HBF. Po maturitě na reálném gymnáziu ve Dvoře Králové n. L. začal v roce 1927 studovat bohoslovecství. Po složení první odborné bohoslovecké zkoušky byl v roce 1929 vysvěcen na kněze a sloužil jako zatímní farář ve Slaném, Nové Vsi p. Plěší a v Praze na Malé Straně. Druhou odbornou bohosloveckou zkoušku složil v roce 1931, zároveň studoval na Filozofické fakultě UK, doktorát filozofie získal v roce 1935. V téže roce byl ÚR ČČS(H) poslán na studia do Oxfordu (Manchester College). Dvě státní zkoušky na Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké složil v roce 1939. V roce 1940 se stal pomocným duchovním v Praze-Holešovicích. Za okupace byl pověřen vedením bohoslovecké výchovy. Po odchodu z místa spirituála působil jako farář v Praze-Libni. Doktorát teologie získal v roce 1945 (s platností od roku 1942). Po roce 1945 pracoval jako ředitel Bohoslovecké koleje, zároveň suplent a následně profesor praktické teologie na Husově československé evangelické fakultě bohoslovecké. Po založení samostatné HBF byl vedoucím katedry praktické teologie, v letech 1952–1956 vykonával i proděkanskou a děkanskou funkci.

120 APD ČČSH, f. Sněmovní zasedání ČČS(H), nezpracováno, Resoluce věroučného výboru přijatá na II. řádném sněmu dne 10. ledna 1946.

121 Tamtéž, Poselství II. řádného sněmu přijaté 10. ledna 1946. Dále jen SSSR.

122 K úkolům a poslání církve. In: *Náboženská revue*, 1952, č. 2, s. 17–27. TRTÍK, Zdeněk: Smysl deklarace deseti. *Náboženská revue*, 1952, č. 5, s. 193–208.

123 Nový *Zpěvník* byl vydán v roce 1957. KOVALČÍK, Zdeněk: Hudba v Církvi československé husitské. In: BUTTA, Tomáš a kol.: *90 let Církve československé husitské*, s. 189–193. Václav Mikulecký vydání *Zpěvníku* přivítal s povděkem. Viz MIKULECKÝ, Václav: Na uvítanou novému zpěvníku. *Náboženská revue*, 1958, č. 2, s. 20–22.

124 *Základy víry* prošly v letech 1955–1957 celocírkevní diskusí. K jejich vydání ÚR ČČS(H) přistoupila v roce 1958. Za základ církevní věrouky však byly oficiálně přijaty až na VI. řádném sněmu v roce 1971. Srov. HRDLIČKA, Jaroslav: *Život a dílo prof. Františka Kováře. Příběh patriarchy a učence*, s. 408–416.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

z církve. Zároveň si stále větší počet duchovních uvědomoval, že komunistický režim se od dosavadní „likvidace pozůstatků reakčního katolictví“ přeorientovává přímo proti samotnému náboženství.¹²⁵ V souvislosti s novou realitou se ze strany ČČS(H) začaly objevovat první náznaky pokusu o ekumenické sblížení s ČCE a římskokatolickou církví.¹²⁶ Současně s rozmachem biblicko-teologické orientace byla církev konfrontována s novým duchovním rozměrem zdůrazňujícím nutnost osvobození se od falešných opor a spolehnouti se cele na milost Boží v Ježíši Kristu. Pravda Boží dlicí nad církví se tak opět dostávala v části ČČS(H) do popředí.

Počátkem šedesátých let se diferenciací uvnitř ČČS(H) přenesla i na půdu pražské diecéze. První nápadný nesoulad části této diecéze se svým vedením se projevil již při volbě pražského biskupa v dubnu 1960. Jediným kandidátem, jenž získal předběžný souhlas MŠK a politického byra ÚV KSČ, se stal dosavadní biskup Miroslav Novák.¹²⁷ Výsledky hlasování na volební synodě duchovních pražské diecéze z 23. dubna 1960 byly následující: z 96 odevzdaných platných hlasů se 77 vyslovilo pro dosavadního biskupa, 19 hlasů bylo proti, tj. 80,2 % hlasovalo pro znovuzvolení Miroslava Nováka.¹²⁸ Předseda synody Karel Hradec po volbě konstatoval, že synoda podává volebnímu diecéznímu shromáždění návrh, aby na další období byl zvolen biskupem opět Miroslav Novák. Následující den však podal proti usnesení synody rozklad farář JUDr. Jaroslav Matouš a upozornil, že pro opětnou kandidaturu by dosavadní biskup musel získat 78 hlasů, neboť synoda může navrhnout jediného kandidáta, vysloví-li se pro něho čtyři pětiny přítomných a k hlasování oprávněných platně odevzdaných hlasů.¹²⁹ Námitka proti zmatečnosti však byla označena za bezpředmětnou. Není bez zajímavosti, že hned v lednu 1961 farář Jaroslav Matouš pod pohrůžkou odnětí státního souhlasu pro výkon duchovenské služby rezignoval na farářské místo v Praze-Hloubětíně a opustil služby církve.

Rozličné představy o nasměrování ČČS(H) se naplno projevily během vyhledávacího řízení na nového patriarchu církve. Již v září 1960 se na jednání okrskové konference duchovních pražského okrsku farář Mikulecký marně dovolával vyjádření patriarchy k jeho možným nástupcům. Z jednání se dochovala ručně psaná zpráva vedoucího tajemníka pražské diecézní rady. *Řekl (Mikulecký pozn. autora), že prý se sešla skupina duchovních, která jménem okrsku navrhuje, aby okrsek kandidoval na funkci patriarchy dr. Rutrleho. K tomuto návrhu se připojil farář Kozler, duchovní Wienerová a Kučerová a patří do této skupiny i farář Durhánek. [...] Tato skupina, do níž patří ještě farář Kalný a farář Čepelka, jest v úzkém osobním kontaktu s určitými profesory Husovy fakulty a přenáší*

125 CUHRA, Jaroslav: KSČ, stát a římskokatolická církev (1948–1989). In: *Soudobé dějiny*, 2001, roč. 8, č. 2–3, s. 275–276.

126 Srov. KAVKA, Jan: Církevní politika KSČ v severovýchodních Čechách v letech 1949–1960. In: *Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1960*. Příspěvek z kolokvia konaného 6. listopadu 2009 v pražském Arcibiskupském paláci. Sborník z kolokvia je dosud v tisku.

127 NA, f. Archiv ÚV KSČ, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, k. 251, inv. č. 335/27, Udělení souhlasu k volbě biskupů církve československé z 10. března 1960.

128 APD ČČSH, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních pražské diecéze konané 23. dubna 1960 v Praze.

129 Tamtéž, Rozklad Jaroslava Matouše k jednání synody duchovních pražské diecéze z 24. dubna 1960.

Martin Jindra

jejich teologické názory do okrsku a snaží se v tomto smyslu okrsek ovlivnit. [...] Vliv určitých činitelů z Husovy fakulty se v naší diecézi projevuje dosti značně a komplikuje situaci v naší diecézi. Například farář Mikulecký soustavně opomíjí práva, která má dr. Novák jako biskup diecéze a zve si při určitých příležitostech do své náboženské obce prof. Rutrleho, aniž by si předem vyžádal souhlas diecézní rady, které tuto návštěvu dává pouze na vědomí. Dr. Rutrle zve často faráře Mikuleckého na svou katedru. Také u faráře Kozlera jsou známy jeho úzké vztahy k Husově fakultě, na níž na katedře praktické teologie vede nácvik zpěvu a liturgie. Vliv fakulty zasahuje i do jiných okrsků. [...] Podle sdělení p. KCT Falty považují činitele NV hl. m. Prahy za střed neklidu faráře Mikuleckého, který narušuje svým jednáním důvěru k dr. Novákovi, narušuje jeho práci, i když se on a duchovní jeho skupiny, jak se jim to hodí, za dr. Nováka skrývají. Farář Mikulecký ztratil důvěru ÚNV a diecézní rada má připravit návrh na umístění Mikuleckého mimo obvod Prahy, nedojde-li k úplnému odnětí státního souhlasu faráři Mikuleckému. Biskup dr. Novák hovořil několikrát s farářem Mikuleckým, který mu však otevřeně prohlásil, že s jeho linií nesouhlasí, protože ji považuje za teologicky příliš liberální.¹³⁰

Na následné říjnové okrskové konferenci pražských duchovních bylo projednání návrhu na nového patriarchu již zařazeno přímo na program schůze, duchovní však o tomto bodu nebyli předem informováni a jednání se rovněž neúčastnil patriarcha Kovář. Přestože byl na konferenci, jak bylo v té době pravidlem, přítomen i krajský církevní tajemník Falta, vyjádřilo se spolu s Mikuleckým ještě několik duchovních (Dagmar Wienerová, Oldřich Kozler a Miroslav Durčánek) k nutnosti důkladného prohoření otázky budoucího patriarchy, jehož volba by měla být připravována s vědomím hluboké odpovědnosti na modlitbách. Žádali rovněž po církevním tajemníkovi vysvětlení, zda je nějaká tendence ze strany státních úřadů prosazovat pouze kandidaturu Miroslava Nováka.¹³¹ Že vznesená otázka byla zcela na místě, dokládá následující zpráva vedoucího oddělení pro věci církevní o situaci v CČS(H) na území Prahy. *Skupina Mikuleckého se dnes otevřeně snaží ovládnout (v součinnosti s fakultou) některé klíčové pozice v církvi, resp. prosadit do těchto pozic konzervativní, v podstatě reakčně orientované teology, kteří chtějí izolovat církev od veřejného života. Tato tendence v Československé církvi se přibližuje protestantské teologii (snaha o hluboké vnitřní prožívání víry).* [...] *Dnes dosti ostré střetávání této linie s linií biskupa Nováka se také projevuje v častých změnách v obsazování náboženských obcí duchovními. Biskup Novák se pochopitelně snaží posilovat své pozice na území hl. m. Prahy, čemuž našimi církevními politickými opatřeními napomáháme.*¹³²

130 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, CČS(H), Zpráva vedoucího tajemníka pražské diecézní rady o situaci v pražské diecézi (nedatováno).

131 Pokus o narušení snahy státních úřadů prosazovat prostřednictvím nejvyšších církevních orgánů jimi navržené a předem schválené kandidáty do předních funkcí v jednotlivých církvích se uskutečnil při jednání XIV. řádného synodu i v ČCE. Několik duchovních v čele s farářem Janem Dusem tehdy v souvislosti s volbou nových členů synodní rady upozornilo na neslučitelnost presbyterního zřízení církve s daným postupem, kdy synodní zastupitelstvo navrhovalo na jednotlivé funkce členy synodní rady vždy jen jednoho kandidáta. Je zajímavé, že stejná námitka nebyla na tomtéž synodu vznesena při volbě staronového synodního seniora, kterým byl jako jediný navržený kandidát zvolen ThDr. Viktor Hájek. *Ústřední archiv ČCE* (dále jen ÚA ČCE), f. Synodní rada ČCE (dále jen SR ČCE), k. I 2–I 13, Zápis z XIV. řádného synodu ČCE konaného 26.–28. února 1963.

132 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 3, sign. 47, Zpráva o církevně politické situaci za třetí čtvrtletí roku 1960 na území hl. m. Prahy z 27. září 1960.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Okrskové jednání nakonec ukončil jeho předseda Miloš Našinec konstatováním, že provedeným průzkumem okrsek dospěl ke dvěma kandidátům – Miroslavu Novákovi a Otto Rutrlemu.¹³³

Od poloviny roku 1960 k volbě patriarchy zaujímal stanovisko rovněž ÚR ČČS(H) a biskupský sbor. Oba orgány postupně směřovaly ke kandidatuře biskupa Nováka s tím, že patriarcha má být nejen teologem, ale také zkušeným praktikem. Zdůrazňována byla rovněž nutnost shody na jednom kandidátovi. V říjnu 1960 uložil biskupský sbor Miroslavu Novákovi, aby ve věci tzv. pražské skupiny duchovních sledoval situaci a v případě potřeby ji řešil pohovorem. O měsíc později již biskupská konference jednoznačně svým usnesením deklarovala nutnost pracovat na volební jednotě a ve prospěch biskupa Nováka. Zároveň rozhodla o tom, že se v okrscích nemá mluvit o výsledku vyhledávacího řízení. Profesori Rutrle a Mánek měli být seznámeni s výsledky tohoto řízení a na jeho základě podat vyjádření, zda chtějí být vedeni mezi kandidáty.¹³⁴ V polovině prosince biskupská konference konstatovala, že zbývá pouze jediný kandidát, a okrsková shromáždění tak mají do 31. března 1961 volit již jen biskupa Nováka.

Po bouřlivé debatě na říjnové okrskové konferenci duchovních pražského okrsku se i z dalších okrsků napříč diecézemi – vyjma olomoucké – začaly ozývat hlasy navrhuující kandidaturu profesora Rutrleho. V první etapě vyhledávacího řízení pro kandidáta na úřad patriarchy se na okrskových konferencích duchovních v průběhu měsíce září až listopadu 1960 vyslovilo 216 duchovních pro Miroslava Nováka, 110 duchovních pro Otto Rutrleho, osm duchovních pro Jindřicha Mánka a čtyři duchovní nehlasovali.¹³⁵ Ke kandidatuře profesora Rutrleho se tak přiklonilo celkem 32,9 % duchovenského sboru.

Své stanovisko k možné kandidatuře vyjádřil profesor Rutrle poprvé v červnu 1960. V dopisu patriarchovi Františku Kovářovi napsal: *Pokud je mi z náhodných informací známo, vyslovují se v náboženských obcích a mezi duchovními nejčastěji jména církevních pracovníků, jež považují za povolání – jméno dr. Mánka a dr. Trtíka. Někteří snad také myslí na mou osobu. Rád bych, abyste byl informován o mém stanovisku. Jsem přesvědčen, že v církvi by se nikdo neměl o kteroukoli funkci – a najmě ne o funkci patriarchy – „ucházet“. Za svou osobu bych rád řekl, že tuto zásadu považuji pro sebe za platnou. Uposlechl bych pouze příkazání nejširšího obecnství církve k takové službě. Sám se k ní necítím ani kvalifikován ani povolán. [...] Dnešní stav církve zákonitě požaduje, aby se úkolu patriarchy ujal teolog, který v celistvosti vyjadřuje pravdu víry a poslání církve československé – systematický teolog dr. Trtík.*¹³⁶ V podobném

133 APD ČČSH, f. Okrskové konference duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis z okrskové konference duchovních pražského okrsku, konané 17. října 1960.

134 ÚAM ČČSH, f. Zápis z ÚR ČČS(H), Zápis z biskupské rady konané 12. listopadu 1960.

135 APD ČČSH, f. Okrskové konference duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zpráva o I. etapě vyhledávacího řízení pro kandidáta na úřad patriarchy z 11. října 1960. V plzeňské diecézi získal profesor Rutrle větší počet hlasů nežli biskup Novák (poměr byl 25:21 hlasům). Zato olomoucká diecéze hlasovala jednomyslně pro biskupa Nováka. V pražské diecézi získal větší počet hlasů rovněž biskup Novák (poměr byl 71:25 hlasům).

136 Tamtéž, f. Církevní sněmy ČČS(H), nezpracováno, Dopis Otto Rutrleho adresovaný Františku Kovářovi z 17. června 1960.

Martin Jindra

duchu se profesor Rutrle vyjádřil rovněž na konci října, když znovu zopakoval, že se za vhodného kandidáta nepovažuje a doufá, že církev vyhledá kvalitnější osobnosti. Zároveň však zdůraznil, že kdyby jej se souhlasem veřejných míst k tak odpovědné službě církev vyzvala, neměl by odvahu jejího pověření neuposlechnout.

Příslušný církevní odbor MŠK měl o adeptovi na patriarchu dopředu jasno a činil patřičné kroky k hladkému průběhu volby Miroslava Nováka. Ochota profesora Rutrleho přijmout za deklarovaných podmínek kandidaturu tak narušovala jím předem připravený scénář. Proto byli zástupci fakulty v čele s děkanem ThDr. Miloslavem Kaňákem pozváni k pohovoru s referentem příslušného odboru ministerstva J. Urbanem. Ten při jednání poukázal na „nežádoucí jevy“, které se v otázce volby patriarchy vyskytly. Děkan Kaňák a proděkan Mánek prohlásili, že nikdo z nich se o kandidaturu na úřad patriarchy neuchází a rozhodně odmítají, že by se fakulta a její profesorský sbor jakkoliv v této věci exponovaly. Rovněž referentu naznačili, že kdyby byl volbě ponechán volný průběh, pravděpodobně by měl největší naději na zvolení profesor Rutrle, nikoli biskup Novák.¹³⁷ V důsledku zmiňovaného pohovoru navštívil děkan Kaňák počátkem listopadu 1960 profesora Rutrleho, jenž byl v tom čase v nemocničním léčení, a vyžádal si od něho upřesnění stanoviska k možné ochotě přijmout kandidaturu. Písemné vyjádření z 3. listopadu 1960 mělo následující podobu: *Dávám souhlas jen v případě, že by mne církev za souhlasu státních míst vyzvala jako jediného kandidáta ke službě. Nemíním vystupovat jako protikandidát kohokoliv. Nedomnívám se, že církev by prospěl „volební boj“. Metoda výběru církve je bratrské rozvažování.*¹³⁸

Listopadové okrskové konference pražského duchovenstva se farář Mikulecký již nezúčastnil. V dopoledních hodinách 16. listopadu 1960 sdělil telefonicky krajský církevní tajemník Falta biskupu Novákovi, že s okamžitou platností odnímá panu Mikuleckému, faráři CČS(H) v Praze-Karlíně státní souhlas pro výkon duchovenského povolání, a to definitivně a bezpodmínečně. Uvedeny byly následující důvody: *Pro nekázeň vůči nadřízeným orgánům, pro zasahování mimo rámec náboženské obce, pro narušování jednoty, v jeho vlastním zájmu (sic), poněvadž je nebezpečí, že kdyby setrval na místě duchovního, mohlo by to pro něj dopadnout hůře.*¹³⁹ Posléze bylo rozhodnutí doručeno i v písemné formě a odpoledne na pražské diecézi sděleno Václavu Mikuleckému. Ten celou věc označil za mocenský a argumenty nepodložený zásah vůči samotné existenci církve.¹⁴⁰ Zároveň biskupu Novákovi vytkl, že se měl ohradit proti výrokům církevního tajemníka Falty, který na okrskové konferenci v Praze řekl, že si bude dobře všimnat těch, kteří se vyjádří pro zvolení profesora Rutrleho.¹⁴¹

137 Tamtéž, Zpráva o výsledku jednání s. Urbana z církevního odboru MŠK se zástupci HBF a církve z 30. září 1960.

138 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, CČS(H), Dopis Miloslava Kaňáka adresovaný ÚR CČS(H) z 4. listopadu 1960.

139 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Zápis z jednání faráře Václava Mikuleckého s vedoucím tajemníkem pražské diecézní rady Josefem Kupkou a biskupem Miroslavem Novákem z 16. listopadu 1960.

140 Srov. ABS, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

141 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Zápis z jednání faráře Václava Mikuleckého s vedoucím tajemníkem pražské diecézní rady Josefem Kupkou a biskupem Miroslavem Novákem z 16. listopadu 1960.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Na bezodkladné rozhodnutí církevního tajemníka měly dozajista vliv i poznatky, které získal 14. listopadu 1960 od KS MV Praha. Zpráva podepsaná náčelníkem pplk. Maškem podrobně referovala o „závadné“ činnosti faráře Mikuleckého, které se měl dopouštět od roku 1950 a která měla zvláště v posledních třech letech nabývat na intenzitě. *Farář Mikulecký, jak bylo zjištěno, patří již dlouhá léta do skupiny duchovních ČČS, kteří hlásají, že církev musí jít na hlubinu víry a odstranit všechno, co odpoutává členy církve od hlubšího náboženského využívání. Je stoupencem teologicky přísného režimu v církvi. [...] Skutečný postoj Mikuleckého vůči zřízení se hlavně projevuje v jeho činnosti, podle které lze jmenovaného charakterizovat jako odpůrce socialistického zřízení, které nenávidí hlavně pro tzv. náboženskou „nesvobodu“, jak o tom často mezi dobrými známými hovoří. [...] Farář Mikulecký se stal vedoucím činitelem skupiny duchovních, stejně teologicky a politicky zaměřených jako on, jmenovitě farářů Durčánka, Kozlera, Wienerové, Čepelky, Kolného (Kalného – pozn. autora) a dalších, kteří pod duchovním vedením prof. Husovy boboslovecké fakulty ThDr. Rutrleho provádějí svou duchovní činnost v tendenci tzv. „únikové teologie“ a navzájem se podporují ve své nepřátelské činnosti proti vedení Pražské diecéze ČČS, pro jeho naprosto kladný postoj vůči zřízení. Obzvláště v poslední době, kdy se rozhoduje o kandidátu na úřad budoucího patriarchy, snaží se Mikulecký pomocí jmenované skupiny duchovních, získat i ostatní kněze ČČS pro volbu do této funkce uvedeného reakčního profesora ThDr. Rutrleho a tak donutit státní orgány k jeho schválení proti vůli strany a vlády. [...] Z těchto důvodů je zřejmé, že farář Mikulecký neskytá žádnou záruku, že by po nějakém pohovoru nebo dalším přeložení změnil svoje zaměření a vykonával svou duchovenkou činnost ve prospěch státního zřízení. Proto vás, soudruhu církevní tajemníku, žádáme, abyste patřičně zvážil závadnou činnost jmenovaného a dále doporučujeme, abyste faráři Mikuleckému odebral státní souhlas k vykonávání duchovenké činnosti nejen pro území ÚNV, ale i pro celé území ČSSR. Máme za to, že toto bude výstražným znamením i pro ostatní členy reakční skupiny duchovních ČČS, jejichž farář Mikulecký byl vedoucím a tak se podaří tyto převést na správnou duchovenkou činnost ve prospěch státu.*¹⁴²

Krajský církevní tajemník Falta své stanovisko k případu Mikulecký přednesl 21. listopadu 1960 na okrskové konferenci pražských duchovních ČČS(H). *Státním úřadům nečiní žádné potěšení, když musí sáhnout k takovému opatření jako je odnětí státního souhlasu (sic). Nemohly však už mlčet k činnosti Mikuleckého. Byla mu dána dostatečná lhůta, bylo s ním důkladně hovořeno. Přesto nepochopil, že v dnešní době to nelze dělat tak, jak to dosud dělal. Musel být pro své neukázněné vystupování přeložen z Braníka do Kobylis. Přesto i v Karlíně byl neukázněný vůči státním a církevním úřadům, působil k nejednotě a desorientaci duchovních. Důsledek tohoto jednání byl, že se nemohly dohodnout věci, které by jinak mohly být naprostou samozřejmostí. To nemohlo posloužit ani církvi. Je potřeba, aby se duchovní postavili do galerie vlasteneckých kněží a svou prací působili k zajištění trvalého míru. Z případu Mikuleckého nechť si vezmou ostatní duchovní poučení. Nechť vedou lidi k tomu, aby se vyrovnali s poměry, zapojili se do budování a zhostili se úkolů, které před námi jsou na cestě ke komunismu.*¹⁴³

142 ABS, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

143 APD ČČSH, f. Okrskové konference duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis z okrskové konference duchovních pražského okrsku konané 21. listopadu 1960.

Martin Jindra

Na tajemníkově vystoupení nejprve emotivně reagovala farářka Dagmar Wienerová, když mimo jiné doslova řekla: *Já bych se nerada dala za měsíc podřezat.*¹⁴⁴ Po krátké slovní přestřelce přečetl farář Miroslav Čepelka dopis Václava Mikuleckého na rozloučenou. *Věřím, že jsme nepracovali nadarmo, a že naše stavba nebyla jenom ze slámy a dříví, ale byla trvalejšího charakteru. Ano, leckde se nám podařilo stavět i zlatem a drahým kamením. Pán rozsoudí! Prosím Vás, abyste na mě a celou naši rodinu pamatovali v modlitbách! Modlete se, abych nepropadl pokušení usnadňovat si život na úkor víry, abych nepropadl pokušení hněvu a msty, ale prostě za to, abych zůstal věrný Pánu, církvi svatě, abych více myslel na věčnost, na Boží soud, abych si počínal kdekoliv v zaměstnání pilně, svědomitě, počestně i statečně, abych oddaně sloužil lidem s láskou a radostí.*¹⁴⁵ Po vyjádření patriarchy Kováře se o slovo přihlásil farář Oldřich Kozler, který označil faráře Mikuleckého za obět institucionální církve. *Mikulecký musel z církve odejít z toho důvodu, že se stal nepohodlným některým lidem v církvi. Odkazují tyto lidi na Boží soud. Jsem přesvědčen, že nejsme církví, a že to je náš konec. Jsme vnitřně rozkládáni a nemáme odvahu si to otevřeně říci. Hrajeme si na církev, vypravujeme o službě a odpovědnosti církve světu, ale nemáme mu co dát. Sami nic nemáme, Kristus je mimo nás. Lituji odchodu bratra Mikuleckého a sám nevidím nic, pro co by mohl ztratit důvěru. Dochází ke groteskní situaci: služebníci Kristův odchází z církve a kazitelé zůstávají v církvi. Nejsme v okrsku kazatelů, ale kazitelé, ne pastýři, ale pachtýři. Přemýšlejme o těchto slovech.*¹⁴⁶ Po Kozlerově vyznání vzneslo několik duchovních včetně patriarchy Kováře své výhrady vůči jeho vystoupení, které patriarcha charakterizoval jako odporující Písmu. Poté byla konference ukončena modlitbou.

Zejména na Kozlerovo vystoupení reagovala ÚR ČČS(H) ve svém zasedání konaném 11. prosince 1960. Požádala pražské členy věroučné komise, aby se za účasti faráře Kozlera vyslovili k názorům proneseným na okrskové konferenci, které dotyčný později v písemné podobě zaslal biskupu Novákovi. Pakliže by Oldřich Kozler nadále trval na svém stanovisku, měla mu být připomenuta jeho mravní povinnost a z ní vyplývající důsledky. Kdyby odmítl, o věci by bylo dále jednáno v ÚR ČČS(H). Zároveň se měl Oldřich Kozler písemně omluvit vedoucímu tajemníku pražské diecézní rady Josefmu Kupkovi.¹⁴⁷

Situaci kolem farářky Wienerové dostal k řešení biskup Novák, který s ní měl pohovořit nevhodnost jejich projevů, uložit jí před diecézní radou pokání a vyzvat ji, aby podobným způsobem vícekrát nemluvila a nevystupovala. Z případného neuposlechnutí měly být vyvozeny další důsledky.¹⁴⁸

Stavu církve, jak ho předestřel farář Kozler, se věnoval pražský okrsek hned na své následující konferenci 9. ledna 1961. Profesor Trtík nejprve přednesl referát na téma *Církev Boží a církev jako instituce*. Po připomínkách duchovních k dané tematice se farář Kozler vrátil ke svému vystoupení na listopadové konferenci, přičemž objasnil, že svá slova nevztahoval na církev jako celek. Cítil však povinnost ze své víry se vyjádřit k si-

144 Tamtéž.

145 Tamtéž.

146 Tamtéž.

147 ÚAM ČČSH, f. Zápisy z ÚR ČČS(H), Zápis z plenární schůze konané 11. prosince 1960.

148 Tamtéž.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

tuaci v okrsku. *Jeví se mi nedostatek modlitebního života, nedostatečné promyšlení referátů, které jsou rozmanitou kompilací i pomluvy mezi námi. Proto nejsme eklesii. Výsledkem takového ovzduší je formálnost okrskových setkání, nechť k osobnímu vystupování během diskusí a pasivity duchovních. To, co jsem řekl, nebolelo jenom vás, ale mě neméně. Proto jsem to řekl. Od roku 1956 žiji v okrsku. Myslím, že formulace mých slov za jiných okolností by byla jiná, ale to už je věc formální. Kladu si neustále otázku, zda vskutku jsme tělem Ježíše Krista. Víte, já opravdu s velkou bolestí – tak jako jistě i vy – nesu břemeno poslání církve právě v tom, že náš hlas nezní do světa dost suverénně, jak Pavel říká: „jako zvuk polnice“. Náš vzájemný život se mi jeví tak, že každý jsme uzavřeni sami do sebe a bojíme se promluvit proto, aby snad někdo neviděl v nás formování nějakého společku, což by mohlo mít politické dozvuky. [...] To, co jsem říkal, říci jsem musel a kdokoliv by to řekl třeba více elegantně, bylo by to slovo osvobozující. Možná, že jsem to řekl tvrdě. Nestavím se však do postoje vůdce. Víte, já jsem to musel říci, když jsem měl v neděli kázat.*¹⁴⁹ Vzápětí se opět rozpoutala diskuse kolem vyřčených slov, do které se vedle duchovních okrsku zapojil i profesor Trtík, jenž přítomné rovněž seznámil s body usnesení ÚR ČČS(H): 1. *Posláním a úkolem duchovních ČČS jest kladně sloužit člověku evangeliem Ježíše Krista.* 2. *Do celocírkevního sněmu zůstávají pravidlem Základy víry (pro celou církev).* 3. *Výzva k duchovním, aby se uchránili od důsledků nejednoty a nekázně.*¹⁵⁰

Pražská diecézní rada vzala na svém zasedání 21. ledna 1961 na vědomí usnesení ÚR ČČS(H) ve věci pojetí duchovenského poslání a v otázkách víry a usnesla se seznámit s ním všechny okrsky. K případu faráře Kozlera oznámila: *Bratr Kozler neprojevil dosud ochotu omluvit se okrsku za způsob svého vystoupení dne 17. listopadu 1960 ani odvolat výroky tam učiněné. Své stanovisko nezměnil ani po vysvětlení profesora Trtíka o tom, jakých nesprávností se dopustil. Usneseno přeložit bratra Kozlera mimo Prahu.*¹⁵¹ K přeložení Oldřicha Kozlera z Prahy-Břevnova do Nymburka došlo za velké nevole břevnovských věřících 1. března 1961. Vedle přeložení z Prahy byl s farářem Kozlerem k 31. prosinci 1960 ukončen také lektorský úvazek na katedře praktické teologie, týkající se výuky církevního zpěvu na HBF. Po vnitřním boji nakonec farář Kozler odešel do civilního zaměstnání. Na farářskou službu rezignoval 7. listopadu 1962 s tím, že: *Není možné v této situaci být farářem. Každé slovo proti církvi je dnes interpretováno jako slovo proti státu. Nechce-li stát proti státu, musíš prostě odejít.*¹⁵²

„Požehnáni“ v podobě předběžného státního souhlasu pro kandidaturu na patriarchy církve obdržel Miroslav Novák jako jediný kandidát od politického byra ÚV KSČ v červenci 1961. Vláda toto stanovisko potvrdila na své schůzi 25. října 1961.¹⁵³ O tři dny později byl Novák na V. řádném sněmu zvolen patriarchou ČČS(H).¹⁵⁴ Získal 277 hlasů, což představovalo 91,41 % ze všech platných hlasovacích lístků. Proti

149 APD ČČSH, f. Okrskové konference duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis z okrskové konference duchovních pražského okrsku konané 9. ledna 1961.

150 Tamtéž.

151 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Rozhodnutí pražské diecézní rady ve věci faráře Kozlera z 21. ledna 1961.

152 Tamtéž, Dopis Oldřicha Kozlera adresovaný Josefu Bendovi (nedatováno).

153 NA, f. MŠK. Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, ČČS(H), Souhlas vlády k volbě Miroslava Nováka patriarchou z 25. října 1961.

154 Z nejvýznamnějších dokumentů, které byly sněmem přijaty, bych zmínil *Zřízení církve československé, Věřoucnou rezoluci a Mírovou rezoluci*. Naopak se mezi sněmovní předlohy vůbec nedostaly *Základy víry*,

Martin Jindra

jeho zvolení hlasovalo 26 duchovních.¹⁵⁵ V informační zprávě Ministerstva školství a osvěty z 1. listopadu 1961 byl průběh volby charakterizován jako očekávaný. K zamítavým hlasům se pisatel vyjádřil v tom smyslu, že se pravděpodobně jednalo o organizovanou akci proti Miroslavu Novákovi, protože v jedné urně bylo pohromadě 18 hlasovacích lístků proti. Sněm byl jako celek hodnocen kladně s dovětkem, že „reakční církevníci“ vnímají zvolení Miroslava Nováka do funkce patriarchy jako oslabení vlastních zájmů na rozvoji náboženského života ČČS(H).¹⁵⁶

Existenční těžkosti po odejmutí státního souhlasu

Pro Václava Mikuleckého znamenal nedobrovolný odchod z duchovenské služby značné existenční starosti. S manželkou vychovávali pět dětí,¹⁵⁷ přičemž nejmladší Eva se narodila v květnu 1960. Přestože se karlínští věřící při jednání s biskupem Novákem snažili o zvrát v situaci,¹⁵⁸ rozhodnutí církevního tajemníka bylo definitivní a bezpodmínečné.¹⁵⁹ Hned 18. listopadu 1960 obdržel Václav Mikulecký rozhodnutí odboru školství a kultury Národního výboru hl. m. Prahy¹⁶⁰ (oddělení pro věci církevní) o zastavení výplat služebních požitků a rodinných přídávků. Reakce v sounáležitosti a nelhostejnosti žijících věřících i duchovních ČČS(H) však na sebe nenechala dlouho čekat. Na podporu rodiny Mikuleckých začala vznikat finanční sbírka. Tato skutečnost však neušla pozornosti StB, která k osobě Václava Mikuleckého získávala informace prostřednictvím své agenturní sítě uvnitř církve.¹⁶¹ Biskup Miroslav Novák se rozhodl situaci řešit a finanční sbírka musela být nakonec zastavena.¹⁶²

Obtížnou existenční situaci rodiny Mikuleckých v lednu 1961 nakrátko vyřešilo získání zaměstnání v n. p. Kniha, do jehož prodejny na Václavském náměstí byl farář Mikulecký přijat jako kulturněpropagační referent. Zárok státních orgánů však zhatil i tuto relativně přijatelnou možnost a Václav Mikulecký byl po necelém měsíci ze zaměstnání propuštěn. Zároveň se neustále marně snažil dopátrat relevantních důvodů, které vedly k odnětí jeho státního souhlasu pro výkon duchovenské služby. Podnětem pro jejich získání byly pohnutky nejen lidské, nýbrž i praktické. Přijetí do dalšího zaměstnání, které by bylo přiměřené jeho zdravotnímu stavu (měl sníženou pracovní schopnost), se totiž přirozeně odvozovalo od obsahu kádrových materiá-

préstože víra církve jimi byla již ve značné míře formována a teologická obnova církve v nich našla své vyjádření. Srov. ZÍTEK, Vlastimil: Zřízení a řády církve. *Český zápas*, 1968, č. 33–34, s. 1 a 3.

155 NA, f. MŠK. Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, ČČS(H), Informační zpráva o průběhu sněmu církve československé z 1. listopadu 1961.

156 Tamtéž.

157 Vedle nejmladší dcery Evy vychovávali manželé Mikulečtí syny Tomáše (nar. 1948), Václava (nar. 1949), Lukáše (nar. 1953) a dceru Milenu (nar. 1957).

158 *Archiv náboženské obce ČČSH Praha-Karlín*, Kronika náboženské obce ČČSH Praha-Karlín, 1960, Zápis o mimořádném zasedání rady starších s biskupem Miroslavem Novákem z 1. ledna 1961.

159 Prozatímním nástupcem faráře Václava Mikuleckého byl 21. listopadu 1960 diecézní radou jmenován farář Karel Červený. Nový duchovní správce byl definitivně ustanoven 18. prosince 1960 a stal se jím Vladimír Kubáč.

160 Dále jen NV hl. m. Prahy.

161 ABS, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

162 Vyšetřením případu byl biskupem pověřen vedoucí tajemník pražské diecéze Josef Kupka.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

lů, a proto někteří duchovní, kterým bezprostředně hrozilo odnětí státního souhlasu, raději opustili službu církvi „dobrovolně“ a po dohodě s nadřízenými orgány církve.

Po propuštění z n. p. kniha byl Václav Mikulecký tzv. dán k dispozici pro organizovaný náboru do dolů, stavebnictví nebo ČSD. Na dráze neuspěl. Nezbyvalo tedy nic jiného nežli narychlo přijmout místo dělníka ve skladu u n. p. Povltavský průmysl kamene. Fyzicky náročná práce však neustále zhoršovala jeho zdravotní stav a prohlubovala vleklé srdeční obtíže. Přesto byl nucen v nevyhovujícím zaměstnání setrvat až do srpna 1968, kdy byl dán do invalidního důchodu.

Zápas o návrat do duchovenské služby

Od první chvíle dával Václav Mikulecký vedení pražské diecéze i příslušným státním orgánům mnoha přípisy najevo, že se touží vrátit do služeb CČS(H). Poprvé tak učinil 31. prosince 1961. *Chci vás ujistit, že jsem připraven okamžitě se ujmout kněžské služby v plném či omezeném rozsahu, neboť přenesení služeb kněžství na mne trvá. Jako doklad mého osobního modlitebního a myšlenkového zápasu nad Písmem posílám kázání a modlitbu z těchto těžkých i podivuhodných chvil méhoездеjšího života. Sleduji život církve po všech stránkách a žiji s církví pravidelně a čekám na úkoly, které byste mi mohli svěřit i v mé odloučenosti od služby, která mi zůstává největší ctí!*¹⁶³ Od ústřední rady přišla v únoru následujícího roku prostřednictvím patriarchy Nováka lakonická odpověď, upozorňující na nezměněné stanovisko státních institucí ve věci jeho znovupřijetí do služeb církve.¹⁶⁴ Pokusím se krátce charakterizovat církevní politiku státu na počátku šedesátých let, a to s ohledem na patriarchovo odkazování na neměnné stanovisko orgánů církevního dozoru. Dne 11. července 1960 jednomyslně přijalo Národní shromáždění novou Ústavu ČSSR. Ústava změnila název státu na Československá socialistická republika¹⁶⁵ a ve svém článku 4 prohlašovala: *Vedoucí silou ve společnosti i ve státě je předvoj dělnické třídy, Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejuvědomělejších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.*¹⁶⁶ O vztahu k víře a náboženství se Ústava přímo vyjadřovala v článku 32. *Svoboda vyznání je zaručena. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru nebo být bez vyznání i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem. Náboženská víra nebo přesvědčení nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která je mu uložena zákonem.*¹⁶⁷ V článku 16 se však zároveň zdůrazňuje, že: *Veškerá kulturní politika v Československu, rozvoj vzdělání, výchova a vyučování jsou vedeny v duchu vědeckého světového názoru, marxismu-leninismu, a v těsném spojení se životem a prací lidu.*¹⁶⁸ Je tedy zřejmé, že ústava nejen upevnila státní

163 ÚAM CČSH, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Žádost Václava Mikuleckého adresovaná ÚR CČS(H) z 31. prosince 1961.

164 Tamtéž, Rozhodnutí ÚR CČS(H) ve věci znovupřijetí Václava Mikuleckého do služeb CČS(H) z 13. února 1962.

165 Dále jen ČSSR.

166 *Ústava Československé socialistické republiky. Ústavní zákon o československé federaci. Ústavní zákon o postavení národnosti v ČSSR.* Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1982, s. 14.

167 Tamtéž, s. 26.

168 Tamtéž, s. 19.

Martin Jindra

centralismus, ale rovněž představitelům socialistické republiky rovněž umožňovala nikterak neustupovat ze svého cíle – ateizovat společnost. Mezi základní dokumenty tohoto období můžeme zařadit již v roce 1959 přijaté usnesení ÚV KSČ *O některých naléhavých otázkách rozvíjení vědeckoateistické výchovy pracujících*, na které navázala zpráva o plnění usnesení k vědeckoateistické výchově z roku 1961 a usnesení ÚV KSČ *O práci sborů pro občanské záležitosti* z roku 1962.¹⁶⁹

Směřování Československa bylo vedle řady domácích vlivů vždy do značné míry určováno postoji Moskvy. Na domácí církevní politiku první poloviny šedesátých let měly rozhodující vliv zejména dvě události: XXII. sjezd KSSS (17.–31. října 1961) a jednání se zástupci Výboru pro záležitosti církví při radě ministrů SSSR.¹⁷⁰ Z tohoto pohledu jsou pro nás zajímavé informace o výsledcích jednání vedoucího odboru osvěty oddělení propagandy a agitace ÚV KSČ Miloslava Košnara a vedoucího církevního odboru MŠK Karla Hružky se sovětskými zástupci Pusinem a Karpovem. Na jednáních probíhajících 8.–12. ledna 1960 v Moskvě byla projednávána zejména dvě hlavní témata: 1. Vatikán a mezinárodní katolicismus; 2. Situace v protestantismu, zejména v souvislosti s prací Křesťanské mírové konference. Československým zástupcům se dostalo ze sovětské strany ujištění, že *neprátelská linie Vatikánu vůči SSSR a lidově demokratickým zemím zůstává nezměněna, i když dochází k některým změnám v taktice*.¹⁷¹ Z jednání vzešla i konkrétní opatření: *Zesílit masovou práci mezi obyvatelstvem; ukazovat Vatikán jako nástroj imperialismu, jako hlavního nepřítele komunismu a vědeckého světového názoru, jako nepřítele SSSR a lidových demokracií; odhalovat činnost kněží, kteří na základě pokynů Vatikánu škodí komunismu a jménem božím přikrývají svou činnost; vytvořit pro zabránění krátkometrážní film, dokumentující náboženskou svobodu v SSSR a uložit Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí organizovat cykly besed a přednášek na uvedené téma [...]*.¹⁷²

V téměř roce, kdy se uskutečnila moskevská porada, vydalo MŠK, respektive jeho církevní odbor¹⁷³, *Plán hlavních církevně politických úkolů pro NV*. Z nich byla zvláštní důležitost přikládána tomu: *Dbát, aby náboženské citění věřících nebylo zneužíváno pro nepřátelské politické cíle; upevnit dozor státní správy nad církvemi, zvláště na ONV; dbát, aby počet církevních slavností nebyl rozšiřován; soustavně provádět politicko-výchovnou prá-*

169 NA, f. MŠK. Církevní odbor 1956–1967, nepracováno, k. 1, sign. 47, Otázky církevní politiky a rozvoji vědeckoateistické výchovy v ČSSR.

170 Jednání v tomto období probíhala opakovaně a většinou na nich byli přítomni také zástupci Výboru pro záležitosti pravoslavné církve. Některých porad se účastnili rovněž představitelé dalších zemí sovětského bloku. Výsledky mezinárodních jednání o provádění církevní politiky byly reflektovány na XII. sjezdu KSČ (4.–8. prosince 1962).

171 NA, f. Archiv ÚV KSČ, Politické byro ÚV KSČ 1954–1962, k. 250, inv. č. 333/k info 1, Informace o výsledcích jednání s vedoucími pracovníky Výboru pro záležitosti církví při radě ministrů SSSR (nedatováno).

172 Tamtéž.

173 MŠK bylo zřízeno vládním nařízením č. 19/1956 Sb. ze dne 16. června 1956 o zrušení některých ministerstev a ústředních orgánů státu. Tímto nařízením byly zrušeny Ministerstvo kultury a SÚC. Z Ministerstva školství bylo vytvořeno MŠK, v jehož rámci byl vybudován církevní odbor, který měl převzít veškerou agendu z působnosti zrušeného SÚC. Tento církevní odbor řešil zásadní církevní otázky až do roku 1967, kdy bylo MŠK zrušeno. V roce 1969 byl v rámci samostatného Ministerstva kultury vybudován Sekretariát pro věci církevní (dále jen SPVC), který se stal ústředním orgánem státní správy ve věcech církví a náboženských společností.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ci mezi duchovními; podporovat snahy pokrokových duchovních, zvláště funkcionářů MHKD (Mírové hnutí katolického duchovenstva – pozn. autora); zaměřovat se proti rozšiřování práce s mládeží.¹⁷⁴ Z předestřených úkolů je patrná kontinuita církevní politiky státu, která oproti roku 1953 nedoznala převratných změn. Nikterak nepolevovala ani trestní perzekuce církví.¹⁷⁵ Na druhou stranu je nutné zmínit, že v letech 1960 až 1962 bylo během rozsáhlých amnestií prezidenta republiky z komunistických věznic a pracovních táborů mezi politickými vězni propuštěno i nemalé množství duchovních především z řad římskokatolické církve, z nichž někteří se v průběhu šedesátých let mohli postupně opět vracet do duchovenské služby. V roce 1963 přijel z pověření papeže Jana XXIII. do ČSSR náměstek tajemníka Kongregace pro mimořádné církevní záležitosti monsignor Agostino Casaroli, aby navázal styky s československou vládou, na léta přerušené.¹⁷⁶ A jako třetí příklad ukazující přece jenom na jistý posun v promýšlení vztahů státu a církvi (především ve vztahu k římskokatolické církvi) bych uvedl účast biskupů (Ambróz Lazík, Eduard Nécsey a František Tomášek) na II. vatikánském koncilu během prvního zasedacího období.¹⁷⁷

Realizováním církevní politiky státu přímo na území hlavního města Prahy, kde Václav Mikulecký do odejmutí státního souhlasu působil, se zabýval odbor školství a kultury NV hl. m. Prahy (oddělení pro věci církevní). V pracovním plánu na první pololetí roku 1961 si toto oddělení vytyčilo následující úkoly: *Pokračovat podle plánu v akcích kontrol nedělní činnosti církví; sledovat činnost všech nově ustanovených duchovních a postupně vypracovat jejich osobní charakteristiky; vypracovat přehled loajálních duchovních, kteří mají kladný poměr ke státu; omezovat žádosti duchovních o zástupy; omezovat náboženskou agitaci prostřednictvím různých rozmnožením, oběžníků, dopisů apod.; provést další opatření osobních změn, aby systematizované počty duchovních byly v souladu s nezbytnou potřebou zajišťování výkonu náboženského kultu atd.*¹⁷⁸ Vypracován byl rovněž plán metod ke zlepšení práce oddělení pro věci církevní. V pěti bodech byl kladen důraz na spolupráci s komisemi pro ateistickou výchovu při OV KSČ a se Společností pro šíření politických a vědeckých znalostí; na rozvoj činnosti sborů pro občanské záležitosti; na pravidelné styky s vedoucími pracovníky OV KSČ, kteří měli být průběžně informováni o církevně-politické situaci na obvodech a o aktuálních církevně-politických úkolech.

174 FIALA, Petr – HANUŠ, Jiří: Druhý vatikánský koncil v pohledu marxisticky orientovaných teoretiků a státních úředníků v komunistickém Československu. In: FIALA, Petr – HANUŠ, Jiří (eds.): *Koncil a česká společnost. Historické, politické a teologické aspekty přijímání II. vatikánského koncilu v Čechách a na Moravě*. CDK, Brno 2000, s. 72.

175 Srov. CUHRA, Jaroslav: *KSČ, stát a římskokatolická církev (1948–1989)*, s. 277.

176 Více např. CASAROLI, Agostino: *Trýzeň trpělivosti. Svätý stolec a komunistické země (1963–1989)*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2001. Srov. KAPLAN, Karel: *Těžká cesta. Spor Československa s Vatikánem 1963–1973*. CDK, Brno 2001. HALAS, František X.: Vztah státu a církve v Československu totalitního období ve světle vzpomínek kardinála Casaroliho. In: FIALA, Petr – HANUŠ, Jiří (eds.): *Koncil a česká společnost*, s. 51–70.

177 Nové signály začaly přicházet i z Moskvy. V listopadu 1961 obdržel papež Jan XXIII. od Nikity Sergejeviče Chruščova blahopřání ke svým osmdesátým narozeninám. Zahájení II. vatikánského koncilu se zúčastnili pravoslavní pozorovatelé z moskevského patriarchátu.

178 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 3, sign. 47, Pracovní plán oddělení pro věci církevní odboru školství a kultury NV hl. m. Prahy z 15. prosince 1960.

Martin Jindra

Přímo k odnětí státního souhlasu faráři Václavu Mikuleckému a bezprostřednímu vlivu, jaký tato událost měla na CČS(H), potažmo na pražskou diecézi, se vyjádřil vedoucí oddělení pro věci církevní ve své zprávě o církevně-politické situaci za čtvrté čtvrtletí roku 1960 v Praze. *Provedené celonedělní kontroly průběhu bohoslužeb znovu potvrdily nutnost jejich provádění a pomohly odhalit několik dalších bojovných církevních ideologií, kteří ve svých kázáních buď skrytě nebo i otevřeně projevíli svůj nepřátelský postoj k novým poměrům a k socialistické výchově občanů a mládeže (farář církve čsl. Mikulecký, farář čsbr. evangel. Prosek a kaplan Filipovič u Václava na Smíchově). Faráři Mikuleckému byl odňat státní souhlas. Konkrétní postih těchto bojovných církevních ortodoxů měl nesporně kladný vliv na další konsolidaci církevně politických poměrů i na situaci v některých církvích.*¹⁷⁹ Z této zprávy i z opakovaných odmítavých stanovisek ÚR CČS(H) na Mikuleckého žádosti o znovupřijetí do služeb církve¹⁸⁰ jasně vyplývá, že nejen ze strany příslušných státních orgánů, ale i z vedení CČS(H) nebyla vůle cokoliv na současném stavu měnit. Všechny odpovědi ÚR vyznívaly v podobném duchu: *Tvůj případ dosud nedozrál a je třeba se na pracovišti stále přičiňovat o to, aby jeho doporučení bylo jednou co nejlepší.*¹⁸¹

Ústřední radu neobměkčila ani žádost o přešetření případu, se kterou se na ni obrátila Mikuleckého mateřská náboženská obec v Litomyšli. *Bratr farář Mikulecký dodnes nepřestal s celou svou rodinou intenzivně žít s církví a touží po návratu do duchovenské služby. Naše náboženská obec těžce nese velikou bolest, která trápí starického otce br. faráře Mikuleckého, který nepřestal doufat, že se ještě než zemře, přece jenom skutečně navrát jeho syna do služeb církve. Dověděli jsme se, že namáhavou manuální prací se zhoršila srdeční choroba br. faráře, kterou si přivodil při protektorátním nasazení v Říši, a jsou vážné obavy z dalšího zhoršování jeho zdravotního stavu. Bratr farář je otcem 5 dětí a jeho žena v důsledku toho nemůže být zaměstnána. Jsou tedy živi jen z jediného platu. Máme za to, že i z těchto zdravotních a sociálních důvodů je nejvyšší naléhavé, abychom v církvi nasadili všechny páky k tomu, aby záležitost znovuuštavení br. Mikuleckého v duchovenské službě byla kladně vyřízena.*¹⁸² I v tomto případě se ústy patriarchy Nováka ústřední rada vyjádřila, že zmiňované skutečnosti jsou jí známé a že záleží především na faráři Mikuleckém, zda obdrží potřebný státní souhlas.

O neutuchajících snahách faráře Mikuleckého vrátit se do duchovenské služby byla prostřednictvím své agentury informována i StB.¹⁸³ Agenturní zpráva ze září 1963

179 Tamtéž, Zpráva o církevně politické situaci za čtvrté čtvrtletí roku 1960 na území hl. m. Prahy z 4. ledna 1961.

180 Od roku 1962 do počátku roku 1965 byla ÚR CČS(H) od faráře Mikuleckého adresována čtyři podání, ve kterých shodně zdůrazňoval, že je připraven k farářské službě nebo alespoň k službě pomocného duchovního. K jednotlivým podáním vesměs připojoval kázání a modlitbu. *Děkuji Bohu, že i přes těžkou práci, kterou se živím, mě zachováva natolik při zdraví, že Vás mohu opět ujistit, že jsem stále připraven k službě, ke které jsem byl před osmnácti lety církví oddělen, a kterou stále pokládám za hlavní úkol svého života. Posílám Vám opět kázání s modlitbou a prosím, abyste si je přečetli a nepřiložili je jen k osobním spisům. Jste jedinými, kterým mohu v tomto státě legálně kázat a užívám této jediné možnosti. [...] Těžké je kázat, ale daleko těžší je nekázat! Kdyby bylo možno dosíci, abych mohl alespoň občas sloužit, zastoupit nemocného duchovního, napsat článek, modlitbu – pokládal bych to za velikou milost. APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Podání Václava Mikuleckého adresované ÚR CČS(H) z 27. ledna 1963.*

181 Tamtéž, Odpověď Miroslava Nováka na dopis Václava Mikuleckého z 15. února 1964.

182 ÚAM CČSH, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Žádost NO CČS(H) v Litomyšli adresovaná ÚR CČS(H) z 9. prosince 1963.

183 V této souvislosti bych připomněl, že z rozkazu ministra vnitra Rudolfa Baráka StB od ledna 1959 roz-

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

zmiňuje [...], že by se Mikulecký rád vrátil zpět do služeb církve, a že by rád sloužil kdekoli, že třeba na té nejbudší, nejzapadlejší faře. [...] Na to prohlásil dr. Kupka: „Ať si to Mikulecký udělá jak chce, ale do pražské diecéze mi nesmí.“ Ostatní se přikláněli k tomu, aby se Mikulecký dostal zpět do služeb církve, že byl dobrým farářem.¹⁸⁴ V únoru 1964 jiný spolupracovník referoval v téže věci: Václav Mikulecký požádal biskupa dr. Kupku při jeho náhodné návštěvě v Karlíně o rozhovor (dne 25. 12. 1963, stále chodí zpívat do karlínského pěveckého kroužku). V rozhovoru sdělil dr. Kupkovi, že chce žádat o znovupřijetí do služeb církve. Domnívá se, že nyní je k tomu nejvhodnější doba a je přesvědčen, že jeho žádosti bude vyhověno. Považuje se také za jednu z obětí kultu osobnosti a tvrdí, že státní souhlas mu byl odňat jedině z důvodů, že byl pro kandidaturu dr. Rutrleho na funkci patriarchy. Vedle této žádosti o znovupřijetí bude žádat také revizi svého případu zásadně. Sdělil prý také, že se osobně nezměnil, že je téhož názoru, jako byl dříve. To znamená, že dr. Novák neměl být stažen do čela církve, že se pro něho měl zřídit zvláštní úřad biskupa, který by církev reprezentoval vůči zabraně, ale do čela církve měl být postaven dr. Rutrle. Lituje prý jak dr. Nováka, tak dr. Kupku, protože o nich nelze říci, že jsou do svých funkcí zvoleni, když neměli protikandidáta.¹⁸⁵ Oba považuje za dosazené do jejich funkcí státními orgány. Dr. Kupkovi zazlívá, že v době, když po propuštění ze služeb se ocitl v těžké sociální situaci a někteří duchovní se snažili mu pomáhat, dr. Kupka proti tomuto zakročil a tuto pomoc zarazil. [...] Dr. Kupka mu sdělil, že nepovažuje současnou dobu ještě za dostatečně dlouhou a vhodnou k tomu, aby požádal o znovupřijetí do služeb, zvláště za situace, jestliže tvrdí, že se osobně vůbec nezměnil. Předpokladem k tomu, aby církev i státní orgány – jak se domnívá – mohly v budoucnu o něm uvažovat, je to, aby se změnil jak ve vztahu k církvi, tak aby projevil zájem a kladný vztah k otázkám veřejného života. Při jeho žádosti bude jistě hrát roli vyjádření, které o něm bude dávat jeho nynější pracoviště. Dr. Kupka mu dále řekl, že mu nikdo nemůže bránit, aby měl vlastní stanovisko a názor na vedoucí osobnosti církve – bylo by ovšem dobré, kdyby se zamyslel nad tím, zda jeho názor je správný a čemu jeho nesprávný názor může sloužit. Pokud se týče zásahu dr. Kupky vůči duchovním, kteří se mu snažili pomoci, upozornil dr. Kupka, že jeho zásah byl nutný, byl v zájmu dotyčných duchovních i jeho samého (sic) a směřoval k tomu, aby bylo zamezeno nějaké akci, která by ve skutečnosti směřovala k něčemu jinému než k výpomoci. Kdyby se to dělo čistě individuálně, bylo by to něco jiného, než když šlo o organizovanou akci. Závěrem dr. Kupka opakoval, že nepovažuje za vhodné, aby si Mikulecký tuto žádost podával.¹⁸⁶

Počátkem roku 1965 svítila naděje, že by v případě Mikuleckého mohlo dojít ke zvratu. Po opakovaných neúspěšných žádostech o znovuumístění v Praze se Mikulecký s žádostí obrátil na diecézní radu v Hradci Králové. Nadějná jednání o umístění v tamní diecézi – Václav Mikulecký byl zástupcem biskupa Josefem Pochopem na březem již pozván k osobní návštěvě – však byla opět zmařena.¹⁸⁷ Prokazatelná „zá-

pracovávala, pozorovala a evidovala osoby nesoucí označení „bývalí lidé“. Mezi šestnáct vytypovaných kategorií osob, které spadaly mezi evidované, patřili i „reakční“ duchovní a představitelé církvi a sekt.

184 ABS, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

185 Biskupský úřad zastával JUDr. Josef Kupka od 8. května 1962. Potřebný předběžný souhlas mu byl vládou udělen 30. března 1962. NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, ČČS(H), Souhlas vlády k volbě Josefa Kupky pražským biskupem z 14. dubna 1962.

186 ABS, f. MV-T, svazek a. č. T-596 MV.

187 ÚAM ČČSH, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Dopis královéhradecké diecézní

Martin Jindra

sluha“ na náhlé změně v jednání musí být připsána vedle státního dozoru nad církvemi opět i tehdejšímu vedení CČS(H). Zápisy z pohovorů patriarchy Nováka na MŠK z 11. a 15. března 1965 totiž dokládají i následná patriarchou vyčtená „varování“: *Podle patriarchy má Mikulecký dělat nedobrou činnost, navštěvuje faráře, píše dopisy na fary. [...] Patriarcha řekl, že měl (Mikulecký – pozn. autora) pífeku na státní správu, od které měl dostat Mikulecký odpověď, že jí nezáleží na tom, zda bude sloužit mši k oslavě svého výročí.*¹⁸⁸ A při druhém pohovoru: *Při návštěvě na MŠK patriarcha znovu považoval za nutné upozornit na počínání bývalého duchovního církve Mikuleckého, který má zvýšeným úsilím vybízet faráře i obce k požadování rehabilitace svého případu. Tvrdí, že skončováním se stalinismem přestala platit rozhodnutí tehdy učiněná. Proto také nepodal žádost o znovuustanovení, chce rozhodnutí od státu a vedení církve. Mikulecký byl jedním z čelních činitelů pro nezvolení dr. Nováka patriarchou a v roce 1960 byl mu odňat státní souhlas s okamžitou platností. Pražský biskup Kupka chtěl na Mikuleckém, aby zanechal nesprávného počínání, ale Mikulecký řekl, že Kupku neuznává za biskupa. Horší je, že Mikulecký využil nemoci biskupa Skalického, který podle patriarchy měl prohlásit, že Mikuleckého vezme za duchovního do své diecéze.*¹⁸⁹ Z obou jednání vyplynul jasný závěr: o případu informovat krajského církevního tajemníka Jonáše a následně usměrnit královéhradeckého biskupa Bohumila Skalického, aby od farářova ustanovení upustil. K tomu také nakonec došlo, přičemž osobní pohovor s Václavem Mikuleckým byl předem písemně zrušen. Ve věci se ještě pokusila intervenovat zlatolešnická farářka Zdenka Schubertová,¹⁹⁰ která se s žádostí o vysvětlení opakovaně obrátila přímo na patriarchu Nováka. V prvním případě se jí dostalo stručné odpovědi, že věc bude projednána v biskupské radě.¹⁹¹ Na druhý dopis reagoval patriarcha prostřednictvím přednosty svého úřadu Františka Cochlára v tom smyslu, že ÚR CČS(H) nezabránila umístění faráře Mikuleckého v hradecké diecézi.

Přednostovo vysvětlení vyvolalo u farářky Schubertové značné rozpaky, jelikož byla společně s ostatními duchovními na okrskové konferenci královéhradeckým diecézním tajemníkem Miroslavem Bucharem informována, že impuls k zastavení jednání s farářem Mikuleckým vzešel právě z ÚR církve. Ve své reakci tudíž vyjádřila politování nad tím, že překážkou v umístění faráře Mikuleckého v královéhradecké diecézi se staly v podstatné míře úřady CČS(H).

radu adresovaný Václavu Mikuleckému z 24. března 1965.

- 188 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, CČS(H), Záznam z přijetí patriarchy Miroslava Nováka na MŠK z 11. března 1965. Václav Mikulecký se 9. května 1964 skutečně obrátil přímo na ministra školství a kultury s žádostí o povolení konat bohoslužby k 20. výročí svého vysvěcení na kněze. Dostalo se mu však zamítavé odpovědi s tím, že potřebný státní souhlas v tomto případě uděluje příslušný KNV. *APD CČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis MŠK (odboru pro věci církevní) adresovaný Václavu Mikuleckému z 29. května 1964.
- 189 Tamtéž, Záznam z rozhovoru s patriarchou CČS(H) Miroslavem Novákem na MŠK z 16. března 1965.
- 190 Schubertová Zdenka (1929–2009), farářka CČS(H). Od roku 1949 učitelka náboženství v Hronově. V letech 1954–1958 studovala na HBF. V roce 1958 krátce působila jako kazatelka ve Vysokém n. Jizerou, následně sloužila v letech 1958–1988 jako farářka ve Zlaté Olešnici a v Držkově, v letech 1990–1998 ve Vysokém n. Jizerou. Od roku 1964 postupně přijala do pěstounské péče 8 dětí z dětských domovů.
- 191 *ÚAM CČSH*, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Zdence Schubertové z 14. dubna 1965. Biskupská rada ve složení dr. Miroslav Novák, Václav Janota, dr. Josef Kupka, Leo Marceluch, Josef Pochop a Antonín Urban se žádostí farářky Schubertové zabývala na svém zasedání 22. května 1965. V zápisu z jednání se však dochovala pouze lakonická zmínka: *odpoví přednosty*

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Nad přístupem ústřední a diecézní rady se pozastavil rovněž samotný farář Mikulecký. *Nemohu přejít skutečnost, že na všechny mé tužby po sebemenší práci v církvi nebyla dána kladná odpověď, ba i práce v radě starších v Braníku znemožněna, a když jsem byl v nadějném jednání s diecézní radou v Hradci Králové o umístění v tamní diecézi, bylo toto jednání z ústředí církve zmařeno. Stojí za zmínku, že za celou dobu mě nikdo nepozval ani na teologickou konferenci¹⁹² – ač duchovní ve stejném postavení jsou v jiných církvích běžně zváni na různá shromáždění a je dbáno, aby mohli teologicky pracovat – ba ani pastýřská služba nebyla vůči mně a mé rodině konána. Tato a další bolestná fakta zůstávají.*¹⁹³ Ve stejném dopise zároveň farář Mikulecký opět požadoval přezkoumání svého případu, a to nejen na poli církve, ale i na příslušném státním úřadě.

Případ faráře Mikuleckého se postupem let dostával do stále širšího povědomí uvnitř ČČS(H) a stále více hlasů volalo po jeho znovupřijetí do služeb církve. K Mikuleckého opakovaně vznášeným žádostem tak od poloviny šedesátých let přibývaly další. V listopadu 1965 litvínovská farářka Marta Jurková žádala přímo MŠK o prošetření případu Václava Mikuleckého.¹⁹⁴ Koncem téhož roku obdržel patriarcha Novák výzvu, aby se rozhlédl po své církvi a pomohl na vinici Páně těm duchovním, kteří se snad nějak dříve „provinili“ a byl jim odňat státní souhlas nebo museli pod nátlakem opustit farářskou službu.¹⁹⁵ V následujícím roce vystoupil na teologické konferenci k případu sokolovský farář Jiří Bauer,¹⁹⁶ hlasy vybízející k intervenci ve prospěch faráře Mikuleckého zazněly rovněž na pražské synodě duchovenstva v květnu 1966.¹⁹⁷

K výše připomenutým přímluvcům se do konce roku 1967 postupně přidávali další. Za všechny zmíním alespoň iniciativu profesora Otto Rutrleho a laického pracovníka z pražské vinohradské náboženské obce, bývalého politického vězně Metoděje Cyrila Metelky. Ten se na patriarchu obrátil počátkem listopadu 1967 s otevřeným dopisem, ve kterém jej vyzval k zásahu ve prospěch mimo služby církve vyobcovaných farářů Václava Mikuleckého a Miroslava Matouše. Navíc upozornil patriarchu na situaci v Římskokatolické církvi, které se podařilo umístit několik komunistickým režimem vězněných kněží zpět do duchovenské služby. *V katolické církvi prosadili nová ustanovení už pěti bývalých farářů, kteří byli odsouzeni bývalým Státním soudem k více než desetiletým žalářům. Tyto duchovní znám osobně, prožíval jsem s nimi kus tvrdého života. [...]*

úřadu patriarchy. ÚAM ČČSH, f. Zápisy z ÚR ČČS(H), Zápis z biskupské rady konané 22. května 1965.

192 Se stejnou realitou církve byli konfrontováni i další duchovní bez státního souhlasu. Na obdobně těžkosti vzpomínal například farář Miroslav Matouš, kterému byl státní souhlas odejmut v roce 1958. Srov. *APD ČČSH, f. Sbírka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s farářem Miroslavem Matoušem z 22. února 2010.*

193 *APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný ústřední a pražské diecézní radě z 20. listopadu 1965.*

194 Tamtéž, Dopis Marty Jurkové adresovaný MŠK (církvnímu odboru) z 8. listopadu 1965.

195 *ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Vlasty Jiráskové adresovaný Miroslavu Novákovi z 16. prosince 1965.*

196 Tamtéž, f. Personální spisy, Personální spis Jiřího Bauera, Zápis z jednání s Jiřím Bauerem o jeho vystoupení na teologické konferenci z 29. září 1966.

197 O zásah biskupa ve věci Václava Mikuleckého žádal farář Luděk F. Beneš. *APD ČČSH, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních pražské diecéze konané 25. května 1966 na Kokoříně.*

Martin Jindra

Naproti tomu u nás zůstává nevyužito nejméně ve dvou případech mnoho skutečné lásky, oddanosti a hluboké víry u bratří, kteří byli zbaveni svého duchovenského úřadu ne po rozsudku soudu, ale jen rozhodnutím církevních tajemníků! Myslím, že Tvoje služby k podpoře stranických zájmů byly už tak veliké, že by zasloužily, aby byly i honorovány právě odtamtud aspoň umožněním návratu oněch duchovních na svá místa. Jde tu především o bratra Mikuleckého a bratra Matouše.¹⁹⁸

Pro další možný pohled na volbu čtvrtého patriarchy ČČS(H) a na odnětí státního souhlasu pro výkon duchovenské služby faráři Mikuleckému je zvláště přínosná korespondence mezi patriarchou Novákem a profesorem Rutrlem. Oba aktéři v ní vysvětlují své postoje na vývoj událostí. *Konečně padla jediná překážka a mám příslib státního souhlasu pro Václava. Teď ale není volné místo, je tedy nutné počkat, až se uvolní.¹⁹⁹* Takto referoval patriarcha Novák v osobním dopise profesoru Rutrlemu a pokračoval: *Dozvěděl jsem se od duchovních, že Bauer staví věc tak, že jsem si já vyzádal odnětí souhlasu pro Mikuleckého a že překážím jeho znovuustanovení. To už byla nehoráznost příliš hrubého zrna. Proto jsem si navečer vzal své záznamy a když znovu večer přišla řeč na Václava, přednesl jsem na teologické konferenci chronologicky jednotlivá fakta o případu Mikulecký od roku 1955, podobně, jak jsem je řekl Tobě při své návštěvě. Duchovní mně děkovali za osvětlení celé věci a říkali, že jsou rádi, že snad skončí stále zneklidňování nepravdivými zprávami. Já se domnívám, že u Václava jsou to osobní antipatie, proti kterým se nedá nic dělat. Proto jsem se snažil i se svou pomocí zůstat anonymní, aby nereagoval opačně, domníváje se, že je povinován nějakou vděčností. O jeho názoru jsem se nedozvěděl, protože s duchovními o jiných duchovních nemluví. Snažím se vymýtit pomlouvání, které je rozšířeným nešvarem a když mně někdo chce vyprávět o druhém, žádám písemné sdělení. Samozřejmě jsem ještě ani jedno nedostal.²⁰⁰ Modlím se o pravdivé obecenství církve.²⁰¹* Profesor Rutrle s radostí přijal patriarchovo sdělení, že má příslib státního souhlasu pro faráře Mikuleckého, což bylo ve shodě s informacemi, které mu po jednání na oddělení pro věci církevní NV hl. m. Prahy sdělil farář Mikulecký. *Osobně vývoj událostí vítám, protože jsem se vždy domníval, že zásah proti V. M. (Václavu Mikuleckému – pozn. autora) před šesti lety byl zbytečný a postrádal hlubšího zdůvodnění. V církvi dochází často ke střetávání hledisek a postojů. Avšak – pokud v nich nepůsobí zlá vůle – dají se řešit v lásce a pravdě. Mikuleckého znám jako milovníka*

198 ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Metoděje Cyrila Metelky adresovaný Miroslavu Novákovi z 5. listopadu 1967. Oba zmiňovaní duchovní byli od roku 1963 ve vzájemném kontaktu. Když se v říjnu téhož roku Václav Mikulecký dozvěděl o onemocnění faráře Miroslava Matouše, poslal mu následující dopis: *Milý bratře, dovidám se, že jsi v nemocnici se žloutenkou. Pán Bůh na nás dopouští rány jako na každého lidského Joba. Pane, dej nám sílu odpovídat na všechny rány jako onen biblický Job: „Budíž i tak jméno Páně pochváleno!“ Dávno již o Tobě nevím, až tohle. Máš-li možnost napiš mi, abych Tě měl konkrétnějšího před očima. Jestliže Ti to nemoc nedovoluje, pak si nedělej starost. Jde mi zajisté více o to, abys věděl, že na Tebe myslíme a Pánu Bohu do ochrany poroučíme. Archiv autora, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Miroslavu Matoušovi z 31. října 1963. Dopis autorovi poskytl Miroslav Matouš.*

199 ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Otto Rutrlemu z 10. října 1966.

200 Jak na různých místech dokládá text této studie, obdržel patriarcha Novák k případu faráře Václava Mikuleckého požadovaných sdělení hned několik.

201 ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Otto Rutrlemu z 10. října 1966.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

*církve, který má své dary. V bratrstvu Páně, jež společně zápasí o pravdu evangelia, by je mohl uplatnit.*²⁰²

Jak již bylo v textu naznačeno, rýsovala se pro faráře Mikuleckého nová možnost znovu po šesti letech získat státní souhlas. V květnu 1966 byl pozván k vedoucímu oddělení pro věci církevní NV hl. m. Prahy Františku Jelínkovi k projednání své žádosti o znovupřijetí do duchovenské služby. Zde mu byl vedoucím oddělení tlumočen souhlas s umístěním v Praze. Okamžitě se tedy na ÚR CČS(H) obrátil se žádostí o znovuustanovení. Ta si situaci nejprve prostřednictvím pražského biskupa Kupky ověřila přímo na NV hl. m. Prahy.²⁰³ Posléze se faráři Mikuleckému dostalo stejné odpovědi jako profesoru Rutrlemu od patriarchy Nováka: v současné době není volné místo. Současně se však ÚR CČS(H) dotazovala na Mikuleckého bytové požadavky v případě, že by se vhodné místo uvolnilo. Farář Mikulecký na vzniklou situaci reagoval prozatímním pozměněním své žádosti v tom smyslu, že by mohl být využit alespoň jako pomocný duchovní pro náboženské obce v Praze. Ústřední rada CČS(H) své rozhodnutí o možnosti výpomoci Mikuleckého v duchovní správě odložila a opět se prostřednictvím pražského biskupa Kupky obrátila na oddělení pro věci církevní NV hl. m. Prahy. Jednání se vlekla až do února následujícího roku, kdy pražský biskup Kupka oznámil ÚR CČS(H) zamítavé stanovisko vedoucího oddělení pro věci církevní Františka Jelínka k ustanovení faráře Mikuleckého jako pomocného duchovního pro Prahu bez konkrétního ustanovení na určitém duchovenském místě. Biskup ve svém přípisu zároveň informoval o jednání, při kterém se farář Mikulecký nabídl, že by působil alespoň jako externí duchovní v některé pražské obci, kde by bez nároku na odměnu zatím vypomáhal.²⁰⁴

Okolnosti Mikuleckého případu přesto zůstaly nezměněny až do května 1967, kdy se objevila možnost nastoupit na místo faráře v Ďáblicích.²⁰⁵ Václav Mikulecký byl o této eventualitě telefonicky informován pražským diecézním tajemníkem Milošem Našincem 2. května 1967. V dopise adresovaném pražské diecézní radě vyjádřil svoji radost, že je konečně již vážně uvažováno o jeho umístění v církevní službě.²⁰⁶ Zároveň však považoval za správné upozornit na svůj špatný zdravotní stav, který se rapidně zhoršoval zejména v prvních letech těžké práce u n. p. Povltavský průmysl

202 *Archiv autora*, Dopis Otto Rutrleho adresovaný Miroslavu Novákovi z 13. října 1966. Dopis autorovi poskytl Ing. Pavel Rutrle, CSc.

203 Pražský biskup Kupka byl ujištěn, že proti znovuustanovení Mikuleckého nemá oddělení pro věci církevní námitek. Dále byl upozorněn, že záleží na vedení církve, aby dobře uvážilo, do jaké NO Mikuleckého ustanoví. K poslední větě pak biskup rovnou poznamenal, že v pražské diecézi není žádné volné místo. *ÚAM CČSH*, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Přípis diecézní rady adresovaný ÚR CČS(H) z 16. června 1966.

204 Tamtéž, Přípis diecézní rady adresovaný ÚR CČS(H) z 10. února 1967.

205 Ďáblice v roce 1967 nepatřily pod NO CČS(H) spadající pod pražský okrsek. Srov. *AHMP*, f. Magistrát hl. m. Prahy II – Odbor pro věci církevní NVP 1949–1990, Okrsky Církve československé, k. 2, inv. č. 20, Žádost pražské diecézní rady o státní souhlas k rozdělení dosavadního pražského okrsku z 28. listopadu 1967.

206 Naděje k návratu do farářské služby v této době podpořil i emeritní místopředseda ÚR CČS(H) František Plechatý, který se v případě Václava Mikuleckého angažoval přímo u patriarchy Nováka. Viz HRDLIČKA, Jaroslav: *Patriarcha Dr. Miroslav Novák. Život mezi svastikou a rudou hvězdou*. Nakladatelství L. Marek, Brno 2010, s. 196.

Martin Jindra

kamene.²⁰⁷ Vzhledem k tomu požádal diecézní radu o zohlednění tohoto stavu při ustanovení do konkrétní obce.²⁰⁸ Reakce ze strany vedení církve se farář Mikulecký dočkal až během období Pražského jara. Završilo se tak jeho osmileté neúnavné putování za službou Kristu v ČČS(H).

Společenství živé víry

Tlak ateistické propagandy a administrativní opatření ze strany státní moci postupem let vyvolávaly v jednotlivých církvích vnitřní diferenciaci. Vedle oficiálního vedení, které se více či méně přizpůsobovalo dané situaci v domněnku, že projev dobré vůle ze své strany zmírní administrativní tlak, se rodila uprostřed církví živá společenství autentických křesťanů, která odmítala propad do průměrnosti a nekritické přijímání mocenských postupů. Tito křesťané – najdeme je ve všech církvích jak mezi duchovními, tak mezi tzv. laiky²⁰⁹ – chtěli zůstat loajálními údy svých církví, přestože tak jejich naděje na život v odpovědnosti vůči Bohu byla nejednou narušována utilitárními zájmy, rutinou, polovičatostí a spolehnutím se na falešné opory. Vytrvale tvořili svůj život na ose třetí dimenze vztahování se k Boží autoritě a odpovědnosti vůči Pánu. Svým slovem a jednáním se snažili zneklidňovat stojaté vody církvi a probouzet v nich vanutí Ducha svatého. Svě konání odvíjeli od působení Ducha svatého, jehož podněty se nechávali vést.²¹⁰ Životem z Božího slova, na modlitbách a pravdivým sestoupením do vlastních hloubek usilovali o dosažení výšin. Přitom si uvědomovali, že není jiné přítomnosti Vzkříšeného než v kříži pro jeho věc, že není slávy u Boha bez nesení Kristova kříže.²¹¹

Bůh chce skutečně kralovat, avšak toto království mu není připravováno. Křesťané z něho dobrovolně emigrují anebo se nechávají vyhnat. Tragikomedie je v tom, že nechceme posvěcovat a přetvářet ta místa, která dočasně obýváme, místa, kde se zápasí o víru, naději a lásku – Vírou, Nadějí a Láskou, místa, kde žijeme svou mocnou touhou Parusie, příchodu Krista. [...] Proto také nejprve posvěcování vlastního života a tím všeho toho, co je mimo

207 V roce 1967 byl Václav Mikulecký ambulantně léčen v Ústavu pro choroby oběhu krevního v Praze-Krči, kam pravidelně docházel s těžkou vadou srdeční chlopně, která se u něho projevila následkem nuceného pracovního nasazení v Říši.

208 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého pražské diecézní radě (nedatováno). Farář Mikulecký žil se svojí rodinou v Praze-Braníku a zdravotní obtíže by mu v té době jen těžko umožnily každodenní dojíždění do vzdálených Dáblíc, kam nakonec symbolicky nastoupila jeho bývalá odchovanka z karlínské mládeže Jiřina Mojžíšová. Zároveň není bez zajímavosti, že ve stejné době byla administrována NO v Praze-Braníku, kde farář Mikulecký začínal svoji duchovenskou dráhu. Na příchod nového faráře čekala rovněž NO v Praze-Karlíně, kam byl v roce 1967 přeložen právě dáblický farář Vratislav Kratochvíl.

209 Z početně menších církví bych v této souvislosti uvedl například misijní hnutí působící v rámci Augsburské církve evangelické ve východním Slezsku v Československu, mezi jehož nejvýznamnější osobnosti patřil pastor Vladislav Santarius. Viz *Pane, Ty jsi povolal... Vladislav Santarius – Boží dílo skrze jeho život a službu*. Slezská církev evangelická a. v., Český Těšín 2001.

210 Velký důraz na bezprostřední vedení Duchem svatým se u těchto společenství do jisté míry odvíjel od umrtvující oficiální praxe církvi.

211 Srov. TROJAN, Jakub: Křesťanská existence v socialistické společnosti aneb teologie průšvihů. In: *Studie*, 1977, č. 49, s. 67–86.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

nás [...]”²¹² Tato slova napsal na podzim 1964 Felix M. Davídek v úvaze nazvané *Konkrétní spirituální práce*, kterou lze chápat jako jakýsi prolog a program při budování skryté církevní struktury Koinótés.²¹³ Krátký text zmiňují především z důvodu blízkosti pohnutek, které Davídka vedly k vytváření Koinótés, s motivy, které v přibližně stejné době podnítily utvoření neformálního společenství živé víry uvnitř CČS(H), jehož byl farář Václav Mikulecký jedním z prvních bratří. Obdobné rysy, jak dokládá dopis faráře Jana Šimsy, můžeme nalézt rovněž při formování myšlenkového a duchovního proudu Nové orientace v rámci ČCE.²¹⁴ *Celá ta věc vyrostla z naší práce na sborech. Zjistili jsme, že s tím lidí dost těžce zápasí mezi lidmi, s nimiž dělají nebo v rodinách s dorůstající generací, zasaženou inteligentní (nebo i neinteligentní) protináboženskou propagandou. Samozřejmě nám nešlo o nějaký spolek, ale hnutí, které by mělo pohout stojatými a někdy i smrdutými vodami našeho sionského rybníka. Cítili jsme podobnou snahu na všech stranách. [...] Chceme být otevřeni každému, kdo je otrávený vyznavačskou ochablostí a myšlenkovou neujasněností průměru našich sborů. A hlavně chceme mít pochopení pro každého, komu jde o takové pochopení evangelia, které by odpovědělo na skutečné otázky osobního života a mělo co říci do veřejnosti, dalo odpověď (dávalo odpovědi) na veřejné otázky naší doby. Jestli je v církvi nebo je mimo takový člověk – to pro nás nehraje žádnou roli. I když se tak prakticky orientujeme nejdřív na naše lidi.*²¹⁵

K formování společenství živé víry uvnitř CČS(H), které se přirozeně utvářelo kolem osobnosti faráře Václava Mikuleckého, docházelo od poloviny šedesátých let. Pevnější a pravidelnější strukturu toto neformální společenství získalo v roce 1967, kdy se uskutečnilo první organizované setkání na faře v Havlíčkově Brodě. Zúčastnili se jej Václav Mikulecký a jeho syn Tomáš, farář Jindřich Hanuš, farář Miloň Zemen, Hana Drdáková, farář Milan Krchňák s manželkou Drahomírou a synem Michalem. Jako hosté z Německé demokratické republiky přicestovaly Gretel a Helga ze sesterské komunity v Schniewind-Haus (Schönebeck), který před tím na upozornění Bohumila Kláska samostatně navštívil Václav Mikulecký a po něm v létě 1967 i Milan Krchňák a Jindřich Hanuš.²¹⁶ K jádru společenství, které se od té doby scházelo zpravidla několikrát ročně – zejména na farách v Havlíčkově Brodě, Suchém Vrbném, Hrádku nad

212 FIALA, Petr – HANUŠ, Jiří: *Koinótés. Felix M. Davídek a skrytá církev*. CDK, Brno 1994, s. 64–66.

213 Tamtéž, s. 64.

214 Hnutí krystalizovalo na přelomu padesátých a šedesátých let. Usilovalo o odpovědné a srozumitelné pojetí křesťanství. Název Nová orientace byl odvozen od pojmenování cyklu kázání Jana Šimsy z léta 1958, v němž se autor pokoušel říci nově evangelium a vyrovnat se s neživými představami o náboženství. Původcem názvu byl Jaromír Procházka, který tak chtěl hnutí otevřít všem napříč generacemi. Srov. PFANN, Miroslav: *Nová orientace v Československé církvi evangelické v letech 1959–1968. Malá historie jednoho hnutí evangelických křesťanů podle archivních dokumentů*. Zdeněk Susa, Středokluky 1998, s. 11.

215 *Archiv autora*, Dopis Jana Šimsy adresovaný Pavlu Hlaváčovi z 8. května 1962. Dopis autorovi poskytl Pavel Hlaváč.

216 V dalších letech ve Schniewind-Hausu pobývali i Jiří Bauer, Josef Špak nebo Naděžda Kučerová-Kotková. Schniewind-Haus byl otevřen jako pastorační středisko evangelické církve v provincii Sasko (se sídlem v Magdeburgu). Vedením střediska, ve kterém první hosté prodlévali od roku 1957, byl až do své smrti v roce 1967 pověřen evangelický farář Bernhard Jansa. Posilu u tohoto charismatického faráře nacházeli i duchovní z prostředí ČCE, jmenovitě například varnsdorfský farář Adolf Kotouček. Srov. FAJMON, Blahoslav: *Aby si z nás Pán stvořil lid ke své chvále*. Rozhovor s farářem Adolfem Kotoučkem. *Protestant*, 2010, č. 2, s. 1–6.

Martin Jindra

Nisou a v Praze – vedle faráře Mikuleckého a jeho manželky Mileny přínáleželi duchovní ČČS(H) Josef Špak, Milan Krchňák, Drahomíra Krchňáková,²¹⁷ Miloň Zemen, Bohumil Klásek,²¹⁸ Jindřich Hanuš,²¹⁹ Libuše Hanušová, Stanislav Pelda, Stanislav Jurek, Marta Jurková, Jiřina Mojžíšová, Zdenka Schubertová, Jirí Bauer a Miroslav Čepelka. K nim se přidávali i někteří rodinní příslušníci a věřící laici z náboženských obcí, ve kterých většinou sloužili zúčastnění faráři.²²⁰

Jako základ pro své setkávání i službu v NO si společenství živé víry vytyčilo několik základních tezí, které formuloval Václav Mikulecký: *1. Více doufat a věřit v Ducha svatého, který vše oživuje, který o letnicích byl vylit na apoštoly a dosud je dáván těm, kteří o něj prosí a bez něhož církev ve světě je bez solivosti, bez světla a bez pravé moci. 2. Horlivěji a věrněji sloužit církvi na modlitbách, abychom tak činili více pro návrat dob Ducha svatého, pro jeho plnost v církvi, pro stále udělování jeho darů, abychom nesli jeho ovoce, abychom stále na modlitbách očekávali rozvážení a nadšení z Ducha svatého. 3. Připravovat se ke všem úkolům, pracím, povinnostem, rozhodováním v církvi a ve světě především na modlitbách společných a soukromých. Ochoťně nést církev a svět modlitbami, pamatovat v nich stále na nemocné, opuštěné, osamocené, vězně, na lidi na cestách, na národ, stát, státníky a na usmíření a mír. 4. Nezanedbávat těch věcí, které v církvi dosáhly živé oprávněnosti, ať už v učení, pastýřské péči či v oblasti řízení, hospodářské a státoprávní, ale i usilovat o nové, lepší vyjádření, o nové formy a způsoby života a působení církve a stejně tak o hospodářskou soběstačnost. 5. Prohlubovat náš životní styl, přemáhat poddanost požívačnému konzumu všech věcí a osvobodovat se pravou svobodou v Kristu. 6. Více milovat Pána Ježíše a jeho službu lásky, utrpení a oběti a tak stále důkladněji odmítat moc (násilnou) v řešení problémů mezi lidmi, v obci, státě i mezi národy a státy, pracovat k tomu, aby vojenská služba byla zdobrovolněna a vůbec překonána a války (všechny) postaveny mimo zákon. 7. Opravdověji a radostněji svědčit o moci a slávě Pána Ježíše Krista přesvědčivým slovem, nevtíravým (pokořujícím) činem, radostnou službou života v církvi i ve společnosti, všemu dobrému snažení v církvi pomáhat,*

217 Krchňáková Drahomíra, rozená Šťastná (nar. 1933), kazatelka a farářka ČČS(H). Po ukončení V. kurzu pro kazatele z povolání sloužila v letech 1952–1959 jako kazatelka v NO Pardubice, Dobronín a Havlíčkův Brod. Od roku 1959 působila jako farářka v NO Lipnice nad Sázavou, Chotěboř, Ledec a znovu Chotěboř (do současnosti), zároveň administrovala NO Světlá nad Sázavou, Humpolec a Ledec.

218 Klásek Bohumil (nar. 1930), kazatel a farář ČČS(H). Po absolvování III. kurzu pro kazatele z povolání sloužil v letech 1950–1958 v NO Louny, Solany (1952–1954 základní vojenská služba) a Liberec-Jih. V roce 1958 byl vysvěcen na kněze a následně působil jako farář ve Frýdlantu v Čechách a Hrádku nad Nisou. V letech 1986–1997 působil jako diecézní tajemník královéhradecký, zároveň administroval NO Smiřice, Kukleny a Chlumec nad Cidlinou. Od roku 2000 je duchovním pří královéhradecké diecézní radě.

219 Hanuš Jindřich (nar. 1928), farář ČČS(H), politický vězeň a dělník. Po vysvěcení na kněze v roce 1954 působil jako pomocný duchovní v Jaroměři, Pardubicích, Mimoni a Liberci. První místo samostatného faráře získal v roce 1957 v Heřmanově Městci. 31. března 1959 byl zatčen a 6. května téhož roku Lidovým soudem v Pardubicích odsouzen pro trestný čin pobuřování proti republice k odnětí svobody v trvání osmi měsíců a zákazu činnosti jako duchovní na dobu deseti let. Po odpykání trestu pracoval jako dělník. Rozhodnutím Okresního soudu v Pardubicích z 16. prosince 1965 mu byl zákaz činnosti ve funkci duchovního podmíněně zrušen a až do roku 1990 postupně sloužil v NO Česká Lípa, Frýdlant v Čechách, Jenišovice a Bozkov. V červnu 1991 jej Okresní soud v Pardubicích plně rehabilitoval.

220 Do smrti Václava Mikuleckého patřili mezi občasné účastníky setkání Hana Drdáková, Josefa Peldová, kazatelka Helena Milionová, Marie Sekyrková, František Kratochvíl, Vlasta Jirásková, profesor Otto Rutrlé, Rudolf Holub, farářka Naděžda Kučerová-Kotková a farářka Jiřina Klásková.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

*ujímat se plně účastnosti a odpovědnosti kamkoliv jsme postaveni, především pak neoblevovat v modlitební bdělosti.*²²¹

Z nastíněných tezí je patrné, že společenství především kladlo důraz na pravdivé rozpoznání často dosud v církvi nevyzrálých nebo dostatečně hluboce neprožívaných rysů víry, přičemž nezapomínalo ani na přesah směrem ke společnosti. Jednotný duch společenství usiloval i přes teologickou rozrůzněnost²²² o svědomitější a přesnější učení, určitější a jasnější vyjadřování své víry na biblickém základě, čistotu a pravdivost svátostného života, o živé, prosté a mocné bohoslužby, pravdivé vysluhování svátostí, oživení společné modlitby, která přispívá k věrnějšímu, statečnějšímu a bezelstnějšímu životu jednotlivých údů církve. Na druhou stranu si společenství uvědomovalo nebezpečnost bezduchého obřadnictví, mechanického vysluhování svátostí, nabubřelého, líbivého, frázovitého slovíčkaření a gestikulování. Proti nekritickému přijímání mocenských postupů, které přinášelo pomalé vyprazdňování služby církve, zdůrazňovalo, že k víře v Krista patří nerozlučně i utrpení.²²³ *Neboť vám je z milosti dáno netoliko v Krista věřit, ale pro něho i trpět.* (Fp 1, 29)

Letmou komparací Mikuleckého tezí se zásadami Nové orientace, publikovanými v roce 1962,²²⁴ dospějeme podobně jako v případě pohnutek vedoucích ke vzniku obou proudů či společenství k několika styčným bodům. K nejvýraznějšímu propojení dochází ve formulacích páté zásady o působení Ducha svatého na společenství sborů. *Duchem svatým rozumíme Boží moc, sílu a zmocnění k ježíšovskému lidství. Proto rozumíme ovoci Ducha svatého jako projevům pravého lidství a obnovení lidských vztahů: láska, radost, pokoj [...] V tom je pro nás výzva, abychom přijímali sílu Ducha svatého, který vytváří společenství bratří a sester, žijících v duchu smíření, bratrské zpovědi, kázně a společných modliteb. Toužíme po tom, aby takovým společenstvím byly naše sbory. Jejich jádrem se stávají bratrstva lidí ochotných k vzájemnému nesení břemen celého života a spojených osobním přátelstvím a společným posláním. Takové sbory budou plastickým svědectvím vztahů bratrství, svobody a lidskosti tomuto světu, žízňícímu po humanitě.*²²⁵ Společné důrazy lze nalézt rovněž u dalších zásad Nové orientace, ať již se jedná o teologické proudy, ke kterým se hlásí, biblické zakotvení nebo o její společenské přesahy.²²⁶

221 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Neformální charta společenství živé víry (nedatováno).

222 Jádrem společenství utvářely vesměs teologicky vyzrálé osobnosti, které vedle teologické práce ve svých diecézích, udržovaly a rozvíjely kontakty s profesory z HBF (Otto Rutzlem, Jindřichem Mánkem a Zdeňkem Trtikem). Přes tuto skutečnost bylo společenství kromě „biblické teologie ČČS(H)“, ze které zvláště vyčníval Trtikův biblický personalismus, současně formováno charismatickým hnutím (např. Milan Krchňák, Jindřich Hanuš), dialektickou teologií (Jiří Bauer), dílem Jana Karafiáta (Václav Mikulecký) nebo úsilím Horsta Symanowského (Josef Špak).

223 V této souvislosti připomínám dobře známý, ale přesto stále obdivuhodný burcující text morálního teologa Oty Mádra, nesoucí název *Slovo o této době*. Viz např. VAŠKO, Václav: *Dům na skále 3. Církev vězněná 1950–1960*. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2008, s. 302–304.

224 ČAPEK, Jan: O novou orientaci. *Kostnické jiskry*, 1962, č. 39, s. 1. Srov. PFANN, Miroslav: *Nová orientace v Československé církvi evangelické v letech 1959–1968*, s. 14–27. Pfann ve své knize uvádí i původní koncept zásad.

225 ČAPEK, Jan: *O novou orientaci*, s. 1. Původní text obsahoval navíc větu o letničním hnutí a jeho důrazu na svědectví životem.

226 Výzva k zdobrovolnění základní vojenské služby, deklarovaná v šesté zásadě společenství živé víry, byla v šedesátých letech pojednávána rovněž uvnitř ČCE a objevila se v podobě návrhu na vypracování

Martin Jindra

Představitelé původně myšlenkového a duchovního proudu Nové orientace se po okupaci Československa vojsky pěti států Varšavské smlouvy stále výrazněji vyjadřovali k věcem veřejným a angažovali se v demokratizaci společnosti i prosazování svobod a práv církví. Podobná veřejně deklarovaná prohlášení u společenství živé víry v CČS(H) v posrpnovém období nenalezneme. Jeho aktivity směrem ke společnosti se ubíraly jinými cestami. Tak například farářka Zdenka Schubertová od roku 1964 – tedy v pionýrských dobách pěstounské péče²²⁷ – postupně přivedla na olešnickou farmu a vychovala tam osm dětí z dětských domovů. Její příklad inspiroval faráře Mikuleckého k napsání článku *Dětský žal a naše pomoc*, v němž mimo jiné zaznělo: *Myslím, že od církve se čeká něco více, než zlato a stříbro. Najdeme rodiny, kde by měli místo pro jedno či dvě z maličkých tčchtů ve jménu Pána Ježíše Krista? Najdeme manžele, či ženy, které by se, na místě Kristově, ujali opuštěných, toužících po lásce, po rodinném stole? Najdou se mezi námi takoví, kdož alespoň na neděle, na dovolenou pozvou malého hosta? Budeme umět těmto rodinám i dětem pomáhat a nebránit jim v přístupu k tomu, který je nám všem i otcem i matkou i bratrem? Samý otazník, jak hlas volajícího na poušti? Ne, tak neskončíme.*²²⁸ Apel faráře Mikuleckého nezůstal bez odezvy, jak o tom svědčí řada dopisů od potenciálních pěstounů, které začaly přicházet na farářčinu i jeho adresu.²²⁹

Je samozřejmé, že působení představitelů společenství živé víry v CČS(H) stejně jako Nové orientace bylo bedlivě monitorováno státním dozorem nad církvemi i StB. Společenství bratří a sester kolem Václava Mikuleckého však bylo spíše vnímáno skrze „nepřátelské“ konání konkrétních duchovních, a nikoli jako „vzdorovité a reakční“ hnutí, jak tomu často bývalo v případě Nové orientace. V evidenčním svazku, který od roku 1958 vedla krajská správa Ministerstva vnitra v Karlových Varech na faráře Miloně Zemena se v této souvislosti objevuje sdělení: *Farář Zemen udržuje osobní i písemné styky s profesory Husovy fakulty Trtíkem a Rutřlem, kteří prosazují v církvi ortodoxní směry. Tyto směry přebírá i Zemen a na Karlovarsku vytvořil tzv. teologickou skupinu, do které patří*

---

zákona o náhradní vojenské službě i v textu *Memoranda ČCE*. Viz *ÚA ČCE*, f. SR ČCE, k. XXI 2, Memorandum ČCE. V této souvislosti připomínám donedávna téměř neznámý případ pozdějšího faráře ČCE Petra Jankovského, který byl již 6. prosince 1950 Nižším vojenským soudem v Písku odsouzen za vyhýbání se služební povinnosti (odmítl nosit zbraň, zdravít a vykonávat vojenskou službu, odvolávaje se na své náboženské přesvědčení) ke čtyřem letům odnětí svobody. *ABS*, f. Vyšetřovací spisy – Centrála (MV-V), vyšetřovací spis a. č. V-10983 MV. Srov. *APD CČSH*, f. Sběrka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s Petrem Jankovským z 3. března 2010. Od sedmdesátých let Petra Jankovského v odpirání základní vojenské služby následovali další studenti Komenského evangelické bohoslovecké fakulty a faráři ČCE. Srov. BLAŽEK, Petr (ed.): *A nepozdvihne meč... Odpirání vojenské služby v Československu 1948–1989*. Academia, Praha 2007.

227 Dobře rozvinutý systém náhradní rodinné péče z období první republiky utrpěl po únoru 1948 značnou újmu. Principy komunistické ideologie kladly důraz na kolektivní výchovu, uskutečňovanou ve velkých ústavech. Po roce 1950 byla v souladu s těmito principy výslovně zakotvena přednost ústavní péče před náhradní rodinnou péčí, kdy zákon č. 69/1952 Sb. stanovil, že *je-li třeba dítě svěřit do péče nabrazující péči rodičů, bude umístěno zásadně do péče kolektivní; jinak lze dítě umístit jen v rodině, která skýtá záruku, že dítě bude vychováno k lásce k lidově demokratickému státu, a která je schopna mu poskytnout prostředí příznivé pro všech stránkách pro jeho rozvoj, a to zpravidla u toho, kdo dítě osvojí*. Zlepšení neutěšené situace přinesl až zákon č. 94/1963 Sb., o rodině. Zákon o pěstounské péči byl znovu přijat až v roce 1973.

228 MIKULECKÝ, Václav: *Dětský žal a naše pomoc*. *Český zápas*, 1969, č. 2, s. 3.

229 *APD CČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Korespondence Václava Mikuleckého a Zdenky Schubertové se zájemci o pěstounskou péči.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Bauer ze Žlutic a Kostka z Podbořan. Podobná varování o farářích z plzeňské diecéze, kteří náleželi ke společenství živé víry, se opakovaně vyskytovala i ve čtvrtletních situačních zprávách, které na církve vypracovávaly odbory školství a kultury při jednotlivých KNV. V Československé církvi se projevuje poměrně velká náboženská vlažnost a úpadek zájmu věřících o náboženský život. Staří duchovní přijímají tento zjev jako samozřejmost, ale mladší duchovní, odchovaní Husovou fakultou, stávají se neobyčejně bojovní (př. Zemen – K. Vary, Bauer – Žlutice). U těchto duchovních se projevuje zvýšená agresivita, zálučnost a usilovná snaha narušit všemi způsoby marx-leninskou výchovu. Využívají k tomu všech příležitostí, zejména biblických hodin a dětských besídek. Žádám, aby bylo zváženo, zda by nebylo vhodné tyto výsady i když v církvi vžitě, nějak omezit.²³¹ V listopadové zprávě o církevně politické situaci v Západočeském kraji z roku 1966 se dokonce objevují náznaky na propojení s Novou orientací. Na skupinu „Nové orientace“ Československé církve evangelické se snaží ekumenicky napojit skupina duchovních Československé církve, vedená farářem Baurem ze Sokolova. Není početná a nemá ani příznivé podmínky pro rozšíření.

Ve spojitosti se sledováním a perzekucí duchovních náležejících k živému společenství autentických křesťanů uvnitř CČS(H) bych rád zmínil ještě jednu podstatnou skutečnost. Jak již bylo demonstrováno na případě samotného faráře Václava Mikuleckého, čelil nejen tlakům státní správy a StB, ale i antagonismu ze strany některých čelních představitelů vlastní církve. Obdobná situace, jak dokládá zpráva z jednání patriarchy Nováka na MŠK, nastala i u výše zmíněných duchovních plzeňské diecéze. Patriarcha se zmínil o aktivitě farářů Bauera, Zemena, Špaka z plzeňské diecéze. Tito tři kněží mají vrcholný vliv na poradní sbor biskupa Urbana a ten stále více podléhá myslence ekumeny a sám blásá, že ekumena musí být uskutečňována zdola.²³³ Jak vidno, bratrská spolupráce mezi církvemi nevyvolávala obavy pouze u příslušných dozorujících státních orgánů.

Na první havlíčkobrodské setkání navázalo v roce 1968 společenství živé víry hned čtyřikrát. Nejhojnější účasti se těšilo setkání v Suchém Vrbném na okraji Českých Budějovic, kde v té době působil jako farář Josef Špak.²³⁴ Organizaci většinou dvou-denních sejití zajišťoval havlíčkobrodský farář Milan Krchňák, náměty k programu (referátům, svědectvím, bratrským rozhovorům, přednáškám) byly z převážné části

230 ABS, f. Krajská správa MV Karlovy Vary (B 3-3), a. č. 1168.

231 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 3, sign. 47, Situační zpráva za první čtvrtletí roku 1959 na území Karlovarského kraje z 11. dubna 1959.

232 Tamtéž, Informace o církevně politické situaci v Západočeském kraji z 1. listopadu 1966.

233 NA, f. MŠK, Církevní odbor 1956–1967, nezpracováno, k. 52, sign. 47 VI, CČS(H), Záznam z přijetí patriarchy Miroslava Nováka na MŠK z 28. února 1966. Srovnej s přístupem předních činitelů ČCE ve vztahu k farářům perzekvovaným státní mocí pro své postoje. Viz např. MORÉE, Peter C. A.: Nejtěžší období v životě sjednocené církve. Krizové období ČCE 1969–1977 očima synodního kurátora Františka Škarvana. In: ŠMILAUEROVÁ, Adéla (ed.): *Ex archivis ecclesiae. Sborník příspěvků historiků a archivářů k dějinám ČCE a jejich předchůdkyň, evangelických církví augsburského a helvetského vyznání v českých zemích*. ČCE, Praha 2009, s. 84–98.

234 Setkání se zúčastili Václav Mikulecký, Jindřich Hanuš, Miloň Zemen, Josef Špak, Jiří Bauer, Hana Drdáková, Milan Krchňák, Drahomíra Krchňáková, Stanislav Jurek, Zdenka Schubertová, Bohumil Klásek a Miroslav Čepelka. Další dvě setkání se uskutečnila u manželů Krchňákových na faře v Havlíčkově Brodě, poslední se konalo 18. listopadu v Praze.

Martin Jindra

volné a neformální a odvozovaly se buďto od aktuální situace v církvi (společnosti), nebo jako vodítko posloužila *Hesla Jednoty bratrské*. Dosud žijící pamětníci se vesměs shodují²³⁵ – a dokládá to i jejich vzájemná korespondence – na těchto hlavních tématech společných setkání: dílo Ducha svatého v církvi, duchovní oživení církve a problémy spojené s oslovením tehdejší společnosti, aktuální problémy církve, pastorační práce a důraz na práci s dětmi,²³⁶ diakonie, sociální práce v církvi. Náměty přicházely i ze společnosti a diskutovalo se tak nad otázkami manželství a vysoké rozvodovosti, rodiny a péče o děti; společenství se nevyhýbalo ani na tehdejší dobu pokrokovým tématům, jako byla například sexualita.

Středem setkání byly bohoslužby – v některých případech i s večeří Páně –, jíž se několikrát účastnili i věřící z NO, ve které se sejítí konalo. Následně se mohl každý vyjádřit k probíranému biblickému textu. Vedle bohoslužebného obecnství kladlo shromáždění velký důraz na společnou modlitbu (nevyhýbalo se však ani modlitbě individuální). Jak napsal farář Mikulecký v jedné ze svých promluv: *Nebudeme více shromažďovat slova o modlitbě, o její nutnosti a účinnosti, ale raději se společně modleme za celou církev, aby se i nám dostalo Ducha svatého, jeho darů, abychom byli opravdu novým lidem Božím.*²³⁷

Společné setkávání společenství živé víry, které sloužilo rovněž k vzájemnému podpírání zúčastněných bratrů a sester,²³⁸ periodicky pokračovalo i v dalších letech. Setkání většinou probíhala na jaře (svátek letnic) a v podzimním období.²³⁹ Paradoxně řečeno s „normalizací“ nebo „konsolidací“ poměrů v církevní (proticírkevní) politice státu, která souvisela s návratem starého vedení do čela SPVC, při organizování setkání společenství živé víry vzrůstala ostrážitost. Během příprav na květnové sejítí v roce 1972 Václav Mikulecký adresoval Milanu Krchňákovi následující varování: *Důtklivě doporučuji, napsat pozvánku každému osobně k návštěvě Vaší rodiny a k modlitebnímu sejítí s Vámi – nikoho dál nejmenovat. [...] Jde a půjde o rodinnou návštěvu u Vás. [...] Chraňte se jakýchkoliv důvěrných rozhovorů. [...] Doporučuji nebrat sebou a neužívat písemné poznámky. Vše z paměti.*²⁴⁰ Vůbec poslední setkání za života Václava Mikuleckého se symbolicky uskutečnilo 9. května 1973, tedy pouhý den před jeho odchodem na věčnost.²⁴¹ Vůdcové odcházejí, ale lid Boží putuje dál. A tak společně

235 Autor studie zaznamenal vzpomínky rodiny Mikulecké, manželů Krchňákových, manželů Hanušových, manželů Kláskových, Josefa Špaka, Jiřího Bauera, Zdenky Schubertové, Jiřiny Mojžíšové, Marty Jurkové a Stanislava Jurka.

236 Ve vzájemné korespondenci z roku 1968 se objevují časté zmínky o obnovené výuce náboženství, která se v té době v mnoha NO nebyvale rozrůstala. Duchovní z řad společenství se rovněž podíleli na tvorbě nových pastoračních pomůcek, které si společně půjčovali a vyměňovali.

237 MIKULECKÝ, Václav: Modlili se. *Český zápas*, 1954, č. 7, s. 2.

238 Blízké duchovní sepětí a společná touha po hlubším životě víry se stávaly protiváhou životu pod dozorem církevních tajemníků, pod tlakem StB a ateistické ideologie.

239 V roce 1969 se uskutečnila dvě setkání, v roce 1970 tři, v roce 1971 dvě, v roce 1972 jedno a v roce 1973 dvě, přičemž druhé se konalo již po smrti Václava Mikuleckého. Za jeho života se tak společenství živé víry ve jménu Krista a uprostřed s Kristem shromáždilo celkem čtrnáctkrát.

240 *Archiv autora*, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Milanu Krchňákovi z 29. dubna 1972. Dopis autorovi poskytl Milan Krchňák.

241 Tohoto setkání, které se konalo v Havlíčkově Brodě, se dlouhodobě těžce nemocný Václav Mikulecký již nemohl zúčastnit.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

setkávání s Pánem přetrvávalo i po oslavení jeho prvního z bratří.²⁴² Pastýřské role po Václavu Mikuleckém se ujali Josef Špak a Milan Krchňák, pravidelně se sejítí společenství živé víry začala zúčastňovat i manželka faráře Mikuleckého, přicházeli i noví duchovní a věřící laici.²⁴³ Vůbec poslední organizované sejítí se uskutečnilo v prosinci 1980 v Praze. Význam čtrnáctileté existence společenství pro život a víru církve charakterizoval farář ČČS(H) a od roku 1977 první diakon sokolovského adventistického sboru Jiří Bauer: *Nebylo to zbytečné. Šlo o dílo, které se dělo nenápadně, ale významně uprostřed církve. Jako se šíří kola na vodě, když se do ní hodí kámen, tak tohle společenství ovlivňovalo a zasahovalo do života církve.*²⁴⁴

Církevní tábory ve Zlaté Olešnici

Jedním z plodů společenství živé víry uvnitř ČČS(H) se staly církevní tábory pro děti, pořádané v letech 1968–1970 u farářky Zdenky Schubertové ve Zlaté Olešnici. Jak napsala v táborové zprávě z roku 1969 Milena Mikulecká, společenství tak navázalo na první tábor na Jezerech, který se konal pod patronací a duchovním vedením farářů Zdeňka Svobody a Radoslava Hobzy.²⁴⁵ Ti začali s „rodinným“ tábořením svých a dalších dětí tří kolegů z Brna a Havlíčkova Brodu už o prázdninách 1966 na chatě Kejklíčkových nedaleko Havlíčkova Brodu. Tábor tam opakovali i v létě 1967, kdy přijely i další děti z Liberecka. Vedle sportovních her se malí táborníci seznamovali také s úseky biblické dějepavy, nikoli pouze vyprávěním dospělých, ale podle Komenského principu aktivity žáků „škola hrou“. Nešlo však o divadelní předvedení určitého textu, ale podle foglarovského způsobu táborové hry o prožívání některé starozákonní etapy nebo novozákonního podobenství formou konkrétních, často napínavých úkolů a soutěží.

V období Pražského jara došlo v církevní politice státu k vytvoření přijatelnějších podmínek, které církvím umožňovaly renesanci duchovní péče o děti, biřmovance a mládež. Zároveň padla některá administrativní omezení při vyučování náboženství ve školách, na což zareagovalo i vedení ČČS(H),²⁴⁶ které vyhlásilo dvouletý plán duchovní obnovy církve a sestavilo krátkodobý plán práce pro obnovu duchovní péče. Z praktického hlediska došlo k renovaci ústřední duchovní péče, diecézní rady obnovily funkci sekretářů duchovní péče, začaly být připravovány a vydávány nové pomůcky pro duchovní péči, společně *Memorandum ÚR ČČS(H) a HBF* v jednom z devíti bodů požadovalo *právní i faktické zajištění náboženské výuky na školách*,²⁴⁷ kona-

242 V letech 1974–1980 se uskutečnilo sedmnáct setkání společenství živé víry.

243 Setkání začali navštěvovat čáslavský farář Jaroslav Tůma, bakovský a později novoměstský farář Václav Böhms nebo laický kazatel Jan Pelly.

244 *APD ČČSH*, f. Sbíрка orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s Jiřím Bauerem z 18. února 2011.

245 Tábor na Jezerech. *Český zápas*, 1968, č. 29–30, 33–34, 36. Týdenního červencového sejítí se zúčastnilo 14 dětí.

246 Biskupové církve vydali společný pastýřský list rodičům s přihláškou k vyučování náboženství.

247 *Memorandum ČČS. Český zápas*, 1968, č. 13, s. 1. Toto *Memorandum*, které podepsali patriarcha M. Novák, místopředseda ÚR ČČS(H) arch. J. Karabec a děkan fakulty Z. Trtík, bylo 22. března 1968 zasláno prvnímu tajemníkovi ÚV KSČ Alexandru Dubčekomu, Odboru pro školství, vědu a kulturu

Martin Jindra

ly se společně slavnostní křty dětí,²⁴⁸ okrskové dny dětí, byl ustanoven Klub mladých ČČS(H), zakládaly se křesťansky orientované oddíly Junáka,²⁴⁹ pořádaly se církevní tábory atd.²⁵⁰

Jak již bylo zmíněno, z prostředí společenství živé víry vzešla myšlenka na konání prázdninových setkání spojených s duchovní péčí o děti v roce 1968. Církevní tábory se po tři roky konaly ve Zlaté Olešnici. Hostitelské role se ujala místní farářka Zdenka Schubertová, duchovními rádci dětí při těchto setkáních byli faráři Josef Špak, Radoslav Hobza a Zdeněk Svoboda.²⁵¹ První rok děti jako kališníci a bratříci usilovaly o růst království Božího v srdcích a na zemi. Jak jim po srpnové okupaci napsala Zdenka Schubertová: *To je náš úkol, naše poslání v tomto světě. Vy všichni jste ho dostali. Abychom tenhle úkol dělali dobře, musíme být s Pánem Ježíšem. Na něho se dívat, jeho se ptát, jak je to dobře a prosit, aby On sám nás k tomu vedl. Myslete na to. Ať jsme tak všichni k radosti našemu Pánu i lidem kolem nás.*²⁵² V druhém roce, kdy se tábora zúčastnilo 18 dětí včetně několika budoucích farářů a farešek ČČS(H),²⁵³ se nosným veršem táborového setkání stala slova apoštola Pavla: *Jednejte podle mého příkladu, jako já jedním*

na ÚV KSČ, Národnímu shromáždění ČSSR, Ministerstvu kultury – sekretariátu pro věci církevní, redakci Literárních listů, ČTK, Československému rozhlasu a Československé televizi.

- 248 Při příležitosti výročí úmrtí prvního patriarchy ČČS(H) ThDr. Karla Farského zorganizoval například příbramský farář František Božovský 16. června 1968 slavnostní křest čtyřiceti dětí. Viz BOŽOVSKÝ, František: Bratřsky pozdravují Březové Hory. *Český zápas*, 1968, č. 26, s. 1.
- 249 Viz Základní pokyny pro homogenní oddíly Junáka v Československé církvi. *Český zápas*, 1968, č. 23, s. 3. Z ústřední duchovní rady Junáka. *Český zápas*, 1968, č. 26, s. 4. Činnost církevních oddílů Junáka koordinoval rudolfovský farář a ústřední duchovní rádece Junáka v ČČS(H) Milan Matyáš, který také církev společně s Vlastimilem Vyskočilem zastupoval v Ústřední duchovní radě Junáka. Symbolem původně homogenních oddílů Junáka, které byly na návrh ČČS(H) nově označovány jako křesťanské junácké oddíly, se stal podle vzoru francouzských evangelických skautů liliový kříž.
- 250 Ke konci roku 1968 začala ČČS(H) oslovovat mladou generaci také prostřednictvím nových liturgických forem a křesťanských songů. Dne 27. září byla v chrámu sv. Mikuláše na Starém Městě v Praze oficiálně představena songová liturgie z dílny Luboše Svobody (hudba), Pavly Zacharové (text) a Karla Krásného (vypracoval strukturu liturgie). Svoboda liturgie byla od jara používána při bohoslužbách v rámci Klubu mladých ČČS(H). DOUSEK, Josef: Liturgie se songy. *Český zápas*, 1968, č. 41, s. 3. Hudebně se na ztvárnění songové liturgie vedle skupiny Jana Kysely podíleli synové faráře Václava Mikuleckého – Tomáš (varhanní doprovod) a Václav (zpěv). Následně Tomáš Mikulecký (hudba) ve spolupráci s ThDr. Milanem Salajkou (text) vypracoval vlastní návrh songové liturgie, která se pravidelně sloužila až do poloviny sedmdesátých let v pražském kostele sv. Jana Křtitele Na prádle. O hudební doprovod a zpěv se vedle Tomáše Mikuleckého (varhany) starali i jeho dva bratři Václav (kytara) a Lukáš (kytara). Srov. APD ČČS(H), f. Sbírka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s Václavem, Tomášem a Evou Mikuleckých z 25. května 2010.
- 251 Z táborové zprávy za rok 1969, jejíž autorkou je Milena Mikulecká, vyplývá, že Zdeněk Svoboda se olešnických táborů zúčastnil jen v roce 1968. V následujícím roce s organizací pomáhala i studentka HBF Alena Červená, provdaná Naimanová. Viz MIKULECKÁ, Milena: Olešnický prázdninový deníček. *Český zápas*, 1969, č. 33–34, 36, 38 a 40.
- 252 *Archiv autora*, Dopis Zdenky Schubertové dětem z olešnického církevního tábora z 12. září 1968. Dopis autorovi poskytl Bohumil Klásek.
- 253 Olešnických táborů se účastnili současný královéhradecký biskup Štěpán Klásek, farářka v Praze-Michli Eva Mikulecká, farářka v Praze-Krči a Braníku Jindřiška Buttová, roz. Hanušová, farářka v Mladé Boleslavi Libuše Koprivová, roz. Hanušová nebo Michal Krchňák působící v letech 1984–1991 jako farář v Třebíči.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

podle příkladu Kristova. (1 K 11, 1) Děti byly rozděleny na kališníky, bratříky a práčata a absolvovaly po apoštolově vzoru mnohé zkoušky, v nichž osvědčovaly, zda dokážou být jeho důstojnými následovníky. V táborovém deníku děti vzpomínaly i na chvíle, kdy se dobrovolně staly vězni pro Pána. *Pavel byl často ve vězení; proč ptáte se? To nebyl přece žádný zloděj či zločinec. Správně to říkáte, on byl vždy vězeň pro Pána. A ve vězení není příjemně. Je zde samota, hlad, žízeň, zima atd. Však vy byste sami dobře dovedli vyjmenovat, milí čtenáři, co všechno na vězně doléhá! Tak i my jsme byli po vzoru Pavlově vězni, kteří se museli – dobrovolně ovšem – odríci svobody i dobře nasyceného bříska na půl dne. Věru, všichni obstáli.* Poslední olešnické táborové setkání pod duchovním vedením faráře Josefa Špaka se uskutečnilo 3.–11. srpna 1970.²⁵⁵

Vedle olešnických církevních táborů pomáhali duchovní z prostředí společenství živé víry s táborovou duchovní péčí také v rámci svých diecézí. Farářka Jiřina Klásková se v letech 1970–1975 podílela na organizování církevních táborů v Dubnici, farář Milan Krchňák byl v roce 1969 jako nově zvolený člen brněnské diecézní rady pověřen vybudováním střediska duchovní péče v Přibyslavi. Zde se ještě v téže roce uskutečnily čtyři táborové turnusy, přičemž poslední z nich, určený pro děti od jedenácti let, vedl právě farář Krchňák ve spolupráci s manželi Jurkovými.

Modlitební večery ve Farského síni v Praze na Žižkově

Od dob bohosloveckých studií se Václav Mikulecký znal a přátelil s Miroslavem Čepelkou,²⁵⁶ který v dubnu 1967 nastoupil jako farář do NO CČS(H) v Praze na Žižkově. Hned v následujícím roce se farář Čepelka zúčastnil setkání společenství živé víry v Suchém Vrtném u Českých Budějovic. Pravděpodobně již zde se v hlavě Václava Mikuleckého začala rodit myšlenka na pořádání modlitebních večerů. Trvalo však ještě několik měsíců, nežli došla svého naplnění. Dne 4. října 1968 se ve Farského síni v tehdejší Kalininově, dnes Seifertově ulici za účasti pětaticeti věřících uskutečnil první večer modlitebního střediska CČS(H) v Praze na Žižkově, který společně vedli faráři Čepelka a Mikulecký. Tematickou předlohou pro úvodní modlitební setkání se stala touha po krásné, živé a svaté církvi, jak si ji Bůh přeje. Vůbec první krátká promluva se tak nesla v duchu textů Ef 5, 25–27 a Zj 3, 1–2. O zahájení modlitebních večerů byli vyrozuměni i přátelé ze společenství živé víry včetně Milana Krchňáka:

254 MIKULECKÁ, Milena: Olešnický prázdninový deníček. *Český zápas*, 1969, č. 40, s. 4.

255 Pro rok 1971 společenství naplánovalo prázdninovou duchovní péčí pro děti do Netvořic u Českých Budějovic.

256 Čepelka Miroslav (1920–2010), farář CČS(H). Po maturitě v roce 1939 nastoupil v rámci ČVUT na Vysokou školu chemicko-technologického inženýrství. V noci z 16. na 17. listopadu 1939 byl v Hlávkově koleji v Praze zatčen a odvezen do vojenských kasáren v Praze-Ruzyni. Vzhledem ke svému nízkému věku byl však následně propuštěn. V letech 1940–1944 studoval bohosloví CČS(H) v poloilegálních odborných kurzech. Až do konce okupace současně pracoval jako úředník a elév v NO Hronov, praktikant a učitel náboženství v NO v Praze 1 a pomocný duchovní v NO Praha-Vinohrady. Na kněze byl vysvěcen v roce 1944. Po válce postupně sloužil jako pomocný duchovní v NO Praha-Libeň, Praha-Žižkov a Praha-Vršovice; zatímní farář v NO Praha-Záběhlce a farář v NO Praha-Žižkov. V roce 1980 mu byl přiznán plný starobní důchod, přesto nadále pomáhal v duchovenské službě v NO Praha-Žižkov, Praha-Vršovice a Praha-Hostivař.

Martin Jindra

*Začali jsme s modlitebními večery a zdá se, že se tento roub, dá-li Pán, také ujme. Myslete na to (pátek 18 hodin) a podpírejte nás.*²⁵⁷

Modlitební večery, které se konaly každý pátek, měly pevně danou strukturu – úvodní píseň, modlitba, meditace nebo krátké zamyšlení, píseň, čtení Písma, krátký výklad (kázání), modlitby přítomných zakončené společnou modlitbou Otče náš, závěrečná píseň – a pravidelně je na harmonium doprovázel Václav Mikulecký ml. Oficiálně jejich chod zajišťoval farář Miroslav Čepelka, jelikož Václav Mikulecký byl stále bez státního souhlasu pro výkon duchovenské služby. *Václavovým dílem bylo uvedení modlitebních večerů v život. [...] Shromáždění modlitebních večerů jsem zajišťoval já coby žižkovský farář, ale fakticky duchovním vedoucím byl Václav.* Jako hosté, kteří často posloužili promluvou či svědectvím, přicházeli na modlitební večery faráři a farářky z řad ČČS(H), nejčastěji ze společenství živé víry. Vůbec jako první v listopadu 1968 modlitební večer navštívili faráři Milan Krchňák a Miroslav Matouš.²⁵⁹ V dalších letech se modlitebních večerů zúčastnila a promluvou či svědectvím někdy i opakovaně přispěla řada dalších duchovních.²⁶⁰

Náměty pro modlitby vycházely vždy z Písma a byly vybírány podle aktuální situace v církvi nebo ve společnosti, vodítkem se stávala rovněž *Hesla Jednoty bratrské*. V roce 1968, kdy se uskutečnilo celkem dvanáct modlitebních večerů, kterých se zúčastnilo 496 věřících, se přítomní modlili například za církve a dary Ducha svatého, děti, rodiny, duchovní péči církve, mládež a Klub mladých ČČS(H), národ, stát a státníky, pravé prožití adventu nebo za nemocné či jinými břemeny obtížené bratry a sestry.²⁶¹ Podle svědectví pamětníků se v modlitbách odrážely i bolestivé události ve světě, konkrétně například nepokoje a bombové útoky v Severním Irsku na přelomu šedesátých a sedmdesátých let.

Modlitební středisko ČČS(H) v Praze na Žižkově neaktivněji působilo v první polovině sedmdesátých let. Kromě pravidelných pátečních modlitebních večerů²⁶² připravilo na květen (svátek letnic) společné setkání se společenstvím živé víry a na konec června zájezd do NO ČČS(H) ve Zlaté Olešnici spojený s návštěvou Vysokého nad Jizerou a Škodějova.²⁶³ V oficiálním listu církve *Českém zápasu* se objevila dokonce zpráva o působení modlitebního střediska, která mimo jiné odkazovala na rozkvět

257 *APD ČČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Milanu Krchňákovi z 8. října 1968.

258 *Archiv autora*, Dopis Miroslava Čepelky autorovi studie z 24. února 2008.

259 Na modlitebním večeru konaném 8. listopadu 1968 za účasti pětadesáti věřících Milan Krchňák promluvil na téma *Svědectví o modlitbě* a Miroslav Matouš zavzpomínal na setkání s hudebním skladatelem Josefem Bohuslavem Foersterem. Viz *APD ČČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Evidence modlitebních večerů střediska ČČS(H) v Praze na Žižkově z let 1968–1975.

260 Patřili mezi ně Josef Špak, Jiří Bauer, Stanislav Jurek, Miroslav Důrčánek, Jindřich Hanuš nebo Miloň Zemen.

261 *APD ČČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Evidence modlitebních večerů střediska ČČS(H) v Praze na Žižkově z let 1968–1975.

262 Společných modliteb se v prvním pololetí roku 1969 pravidelně účastnilo na 30–40 věřících.

263 Škodějov je rodištěm ThDr. Karla Farského, jednoho ze zakladatelů a prvního patriarchy ČČS(H). Od roku 1957 se zde vždy na počátku června – první patriarcha zemřel 12. června 1927 – konala pamětní shromáždění věřících ČČS(H).

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

modlitebního díla napříč ČČS(H): *Účastníci modlitebních večerů jsou nesení modlitbami těch, kteří na různých místech naší vlasti se v páteční podvečer připojují k společnému modlitebnímu dílu naší náboženské obce a našeho okrsku. Dnes vám přinášíme jedno svědectví o této modlitební aktivitě v naší církvi, dopis z Moravy, který nás velice potěšil.*²⁶⁴

Od února 1969 připravované společné setkání společenství živé víry a modlitebního střediska na Žižkově, které vedle bohoslužebného a modlitebního obecnství počítalo rovněž s přednáškami, referáty, svědectvími a vycházkami na Vyšehrad a po památkách reformatiční Prahy, muselo být v květnu zrušeno. Důvodem ale nebyl jen Mikuleckého špatný zdravotní stav. Hlavní příčinou bylo jeho vystoupení 12. dubna 1969 na diecézním shromáždění ve Vršovicích, kam byl delegován jako člen rady starších NO ČČS(H) v Praze-Braníku. Mikulecký otevřeně kritizoval zprávu o činnosti pražské diecézní rady v oblasti pastorační péče, což vyústilo ve vleklý spor mezi ním a pražskou diecézní radou. V této situaci se Mikulecký společně s Miroslavem Čepelkou rozhodli, že plánované setkání raději zruší. *Po zralé úvaze a radě s bratrem Čepelkou Vám sděluji, že letošní shromáždění o letnicích se na Žižkově nekoná. Má osobní situace (zdravotní i církevní) nedovoluje, abych vzal na sebe břemeno tak velké zvláště nyní. Prosím, abyste pochopili, že nemohu dopustit, aby na kohokoli z Vás padl stín z mého vystoupení na diecézním shromáždění, aby dílo Ducha Božího na Vás bylo (mou „zásluhou“) zneváženo a zlehčeno.*²⁶⁵ Bezprostředně na svátek letnic se Mikulecký s Čepelkou v pozdravném dopise rozeslaném duchovním z prostředí společenství živé víry ke zrušenému setkání ještě vrátili. *Litujeme, že pro mnohou naši vinu není nám dopřáno sejít se tak, jak jsme se mnozí těšili. Prosíme za odpuštění všechny, kterým jsme tím způsobili zklamání. Modlíme se za to, aby Vás tento list potěšil a dosvědčil, že na Vás nepřestáváme myslet a že neslábneme v naději na nové věci z Ducha svatého v církvi. Nouze křesťanské církve dnes není způsobena světem s jeho vědou a technikou, ale bezmocností církve, její chudobou po Duchu svatém. Dnešní křesťané již málo věří, že to, co Duch svatý konal skrze věřící v prvých dobách církve, chce působit i nyní. A přece platí, že to, co Pán Ježíš činil na světě skrze své tělo, chce dále činit skrze své druhé tělo – věrnou církev.*²⁶⁶

Modlitební večery v NO ČČS(H) Praha-Žižkov přetrvaly díky faráři Čepelkovi až do listopadu 1975, tedy i po odchodu Václava Mikuleckého na věčnost. Přestože jejich existence byla na počátku roku 1970 ohrožena,²⁶⁷ k přerušení tradice došlo, až když žižkovská NO musela z finančních důvodů opustit pronajatou Farského síň. Celkem se 336 modlitebních večerů zúčastnilo 7435 věřících, přičemž roční návštěva klesla pod 1000 věřících až v roce 1973, tedy již za tuhé „konsolidace“ poměrů.²⁶⁸

264 MIKULECKÝ, Václav: Ze života modlitebního střediska naší církve v Praze-Žižkově. *Český zápas*, 1969, č. 13, s. 4.

265 *Archiv autora*, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Milanu Krchňákovi z 1. května 1969. Dopis autorovi poskytl Milan Krchňák.

266 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého a Miroslava Čepelky adresovaný duchovním z řad společenství živé víry (datováno před letnicemi 1969).

267 O ohrožení modlitebních večerů se Václav Mikulecký zmínil v dopise zasláném 22. ledna 1970 Milanu Krchňákovi. *Pán Ježíš stále vstupuje do lodičky své církve, ale i když je přítomen, a právě proto, se dostáváje bouře. Ale nám je třeba se nestrášit. Je s námi ten, který má moc bouři utišit. Nepodléhejme! Právě jsme se do takové bouře dostali i s modlitebními večery.*

268 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Evidence modlitebních večerů střediska ČČS(H) v Praze na Žižkově z let 1968–1975.

Martin Jindra

Rehabilitační řízení a vytožený návrat do oficiální farářské služby v církvi

Proces stranických a společenských změn, nastartovaný v lednu 1968, dal ČČS(H) a jejímu vedení nakrátko možnost alespoň částečně se vyrovnat s deformacemi i vlastními slabostmi a nevěrnostmi uplynulého dvacetiletí. Dne 18. března 1968 požádal patriarcha Novák výbor Jednoty duchovenstva ČČS(H), aby se v rámci rehabilitací ujal přezkoumání případů nespravedlivě odsouzených nebo jinak postižených duchovních.²⁶⁹ O čtyři dny později patriarcha svolal členy předsednictva ÚR ČČS(H), zástupce úřadu patriarchy a některé profesory k vypracování společného *Memoranda ÚR ČČS(H) a HBF*,²⁷⁰ které v jednom z bodů žádalo, *aby všem osobám, kterým ve službách církve bez spáchání politického nebo jinak podle zákona trestního deliktu bylo administrativním zásahem znemožněno působení, nebo které byly jinak morálně a společensky poškozeny, bylo veřejně přiznáno právo na satisfakci*.²⁷¹ Hned v den nástupu do funkce vedoucí SPVC, tedy 25. března 1968, obdržela text *Memoranda* společně s blahopřejným dopisem od patriarchy Miroslava Nováka PhDr. Erika Kadlecové.²⁷²

Plenární schůze rozšířeného výboru Jednoty duchovenstva, na které byl vypracován první přehled nespravedlivě odsouzených a jinak postižených duchovních z minulých dvaceti let se konala 8. dubna 1968. Následujícího dne biskupská rada odsouhlasila a pověřila přezkoumáváním případů nespravedlivě odsouzených nebo jinak postižených duchovních výbor Jednoty duchovenstva, na který začala okamžitě docházet řada žádostí o rehabilitace. V průběhu roku došlo k vytvoření Ústřední rehabilitační komise ČČS(H), jejíž složení se stalo předmětem diskuse na generální

269 ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka výboru Jednoty duchovenstva (k rukám předsedy Josefa Kracíka) z 18. března 1968.

270 Svě *Memorandum* vypracovala z pověření synodního zastupitelstva konaného 3. dubna 1968 rovněž ČČE a 30. dubna 1968 jej odeslala Národním shromáždění a vládě ČSSR. Obsahem navázalo na *Prohlášení synodní rady k probíhající demokratizaci* z 14. března 1968 a shrnovalo dosavadní snahy ČČE o uplatňování zákonnosti a odstraňování různých forem diskriminace. V řadě požadavků, jež měly být naléhavě řešeny, figurovala i otázka rehabilitací členů církve postižených pro víru a aktivní účast na životě církve. Viz ÚA ČČE, f. SR ČČE, k. XXI 2, Memorandum ČČE. Srov. ÚA ČČE, f. SR ČČE, k. I 14, Zápis z XVI. řádného synodu ČČE konaného 18.–22. února 1969. Dále srov. Nástup do nového období. Mimořádné zasedání synodního zastupitelstva ČČE. *Kostnické jiskry*, 1968, č. 17, s. 2. Prohlášení ČČE k demokratizaci socialistické společnosti. *Český bratr*, 1968, č. 4, s. 62–64. CUHRA, Jaroslav: *Církevní politika KSČ a státu v letech 1969–1972*. ÚSD AV ČR, Praha 1999, s. 18. Z početně menších denominací se požadavek na rehabilitace perzekvovaných duchovních a věřících členů objevil například v *Prohlášení Církve adventistů sedmého dne k obrodnému procesu* z 7. dubna 1968. Viz Z Prohlášení Církve adventistů k obrodnému procesu. *Kostnické jiskry*, 1968, č. 16, s. 2.

271 Memorandum ČČS. *Český zápas*, 1968, č. 13, s. 1. K textu *Memoranda* zaujal Václav Mikulecký rezervovaný postoj, který vycházel z absence jakéhokoliv projevu pokání. Zároveň nebylo nepodstatné, že stejní lidé z vedení církve, kteří se v uplynulých dvaceti letech často aktivní spoluprací se státní mocí podíleli na potlačování práv a svobod v ČČS(H), nyní vznášeli požadavky na jejich nápravu. *Slova pokání tam není. Jen nabubřelé věty a prohlášení domnělých zásluh. Kdo jim dal právo činit se soudcem nad společností. Memorandum a článek (výborný) Rutrleho* (šlo o článek otištěný v 13. a 14. čísle týdeníku *Český zápas*: Církev velikonců a církev letnic – pozn. autora) – *to jsou úplně dva protiklady*. APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Zdence Schubertové z 1. dubna 1968.

272 NA, f. SPVC Ministerstva kultury ČSR 1967–1990, nezpracováno, k. 195, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Erice Kadlecové z 25. března 1968.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

synodě duchovních ČČS(H), konané ve dnech 24.–25. června 1968 v Praze.²⁷³ Přesto se komise oficiálně poprvé sešla až 14. listopadu 1968. Paralelně byly rehabilitační komise ustanovovány i v rámci diecézí a řešením nápravy křivd původně pověřený výbor Jednoty duchovenstva, jim tak postupně předával jednotlivé žádosti.²⁷⁵

Vůbec první impuls k rehabilitaci faráře Václava Mikuleckého vzešel od rady starších NO ČČS(H) v Litomyšli. Ta se z rozhodnutí shromáždění náboženské obce obrátila na ÚR ČČS(H) s žádostí, aby opět umístila Václava Mikuleckého na místo faráře v Praze-Karlíně. *Z naší náboženské obce vysel farář Václav Mikulecký, který jako duchovní působil v Praze-Karlíně. [...] I jemu byl odebrán státní souhlas k duchovenské službě a do dnešního dne pracuje, ač s podlomným zdravím, manuálně. Bude-li nucen i nadále pracovat manuálně, pravděpodobně by musel v budoucnu požádat o částečný invalidní důchod. Jako duchovní by však byl schopen i nadále církvi plně sloužit. Protože víme, že naše církev i národ potřebuje, zejména dnes, nové a schopné duchovní, žádáme o urychlené provedení rehabilitace br. Václava Mikuleckého a urychlené jeho zpětné umístění na místo faráře v Praze-Karlíně, odkud byl neoprávněně odvolán.*²⁷⁶ Biskupská rada se žádostí zabývala na svém dubnovém zasedání a rozhodla o jejím předání rehabilitační komisi.²⁷⁷

Před Velikonočními svátky roku 1968 požádal Václava Mikuleckého o osobní rozhovor patriarcha Miroslav Novák. Návštěvu v bytě Mikuleckých zprostředkoval přednosta ideového odboru Zdeněk Kučera. Patriarcha jako důvod své návštěvy uvedl smíření se před Velikonocemi,²⁷⁸ přičemž připomněl, že k osobnímu setkání se chystal již delší čas. Podle písemného záznamu, který dva dny po návštěvě pořídil Václav

273 APD ČČSH, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis z generální synody duchovních konané 24.–25. června 1968 v Praze. O zřízení rehabilitační komise v římskokatolické církvi se po dohodě s příslušnými biskupy a ordináři zasloužil v té době apoštolský administrátor pražské arcidiecéze František Tomášek. Viz Rehabilitační komise. *Via*, 1968, č. 1, s. 22.

274 Zástupce do pražské diecézní rehabilitační komise přímo delegovaly jednotlivé okrsky na svých konferencích. Královéhradecká diecéze volila své zástupce do rehabilitační komise paritně podle jednotlivých okrsků na synodě duchovních. Její složení bylo následující: František Adamec (předseda), Radoslav Hobza, Josef Kosinka, Josef Štěpán a Zdenka Schubertová. Viz ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969. NA, f. SPVC Ministerstva kultury ČSR 1967–1990, nezpracováno, k. 195, Zápis ze synody duchovních královéhradecké diecéze konané 6.–8. května 1968 ve Vysokém nad Jizerou.

275 Srov. HRDLÍČKA, Jaroslav: *Patriarcha Dr. Miroslav Novák. Život mezi svatikou a rudou hvězdou*, s. 196.

276 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Podání rady starších NO ČČS(H) v Litomyšli adresované ÚR ČČS(H) z 25. března 1968.

277 ÚAM ČČSH, f. Zápis z ÚR ČČS(H), Zápis z biskupské rady konané 9. dubna 1968.

278 V korelaci s touto událostí bych zmínil, že hned 16. dubna 1968, tedy pouhé čtyři dny po návštěvě u Mikuleckých, patriarcha dopisem vyzval dalšího bývalého „vyobcovaného“ faráře – Oldřicha Kozlera, k návratu do služeb církve. *Vzpomínal jsem na Tebe a Tvou rodinu o svátcích velikonočních, kdy máme před sebou našeho Pána, jeho obět i jeho vzkříšení. V modlitbě jsem myslel na chvíle před dvaceti lety, kdy jsem Tě zasvěcoval kněžské službě. Jsme v rukou Božích se svými životy, se svými posláními i povoláními (vocatio). Dnes, kdy, po lidsku viděno, vytryskl osvobodivý proud v celé společnosti, stojíme před novými možnostmi a v obecnosti víry, lásky a naděje naší církve. Obracím se na Tebe, zda se chceš podílet na práci svými schopnostmi a zkušenostmi. Jako duchovní, jako člen některé komise při ústřední radě? Chtěl bych znát Tvé mínění.* ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Oldřichu Kozlerovi z 16. dubna 1968. Rehabilitační komise se případem faráře Oldřicha Kozlera zabývala až po podání, které jí 21. října 1968 adresoval farář Zdeněk Svoboda. Srov. ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969.

Martin Jindra

Mikulecký, se rozhovor odvíjel následovně: *Omlouval se (patriarcha Novák pozn. autora), že nikdy (až do návštěvy u br. Rutrleho) nevěděl o souvislosti jeho volby patriarchou s odnětím mého státního soublasu. Očekával tedy, že přijdu já k němu. Vysvětlil jsem mu, že od prvopočátku státní úřad (důvěrně) sdělil, že můj záporný postoj k dr. Novákovi byl hlavním, jediným důvodem proti mně. A on jako tehdejší biskup neučinil nic pro mou jen lidskou záchranu, neprotestoval, ve skutečnosti soublasil (jako i oba tajemníci) s mou likvidací v církvi. Nepomysleli ani na mou a mé rodiny existenční tíseň, naopak zakročili (dr. Kupka) proti sbírce duchovních v můj prospěch. Existence byla vážně ohrožena. V lednu (po 3 měsících od odnětí státního soublasu) jsem se ocitl v nemocnici, byl jsem ambulantně léčen, v únoru zemřela matka a v květnu se narodila dcera Eva – páté dítě. [...] Hovořeno o okolnostech volby patriarchy. Dr. Novák prý nestál o to být zvolen, ale dr. Kovář.²⁷⁹ O patriarchově návštěvě se Václav Mikulecký zmínil v dopise faráře Zdence Schubertové a přidal i krátký osobní pohled na situaci ČČS(H). Každý den máme návštěvu některého duchovního k dlouhým rozhovorům. Na Bílou sobotu přišel ohlášen br. patriarcha. V rozhovorech má být pokračováno. Počkáme na ovoce rozhovorů. Mám dojem, že církev kráčí vstříc hlubokým zkouškám. Vyblížíím je jako vítr, který může mnoho pročistit. Začínám být trochu potřebným, ale mnozí myslí, že mám nějaký kouzelný recept. O modlitbách, Duchu sv. stále nechtějí slyšet – a to je jediný recept! Modleme se, aby Duch svatý provanul celou naši církev, pročistil a novou silou obdaril.²⁸⁰ Příklad pokračování v osobním rozhovoru nebyl nikdy naplněn a předvelikonoční setkání zůstalo na další desetiletí ojedinelým, spíše rozpačitým patriarchovým počinem.²⁸¹*

Žádosti o zavedení rehabilitačního řízení podané přímo Václavem Mikuleckým 9. května 1968 předcházelo dlouho očekávané sdělení od pražského biskupa Josefa Kupky,²⁸² že již nic nebrání tomu, aby v rámci pražské diecéze působil jako externí duchovní. *Včera mně sdělil p. ref. Šnýdr z MKI²⁸³ i jménem p. Jelínka z církevního oddělení NVP, že nemají námitek proti tomu, abys vykonával funkci duchovního – pokud to Tvůj zdravotní stav dovolí – zatím výpomocně jako externí duchovní v Praze. V budoucnu je možno počítat se soublasem k řádnému ustanovení, pokud o to budeš mít zájem.²⁸⁴ V reakci na biskupův*

279 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Rukopis zápisu z návštěvy Miroslava Nováka z 12. dubna 1968. Rozhovor byl zapsán 14. dubna 1968.

280 Tamtéž, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Zdence Schubertové z 18. dubna 1968.

281 Ve vztahu k Miroslavu Novákovi učinil Václav Mikulecký vstřícný krok ještě před Vánoce v roce 1971, když k přání pozeňnaných svátků připojil následující dovětek: *Osvědčuji ochotu, být Vám ku modlitební pomoci, kdykoliv zavoláte. Budete-li si přát rozhovor o čemkoli, jsem k dispozici jako ten, který nemá již žádných nároků než sloužit v lásce, aby Pán Ježíš, to betlémské dítě, rostlo mezi námi v církvi v muže plného moci a milosti.* ÚAM ČČSH, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Miroslavu Novákovi z 20. prosince 1971. Po více než dvaceti letech se tehdy již emeritní patriarcha Miroslav Novák pokoušel navázat kontakt s dcerou faráře Mikuleckého Evou, která v té době již sloužila jako farářka ČČS(H) v Praze-Michli. K setkání však nakonec nedošlo. Touhu Miroslava Nováka po vyrovnání se s tíživými vzpomínkami kolem případu Václava Mikuleckého připomíná i farářka Marta Jurková, která se na počátku devadesátých let stala jednou z nejbližších osob emeritního patriarchy. APD ČČSH, f. Sbirka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s Martou Jurkovou z 29. ledna 2009.

282 Představitelé pražské diecéze se ve věci faráře Mikuleckého odmlčeli na celý jeden rok.

283 V roce 1967 přešla církevní agenda ze zrušeného MŠK na Ministerstvo kultury a informací. Tento stav trval do zřízení samostatného Ministerstva kultury v roce 1969.

284 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Josefa Kupky adresovaný Václavu Mikuleckému z 4. května 1968.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

dotpis vyjádřil farář Mikulecký poděkování za potěšující zprávu. Biskupovi zároveň sdělil, že je ochoten s radostí sloužit církvi, pokud mu to zdravotní stav dovolí.²⁸⁵

To, že nemohl Václav Mikulecký ze zdravotních důvodů okamžitě začít působit v duchovenské službě, nijak nesnižovalo jeho touhu po navrácení státního souhlasu. Dne 9. května 1968 tedy požádal výbor Jednoty duchovenstva (rehabilitační komisi)²⁸⁶ o zavedení rehabilitačního řízení, přičemž podotkl, že práce s ním spojená má být chápána jako služba církvi, která pomůže k odhalení příčin jejich selhání. Zároveň dodal: *Doufám, že mi také bude vráceno členství v duchovenském sboru církve (nepřerušené) s právem zúčastňovat se okrsků, synod, teologických konferencí, ideové rady, jejímž jsem byl členem, sněmu, diecézních shromáždění i v době, kdy ze zdravotních důvodů nemohu být v aktivní službě církve. Doufám, že mi bude vráceno členství v Jednotě duchovenstva bez přerušení. Doufám, že bude zrušeno nesprávné rozhodnutí Odboru školství a kultury NV hl. m. Prahy 4975/1960–C/10 ze dne 15. 11. 1960, kterým mi byl odňat státní souhlas ke službě faráře v Praze-Karlíně bez existence zákonných důvodů. Stejně doufám, že bude zrušeno nesprávné rozhodnutí diecézní rady v Praze, které navazovalo. Jsem Vám vždy k dispozici, podle mých zdravotních možností, k informacím či bratrským rozhovorům.*²⁸⁷

Z dochovaných zápisů o jednání pražské diecézní rehabilitační komise,²⁸⁸ která si vytyčila projednat všechny případy deformací, jež jí byly známe, a navrhnout příslušným orgánům opatření, kterými by byly odčiněny křivdy minulých let, vyplývá, že někteří její členové v čele se zvoleným předsedou Bedřichem Bervidem nepřistupovali k činnosti komise – slovy Václava Mikuleckého – *jako ke službě církvi, která pomůže k odhalení příčin jejich selhání.*²⁸⁹ Hned druhé zasedání komise, které její předseda svolal krátce před Vánocemi 19. prosince 1968, ačkoliv původní termín byl stanoven na 4. prosince,²⁹⁰ vneslo do projednávání případu faráře Mikuleckého řadu nejasnos-

285 V té době byl Václav Mikulecký stále ještě zaměstnancem n. p. Povltavský průmysl kamene a momentálně se nacházel ve stavu nemocných. Pracovní poměr ukončil až v srpnu 1968, kdy byl dán do invalidního důchodu. Srov. Tamtéž, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Josefu Kupkovi z 7. května 1968.

286 Dne 7. června 1968 informoval předseda výboru Jednoty duchovenstva biskupa Josefa Kupku o předání případu Václava Mikuleckého rehabilitační komisi pražské diecéze. Viz HRDLIČKA, Jaroslav: *Patriarcha Dr. Miroslav Novák. Život mezi svastikou a rudou hvězdou*, s. 196. Do srpna 1969 se devítiletá rehabilitační komise pražské diecéze zabývala celkem devatenácti žádostmi o rehabilitaci. *APD ČČSH*, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis ze synody duchovních pražské diecéze konané 2.–3. září 1969 v Praze.

287 Tamtéž, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Žádost Václava Mikuleckého o rehabilitaci adresovaná výboru Jednoty duchovenstva z 9. května 1968.

288 Komise byla ustavena 6. listopadu 1968. Jejím předsedou byl zvolen kouřimský farář a dlouholetý funkcionář Československé strany socialistické Bedřich Bervid, jednatelem Stanislav Jurek, za členy byli delegováni Karel Krásný, Bohuslav V. Lohniský, Ladislav Mašek, František Nejdli, František Slavík, Ladislav Weyrosteck a Milan Zelenka. *ÚAM ČČSH*, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969.

289 *APD ČČSH*, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Žádost Václava Mikuleckého o rehabilitaci adresovaná výboru Jednoty duchovenstva z 9. května 1968.

290 V důsledku nevhodně zvoleného termínu, proti kterému na jednání vznesl námitku farář Stanislav Jurek, se sešli pouze tři členové rehabilitační komise. Předseda Bedřich Bervid opožděně svolání komise vysvětlil pozdržením oznámení o činnosti komise v *Českém zápase* a snahou prodloužit lhůtu pro podání dalších podnětů k rehabilitačnímu řízení. Srov. *ÚAM ČČSH*, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969.

Martin Jindra

tí. Nejen že nebyli podle původní domluvy pozváni faráři Mikulecký a Kozler, jejichž kauzy měly být projednávány, ale navíc z úst Bedřicha Bervida zazněly k případu faráře Mikuleckého i tyto věty: *Podle vyjádření br. patriarchy, je br. Mikulecký v invalidním důchodu a nechce se vrátit do služby (sic), neboť plat duchovního je nižší než důchod.*²⁹¹ Dále předseda komise Bervid nelogicky upozornil na skutečnost, že o rehabilitaci nepožádal sám farář Mikulecký, ale NO ČČS(H) v Litomyšli, na což reagoval farář Jurek,²⁹² že přesto je povinností komise se případem zabývat a řešit jej. V následné schůzi došlo k další bizarní situaci, když opět Bedřich Bervid oznámil, že k případu Mikuleckého nemůže komisi předložit žádný obsáhlejší písemný materiál. Přestože přivolaný zástupce pražského biskupa Fišer konstatoval, že spisy osobně předal právě faráři Bervidovi, ten opět zopakoval, že si nevzpomíná!²⁹³ K podobně absurdním situacím docházelo i při dalších projednáváních, z čehož lze usuzovat, že snaha o odčinění křivd minulosti nebyla některými duchovními pracujícími v rehabilitační komisi myšlena zcela upřímně.

Snahy o důslednou duchovní obnovu založenou na životě z Božího slova a z Ducha svatého jakožto pramene života církve vyžadovaly nejen provedení rehabilitací, obnovení všech forem práce v NO, početnější zapojení laiků, přijetí nového, církvi sloužícího zřízení, řešení ekonomické situace či skutečnou ekumenickou spolupráci, ale současně i upřímně pokání bez laciných slov, cestou modliteb a otevření se evangeliu, cestou bez falešných brýlí, cestou nabídnutí úradů k svobodné volbě. Řešením naznačených úkolů se měla zabývat generální synoda duchovenstva.²⁹⁴ Ještě před jejím svoláním se k posláním a úloze církve vyjádřil na stránkách církevního tisku profesor Zdeněk Trtík. Ve své úvaze se kromě jiného přihlásil k přijetí reálného pokání a odvaze začít znovu a jinak. *V církvi byly všechny volby zásadně nesvobodné a ani předurčení kandidáti a ani jejich voliči neměli duchovní sílu, říci jasně své „ne“.* *Je možné, že i v těchto zásadně nesvobodných volbách se projevila skutečná vůle církve a byla uplatněna skutečně duchovní a mravní měřítko. To však může být prokázáno a ověřeno jen jediným způsobem: že všichni církevní pracovníci dosazení na svá místa volbou nebo bez volby v letech nesvobody, nabídnou své funkce příslušným shromážděním a položí jim otázku důvěry.*²⁹⁵

Pozvání na generální synodu duchovenstva ČČS(H), která se konala 24.–25. června 1968 v dejvickém Husově sboru v Praze, doputovalo po osmi letech i k faráři Václavu Mikuleckému.²⁹⁶ Zásahu na tom měly nikoli ojedinělé hlasy, vyzývající k tomuto

291 Tamtéž.

292 Jurek Stanislav (nar. 1935), farář ČČS(H). Po složení druhé odborné bohoslovecké zkoušky na HBF byl v roce 1961 vysvěcen na kněze. Krátce působil jako duchovní v Praze-Michli. Od roku 1962 sloužil jako farář v NO Bilina, Litvínov, Říčany, Praha-Podolí, Praha-Braník, Mnichovice, Sázava, Říčany, Slaný a Kladno (do současnosti). V letech 1973–1977 ze zdravotních důvodů mimo církevní službu, státní souhlas pro externí působení v duchovní správě mu nebyl udělen.

293 Srov. *ÚAM ČČSH*, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Složka Ústřední rehabilitační komise ČČS(H) z let 1968–1969.

294 Generální synoda byla svolána po skončení diecézních synod duchovenstva a zúčastnilo se jí 254 duchovních a laických zástupců ÚR a diecézních rad.

295 TRTÍK, Zdeněk: Co je třeba dělat? *Český zápas*, 1968, č. 17, s. 1–2. Srov. Teologický rozbor otázky „regularity“ duchovních. *Via*, 1968, č. 2, s. 40.

296 Patriarcha Novák se v pozvání vyjádřil, že zná soustavný zájem Václava Mikuleckého o dění v ČČS(H), a proto ho upřímně zve na generální synodu.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

kroku patriarchu Nováka. Patřil mezi ně i hlas faráře Miroslava Čepelky. *Vyznávám, že podle mého chápání nebylo všechno mezi námi v církvi v těch minulých letech dobré, správné, pravdivé a spravedlivé a že i já mám na tom svůj podíl svou malou poslušností Pánu Bohu. Jsem přesvědčen, že dokud si všechny tyto věci nedáme před Pánem do pořádku, nemůžeme se nadít jeho požehnání a tudíž v posledku neuspějeme ani v těch nových úkolech, k nimž se chystáme a jimž chceme věnovat všechny síly i prostředky. A prvním předpokladem je, aby před Pánem bylo vše správné a dobré mezi námi duchovními. K tomu podstatnou měrou může pomoci právě generální synoda. Proto bych viděl jako prvý, ba jediný její úkol, aby byla zaměřena do minulosti k nápravě všeho, co napraveno být má. Domnívám se dále, že k tomu účelu by bylo prospěšné, aby na ni byli pozváni i duchovní (důchodci) a duchovní, jimž byl neopodstatněně odňat státní souhlas nebo byli dotlačeni k odejítí ze služby.*²⁹⁷

Generální synodu duchovenstva ČČS(H) zahájil bohoslužbami, při nichž byla vysluhována svátost pokání a večere Páně, plzeňský biskup Jaroslav Fialka. Za téma svého kázání zvolil verš: *Aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.* (J 17, 21) Při samotném jednání zazněly dva referáty. Patriarcha Miroslav Novák ve své zprávě *O společné minulosti, o současném stavu církve a koncepci do budoucnosti* přinesl osobní zamýšlení nad cestou a prací církve od generální synody v roce 1949. Vyjádřil se k nutnosti respektovat snahu o návrat a řešení věcí z minulosti, aby nebyly zbytečně zatěžovány vzájemně současné vztahy. Přihlásil se k vyznání společné viny churavějící, na Boha nespolehající církve jako celku. V následném výčtu závažných událostí, jak šly od října 1949, připomněl, v souladu se svojí zásadou nikomu neublížit, snahu o záchranu každého jedince, což vzhledem k řadě předložených faktů v případě faráře Václava Mikuleckého neodpovídalo skutečnému stavu. Dotkl se i nedobrovolných odchodů duchovních, kterým byl odňat státní souhlas pro výkon duchovenské služby nebo kteří byli nuceni pod pohrůžkou odnětí státního souhlasu opustit farářskou službu. Konkrétně se zmínil o okolnostech odnětí státního souhlasu dvěma na synodě přítomným farářům – Václavu Mikuleckému a Miroslavu Matoušovi, které požádal za odpuštění. V samotném závěru zdůraznil nutnost přípravy církevního sněmu.²⁹⁸

Hodnota patriarchových slov v případě obou zmiňovaných farářů byla do značné míry devalvována familiárně řečeno svérázným přístupem některých členů pražské diecézní rehabilitační komise při projednávání žádostí o Mikuleckého a Matoušovo očištění, a zejména neochotou a strohým formálním úřednickým postupem, postrádajícím jakýkoliv pastorační dotyk ze strany vedení církve během probíhajícího řízení o znovupřijetí dotyčných farářů do duchovenského sboru církve. Tyto skutečnosti měly zásadní vliv na rozhodnutí Miroslava Matouše stáhnout svoji žádost o znovupřijetí do služeb ČČS(H) a přijmout nabídku Jednoty bratrské.

Hlavní referát *Současný stav církve očima teologie* přednesl profesor Jindřich Mánek. Šlo o zásadní text, ve kterém autor pojmenoval mnohé bolesti a provinění ČČS(H)

297 ÚAM ČČSH, f. Miroslav Novák, nezpracováno, Dopis Miroslava Čepelky adresovaný Miroslavu Novákovi z 10. června 1968.

298 APD ČČSH, f. Synody duchovních ČČS(H), nezpracováno, Zápis z generální synody duchovních konané 24.–25. června 1968 v Praze.

Martin Jindra

z uplynulých dvaceti let. *Tisíci politická atmosféra, v níž církev prožila svých posledních dvacet let, se jí však nemusela dotknout v té míře, jak se to stalo. Farského slovo o tom, že církev nemohou uškodit lidé zvnějšku v té míře, jako její vlastní příslušníci, se naplnilo v naší církvi jako slovo prorocké ve svrchované míře. [...] V ČČS došlo v kritickém období k útoku na třetí dimenzi z vlastního církevního prostředí. [...] Fakt je, že někteří bratři založili svou existenci a svou práci v církvi na úsilí podtrhnout vertikální osu církevního života a využít svazky, které vedly od církve k politicky scestné autoritě. [...] Tak se v církvi vytvořila ohniska mocenských pozic, která neměla svůj základ v myšlenkové a mravní autoritě, nýbrž v autoritě pokrivené politické moci. [...] V některých nositelích úřadu měla církev v uplynulém období spíš politické dozorce než pastýře – apologety daného politického stavu a ne Boží svědky a proroky. Místo Božího soudu zaujal úsudek církevně-politického orgánu, věrně přijímaný od některých bratří. [...] Bratrská důvěra v církvi byla a zůstává otřesena. [...] Ti, kdo bránili průniku metod, které nejsou evangeliu vlastní do církve, byli napomínáni, trestáni, znevažováni, překládáni a suspendováni. [...] Laici, kteří by pro svůj svobodnější poměr k církevně politickým úřadům, mohli účinněji bránit narušení struktury církevního života, byli stále více odsouváni stranou. [...] Co je však pokání, které má stát na počátku naší nové cesty, není to něco, co by se odebrávalo jen uvnitř, není to jen vlastní přiznání si viny, ale biblicky viděno, je to i náprava všech křivd a požádání za odpuštění. [...] Pokání znamená vzdát se i vyhodnějšího místa, které si ten či onen nezasloužil mimořádnou kvalifikací, ale na něž se dostal jinými prostředky a ne z iniciativní vůle církve. Pokání je čin, ne pouze účast na společném vyznání hříchů a na večeři Páně.²⁹⁹* V závěru profesor Mánek zmínil hlavní úkoly, kterými by se ČČS(H) měla zabývat: realizovat pokání; vytvářet ohniska kolem věrných duchovních; důsledně provést rehabilitace i označení, jak říká apoštol; připravit sněm a přijmout nové zřízení a naukovou normu (*Základy víry*); uspořádat nové, svobodné volby představitelů církve; obnovit duchovní péči; dát větší možnost práce laikům a omezit hierarchizaci církve; obnovit práci v NO v celé její šíři; navázat skutečnou ekumenickou spolupráci, a to i v rovině NO; otevřít se světu a překonat tak dosavadní praxi „uzavřené společnosti“ ve prospěch „otevřené společnosti“, která má své služební skupiny, jejichž pole činnosti leží mimo obec církve.³⁰⁰

Druhý den jednání generální synody byly ustaveny tři pracovní skupiny: evangelizační, strukturální a ekonomická, nad jejichž zprávami se odvíjela následná diskuse. Zvláště závěry strukturální a částečně i evangelizační skupiny se úzce dotýkaly případu faráře Václava Mikuleckého. Bylo konstatováno, že zpráva patriarchy nebyla rozbořem života církve, ale pouhým výčtem skutečností. V této souvislosti duchovní ústy faráře Josefa Špaka vyslovili lítost, že patriarcha Novák nepřiznal podíl viny na deformacích minulosti. Skupiny vznesly požadavky na svolání církevního sněmu a ukončení rehabilitačního řízení v roce 1969, provedení svobodných voleb na všech stupních vedení církve a jasné vyznání vin na deformacích podle míry zodpovědnosti ve funkcích.³⁰¹

299 Tamtéž.

300 Tamtéž.

301 Tamtéž.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

V nastalé diskusi se po několika předřečnicích ujal slova i farář Mikulecký, který poděkoval Pánu Bohu za milost, díky které se mohl ve společné lásce, víře a odpuštění zapojit do synodního díla, načež se vyjádřil k samotnému jednání generální synody. *Bratr patriarcha prohlásil, že církevní zákony dosud platí, ale je otázka, platí-li ještě „dohody“ mezi církví a církevními úřady. Na základě dohody mezi ÚR a státními úřady byli patriarcha a biskupové vybaveni tak, že je nesměl nikdo kritizovat. To bylo označeno jako čin protistátní, proti režimu, narušující mírové úsilí lidu. [...] Synoda žádá o odvalu ku pokání. Mezi námi jsou hory hříchů a vin. Jak mám sedět mezi těmi, kteří donášeli na státní úřady? Děsíme se viny, která padá na všechny. Jen Ježíš Kristus je týž včera i dnes až na věky. Kristus na naše hříchy stačí. Smiřme se jmenovitě s bratrem a sestrou. Odvalu k pokání i k odpuštění.*³⁰² Farářovu řeč po několika minutách přerušil patriarcha Novák s odůvodněním, že vzhledem k předem odsouhlasené pětiminutové délce příspěvků mu odebírá slovo, načež farář Mikulecký pouze poznamenal: *Já toho slova mezi vámi nikdy moc neměl.*³⁰³ Po protestech několika duchovních, kteří mimo jiné upozorňovali na překročení délky příspěvků i u jiných předřečníků, nechal patriarcha Novák synodu hlasovat o návrhu dát faráři Mikuleckému neomezený časový prostor k dokončení jeho řeči. Po jednomyslném odsouhlasení Václav Mikulecký pokračoval. *Dosud jsem mluvil chmurně, ale mám i potěšující konstatování. Bratr patriarcha ve své zprávě uvedl, že „církev churaví, že nežije z Ducha svatého.“ Vyslovuji potěšení, že jsem se mohl v obecenství církve obrátit. Potěšilo mě vystoupení bratra Špaka, který přednesl usnesení strukturální komise, jejíž práci vysoce hodnotím, protože návrhy této komise nás naplňují nadějí, že není všechno ztraceno, že se naplní bratrský text pro dnešní den z proroka Izajáše: „I vzejde proutek z pařezu Jíšajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.“ (Iz 11, 1) [...] Všechno nové musí být zrozeno z činu pokání, odpuštění a důvěry v Ducha svatého k novému činu. Pán nám neodepře své požehnání.*³⁰⁴ O nezvyklé otevřenosti a vůbec o celém průběhu generální synody informoval v církevním tisku farář Miroslav Důrčánek, který v závěru svého článku poukázal na účast dříve od služby distancovaných farářů Václava Mikuleckého, Miroslava Matouše a Lumíra Čmerdy.³⁰⁵

Protože mohl Václav Mikulecký oficiálně působit jako externí duchovní v Praze až od května 1968, hledal již dříve cesty, jak se v ČČS(H) uplatnit. Vedle modlitebních večerů na Žižkově se nová příležitost naskytla v pražské branické náboženské obci, jeho srdci blízké, kde byl 28. února 1968 zvolen místopředsedou rady starších.³⁰⁶ Vedle administrativních povinností spojených s touto funkcí podle svých možností v NO vypomáhal s vedením biblických hodin, každoročně byl volen delegátem na diecézní shromáždění. A právě jeho otevřené vystoupení 12. dubna 1969 na diecézním shromáždění v Praze-Vršovcích, kdy kritizoval zprávu o činnosti diecézní rady v oblasti pastorační péče, rozpoutalo nový spor mezi ním a vedením pražské diecéze potažmo církve. Základem konfliktu se stala zejména věta: *Diecézní rada neučinila vše,*

302 Tamtéž.

303 Tamtéž.

304 Tamtéž.

305 DURCHÁNEK, Miroslav: Generální synoda duchovních a její poselství. *Český zápas*, 1968, č. 27–28, s. 3.306 *Archiv NO ČČSH Praha-Braník*, f. Zápisy rady starších 1961–1980, nezpracováno, Zápis ze schůze rady starších z 28. února 1968.

Martin Jindra

aby zabránila tragické smrti bratra faráře Doubka a ani v případech bratra Proška a Pucherny nejednala odpovědně.³⁰⁷ Pražská diecézní rada posléze z popudu ÚR CČS(H)³⁰⁸ vyzvala Václava Mikuleckého, aby doložil svá osočení na její adresu. Ten v odpovědi odmítl kvalifikovat svůj kritický projev jako osočování a zdůraznil, že uvedený výrok byl vytržen z kontextu a nezachycuje důležitý fakt, který zdůraznil, že *jsme totiž všichni zodpovědní – i já (ač jsem byl v té době mimo oficiální službu) – za události a stav v duchovenském sboru*.³⁰⁹ Spor kulminoval 21. listopadu 1969, kdy pražská diecézní rada vyhodnotila dosavadní farářovo zdůvodnění jako nedostatečné a uložila mu, aby se na další zdržel výkonu funkce externího duchovního.³¹⁰

O suverénním rozhodnutí pražské diecézní rady se Václav Mikulecký zmínil v dopise faráři Krchňákovi: *Už jsem se zase probral z nemoci a kruté rány, kterou způsobila d. rada v Praze, když mi doporučila, abych se zdržel duchovenské činnosti. Modlitbou mohu sloužit – to nejde zakázat*.³¹¹ Krchňákova odpověď do Prahy-Braníka dorazila právě ve dnech, kdy si církev připomínala padesáté výročí od svého založení. *Zpráva o tom, že Ti bylo opět znemožněno duchovensky sloužit, nás zarmoutila. Je to bolestné. A ne jednou jsem si v těchto dnech vzpomněl na Kozlerova slova, že pachtýři zůstávají a pastýři musí jít stranou. Z 50. výročí církve, upřímně řečeno, se neraduju. Vidím zde spíše důvod k velikému pokání, které by měla církev v tomto roce učinit, má-li jí být pomozeno, a ne důvod k oslavování. Dá-li mi k tomu Pán sílu, rád bych o tom napsal do ČZ (Českého zápasu – pozn. autora).*³¹²

Farář Milan Krchňák³¹³ s havlíčkobrodskou NO CČS(H) nebyli jedinými údy církve, které bolestivě zasáhl direktivní zákaz vůči Václavu Mikuleckému. Solidaritu faráři vyjádřil prostřednictvím svého předsedy Miroslava Durchánka i okrsek Praha město-východ, na jehož činnosti se Václav Mikulecký od ustanovení externím duchovním podílel. Okrsek jej však po proběhlé diskusi rovněž vyzval, aby napříště citlivěji volil formu svého vystoupení, jež zvláště na některé laiky neorientující se ve vnitrocírkevní situaci působilo až příliš karatselsky.

Nebývalá vlna podpory, která rozhodnou měrou přispěla k ochotě pražské diecézní rady k urovnání pro obě strany nepříznivé situace, se na mnoha místech církve vzedmula na přelomu let 1969/1970. Za faráře Mikuleckého se postavili a pražskou

307 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis místopředsedy pražské diecézní rady adresovaný Václavu Mikuleckému z 8. července 1969.

308 ÚR CČS(H) se zabývala vystoupením faráře Mikuleckého na svém jednání 25. dubna 1969, přičemž odsoudila jeho vystoupení na pražském diecézním shromáždění. Dále konstatovala, že *diecézní rada by si měla vyžádat, aby br. V. Mikulecký doložil všechna svá osočení přednesená na diecézním shromáždění a neúčinně-li tak anebo nedostatečně, měla by diecézní rada podle církevních rádu nastoupit další řízení*. Tamtéž.

309 Tamtéž, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný pražské diecézní radě z 24. srpna 1969.

310 Tamtéž, Dopis pražské diecézní rady adresovaný Václavu Mikuleckému z 21. listopadu 1969.

311 Tamtéž, Dopis Václava Mikuleckého adresovaný Milanu Krchňákovi z 18. prosince 1969.

312 Tamtéž, Dopis Milana Krchňáka adresovaný Václavu Mikuleckému z 16. ledna 1970. Krchňákův článek se nakonec v týdeníku *Český zápas* neobjevil.

313 Krchňák Milan (nar. 1928), farář CČS(H). V letech 1950–1954 studoval na HBF. V roce 1954 vysvěcen na kněze. Po absolvování základní vojenské služby působil v letech 1957–1999 jako farář v NO Světla nad Sázavou a Havlíčkův Brod. Od roku 2000 sloužil jako duchovní při brněnské diecézní radě. Od šedesátých let udržuje četné bratrské styky zvláště v prostředí německých protestantských církví. Po roce 1990 založil a vedl nakladatelství ICHTHYS.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

diecézní radu peticemi oslovovali nejen věřící z pražských NO v Braníku, Karlíně a na Žižkově, ale i duchovní a laici z dalších koutů napříč církví. Pro ilustraci uvedu alespoň dva příklady z ledna 1970. Dlouholetá příslušnice CČS(H) Vlasta Kaprová z Prahy-Vinohrad se na pražskou diecézní radu obrátila 3. ledna 1970. *Jsem příslušnicí církve již 30 let a proto se odvažuji obrátit se na vás s naléhavou prosbou o sdělení důvodů, jež vás vedou k tak drastickému postupu vůči br. faráři Mikuleckému. Br. Mikulecký má prý být znovu zbaven možnosti kazatelsky působit a přispívat do Českého zápasu, kde obdivuhodně vede rubriku „Týden s Pánem“.³¹⁴ Cítím, že br. Mikulecký, jako jeden z mála vyvolených mezi povolánými, má výjimečný dar schopnosti rozsvítit ve svých posluchačích světlo víry v Boha i jeho spravedlnost. Proč nám má být vzata tak potřebná duchovní útěcha? Proč člověk tak vzácně čestný a pravdivý jako je br. farář Mikulecký má být dán do klatby? Prosim vás, řekněte nám pravdu; na ní přece stojí naše církev, vzniklá právě z odporu proti lži a přetvářce. Prosim vás snažně, abyste jednali moudře, rozvážně a především spravedlivě i otevřeně. Jakékoliv jiné jednání by církvi ublížilo a hluboce otřáslo důvěrou věřících k vedení naší církve.³¹⁵*

Mezi tu část církve, která odmítala „normalizaci“ poměrů v CČS(H),³¹⁶ patřil rovněž profesor Zdeněk Trtík, jenž navíc pražskou diecézní radu upozornil na nesprávný procesní postup v případě Václava Mikuleckého: *Pokládám za svou povinnost Vás, vážení bratři, upozornit, že odněti souhlasu ke kazatelské činnosti bratru Václavu Mikuleckému odporuje nejen Kristovu právu v církvi, ale i církevním řádům. Výrok bratra Mikuleckého, pro nějž se tak stalo, nelze kvalifikovat jako provinění proti Božímu Slovu, které naopak kazatele zavazuje, aby členy církevního bratrstva také napomínal a volal k odpovědnosti. Jeho výrok nelze ani kvalifikovat jako obvinění diecézní rady a jejích členů, nýbrž jen jako apel ke svědomí, zda bylo učiněno vše, aby bylo zabráněno určitým skutečnostem, o nichž byla v tomto výroku řeč. Považuji pronesení tohoto výroku na veřejném církevním shromáždění za pastoračně nesprávné. To však neopravňuje k odněti souhlasu ke kázání Božího Slova, nýbrž k opatření zcela jiným, která může rozhodnout jen čl. 31 Zřízení, který ukládá „křesťanské napomínání“, „výstrahu“ nebo postih na základě kárného řízení. Ačkoli kárné řízení nebylo s bratrem Mikuleckým provedeno, byl postižen nejbolestivějším trestem, jaký může povolaneho kazatele potkat. S tím nelze z hlediska Duchy Kristova a práva Kristova na každého kazatele i z hlediska církevních řádů, které každého v církvi zavazují, souhlasit. Proto Vás prosím, abyste své rozhodnutí znovu zvážili, zrušili je a postavili bratra Mikuleckého před řádné kárné řízení. Tím neztratíte,*

314 Václav Mikulecký převzal od poloviny roku 1968 (č. 26–30, 33–52) po faráři Karlu Krásném pravidelnou rubriku *Týden s Pánem*, otiskovanou v oficiálním listu CČS(H) *Český zápas*. Stejnou rubriku, která byla přejmenována na *Každý den s Pánem*, připravoval i po celý rok 1969. Od ledna 1970 ho v psaní rubriky vystřídal farář František Moc.

315 APD CČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Vlasty Kaprové adresovaný pražské diecézní radě z 3. ledna 1970.

316 Stručnou charakteristiku o vývoji stavu v CČS(H) a jejím vedení z pohledu SPVC podává informační zpráva určená pro předsednictvo ÚV KSČ. *K obdobnému vývoji* (jako u ČCE – pozn. autora), *i když ne s tak vybranými požadavky a stanovisky, docházelo i v největší nekatolické církvi – církvi československé, kde bylo kritizováno vedení (dr. Novák a někteří biskupové) za předcházející pozitivní vztah ke státním orgánům. Některými menšími skupinami duchovních byli označováni za kolaboranty. V současné době však toto vedení upevnilo svoji pozici v církvi a u převážné většiny věřících i duchovních má autoritu.* Viz NA, f. Archiv ÚV KSČ, Předsednictvo ÚV KSČ 1966–1971, k. 126, inv. č. 203/4 (n. ř. 7323), Informační zpráva o současné církevní politické situaci v ČSSR z 14. dubna 1970.

Martin Jindra

*nýbrž naopak získáte pravou duchovní autoritu v církvi a dáte příklad všem církevním úřadům. Husův reformační odkaz nás zavazuje k tomu, abychom nad celou církví uznali autoritu Kristova práva, a abychom „dobrých násilím tlačit nedali a pravdu každému přáli“. Ať může být bratru Mikuleckému vytykáno cokoli, rozhodně patří k dobrým lidem a nadto k dobrým kazatelům. Myslím, že nebude nikoho mezi Vámi, kdo by s tím se mnou nesouhlasil.*³¹⁷

Ani Václav Mikulecký se nehodlal s bezprecedentním rozhodnutím pražské diecézní rady smířit a označil ho za drastické kázeňské opatření, přičemž žádal sdělení právní normy, na základě které bylo učiněno, aby se mohl proti rozhodnutí odvolat a bránit. Současně vznesl na představiteli pražské diecéze dotaz, co jako externí duchovní nesmí dělat a co zase jako úd církve konat může. Spor se vlekl až do 11. února 1970, kdy byl na společném jednání zástupců pražské diecéze a Václava Mikuleckého vyřešen smírem, který farář doprovodil následujícím prohlášením: *K mým výrokům na diecézním shromáždění dne 12. dubna 1969 prohlašuji, že jsem jimi nemínil v žádném směru uvádět činnost diecézní rady či kteréhokoliv z jejích členů do příčinné souvislosti se smrtí jmenovaných duchovních. Měl jsem na mysli všeobecnou kritiku malého zájmu v naší církvi jednoho o druhého. To, že moje kritika vyzněla jinak, než jsem zamýšlel, bylo způsobeno nezvyklým vyjádřením, které mohlo připustit i jiný výklad.*³¹⁸ Dne 4. března požádala pražská diecézní rada o předchozí státní souhlas k ustanovení Václava Mikuleckého externím duchovním pro okrsky Praha město-východ a Praha město-západ. Po kladném vyřízení žádosti ze strany NV hl. m. Prahy (oddělení pro věci církevní) byl Václav Mikulecký od 1. května 1970 ustanoven externím duchovním v NO ČČS(H) v Praze-Braníku, tedy na místě, kde jako farář začínal.³¹⁹

Desetiletí neúnavných snah a touhy nést druhé k Pánu v rodině své církve, kterým došla naplnění farářova oblíbená píseň „Radujme se vždy společně“, oslavil Václav Mikulecký 3. května 1970 vykonáním bohoslužeb v branické modlitebně. Věřící mohli naslouchat jeho kázáním a společně s ním prožívat Farského liturgii až do července 1972.³²⁰ Branická NO ČČS(H) však nebyla jediným místem, kde farář Mikulecký, pak-liže mu to zdravotní stav dovozoval, působil. Na počátku roku 1971 po tři týdny zastupoval nemocnou farářku Blanku Švehlovou v NO Praha-Nové Město, kde sloužil bohoslužby v starobylém kostele sv. Václava Na Zderaze; nadále probíhaly žižkovské modlitební večery, konala se setkání společenství živé víry, příležitostně byl Václav Mikulecký zván i do dalších NO.³²¹

S tím, jak začala postupně utíchat a rozplývat se snaha zapálených členů rehabilitačních komisí uvnitř církve – zatímco v roce 1969 byla zpráva o činnosti praž-

317 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Zdeňka Trtíka adresovaný pražské diecézní radě z 22. ledna 1970.

318 Tamtéž, Záznam z jednání místopředsedy pražské diecézní rady dr. F. Havelky, vedoucího tajemníka pražské diecézní rady M. Našince a V. Mikuleckého z 11. února 1970.

319 ÚAM ČČSH, f. Personální spisy, Personální spis Václava Mikuleckého, Jmenování Václava Mikuleckého externím duchovním v NO ČČS(H) v Praze-Braníku z 28. dubna 1970.

320 Poslední bohoslužby v Praze-Braníku vykonal Václav Mikulecký 9. července 1972. Do té doby zde sloužil liturgii a kázal v roce 1970 sedmkrát, v roce 1971 šestkrát a v roce 1972 čtyřikrát. Dvakrát zde v tomto období konala laické bohoslužby i jeho manželka Milena.

321 V listopadu 1970 například vykonal bohoslužby v NO ČČS(H) Praha-Nusle.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

ské diecézní rehabilitační komise zařazena na program jednání synody duchovních, v následujícím roce tomu tak již nebylo³²², uzrávalo ve Václavu Mikuleckém rozhodnutí zažádat o mimosoudní rehabilitaci přímo na Ministerstvu kultury. Žádost doplněnou o osobní dotazník a zprávu líčící průběh jeho kauzy na SPVC odeslal 17. srpna 1969. Mikuleckého případ se na SPVC dostal k referentu Karlu Šnýdrovi, který k němu vypracoval tento komentář: *V. Mikuleckému byl odňat státní souhlas v r. 1960 (s. Falta) z důvodů – jak ukazuje rekonstrukce tehdejších spisů na NVP –, že jeho radikální hlubinářské vystupování přesáhlo rámec činnosti podle náplně státního souhlasu. Při šetření stížnosti v r. 1967–1968 po dohodě se s. Jelínkem bylo V. Mikuleckému sděleno, že není důvodů k neudělení státního souhlasu, požádá-li o něj církev. Také později byl státní souhlas V. Mikuleckému udělen. Jmenovaný žádá nyní předání svého případu rehabilitační komisi při MK. O její další činnosti není však dosud rozhodnuto. Přesto jako každou žádost je nutné i tuto řešit. Požádal jsem s. Jelínka o písemné zdůvodnění odnětí státního souhlasu (není to lehké, byl zde zájem MV i duchovních činitelů církve).*³²³ Referentova poznámka v závěru zprávy, která poměrně přesně rekapituluje průběh celé kauzy, opětně dokládá, že nevýznamnou roli v případě faráře Václava Mikuleckého sehráli vedle StB i někteří představitelé z vedení ČČS(H), konkrétně zejména tehdejší patriarcha církve a pražský biskup.

Jelikož ani na SPVC nebyla mimosoudní rehabilitace řádně dokončena,³²⁴ manželka Milena Mikulecká učinila po smrti faráře Mikuleckého poslední pokus o jeho úřední očistění. Dne 8. prosince 1989 se jí podařilo získat ústní příslib od patriarchy Nováka, že ve věci jejího manžela bude v církvi opětovně zavedeno rehabilitační řízení.³²⁵ Již 15. prosince 1989 však ÚR vydala *Stanovisko ČČS(H)*, ve kterém se v bodě

322 Srov. tamtéž, Zápis ze synody duchovních pražské diecéze konané 24.–25. června 1970 v Praze. Obdobná situace panovala i v ostatních diecézích. Člen královéhradecké diecézní rehabilitační komise Radoslav Hobza musel dokonce žádat o dodatečné zařazení do diecézní komise na jednání synody již v roce 1969. Jak s přibývajícím časem získávalo staronové vedení církve pevnější půdu pod nohama, bylo pro aktivní členy rehabilitačních komisí stále obtížnější, získávat potřebné archivní podklady pro řešení jednotlivých rehabilitačních řízení. Srov. *Archiv autora*, Zpráva člena královéhradecké diecézní rehabilitační komise Radoslava Hobzy (nedatováno). Dopis autorovi poskytl Zdenka Schubertová. Nenaplněny zůstaly i další úkoly, na kterých se usnesla generální synoda duchovních v roce 1968. Jednalo se zejména o přípravu a svolání sněmu (první zasedání VI. řádného sněmu se uskutečnilo až v říjnu 1971), uspořádání nových, svobodných voleb na přední místa v církvi, zapojení většího počtu laiků a omezení hierarchizace církve atd. Uvedené skutečnosti se odrážely i v úbytku počtu věřících, kdy k roku 1970 platilo církevní daň 536 000 věřících ČČS(H). Viz NA, f. Archiv ÚV KSČ, Předsednictvo ÚV KSČ 1966–1971, k. 126, inv. č. 203/4, Informační zpráva o současné církevní politické situaci v ČSSR z 14. dubna 1970.

323 NA, f. Ministerstvo kultury ČSR/ČR, k. 145, sign. 37, Zpráva k mimosoudní rehabilitaci Václava Mikuleckého z 24. září 1969.

324 Václav Mikulecký obdržel z SPVC následující vyrozumění: *Učiníme opatření, aby Vám bylo zasláno písemné zdůvodnění odnětí státního souhlasu v r. 1960. Vaši žádosti o zavedení mimosoudního rehabilitačního řízení nemůžeme vyhovět – je věcí každého občana, aby o ni požádal osobně a uplatnil postup podle zákona o mimosoudní rehabilitaci, o jehož vydání se jedná. Tamtéž.*

325 APD ČČSH, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Mileny Mikulecké adresovaný nástupci patriarchy Nováka (nedatováno). Vzhledem k tomu, že v dopise není uvedeno jméno adresáta a není ani datován, nelze přesně určit, zda se jednalo o biskupa Mgr. Jaromíra Tučka, který byl ÚR pověřen výkonem funkce patriarchy v době dovolené Miroslava Nováka, nebo o biskupa – správce církve ThDr. Vlastimila Zítka, který se funkce ujal po odchodu Miroslava Nováka do důchodu (15. května 1990).

Martin Jindra

jedna praví: *Požadujeme rehabilitaci všech duchovních, kterým byl po r. 1968 odebrán státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti, kteří byli z jednostranné vůle státních orgánů přeloženi anebo jinak postiženi.*³²⁶ Přesto Milena Mikulecká učinila ještě jeden pokus, když se s písemnou žádostí o rehabilitaci obrátila na nástupce patriarchy Nováka. *Až dosud jsem trpělivě čekala na splnění ústního slibu Vašeho předchůdce dr. M. Nováka ze dne 8. 12. 1989, že bude zavedeno rehabilitační řízení v případě Václava Mikuleckého, mého zemřelého manžela. Marně. Je mou povinností vzhledem k mým dospělým dětem a jejich rodinám žádat – tentokrát písemně – o provedení této rehabilitace. [...] Doufám, že budu písemně informována, jaké kroky jste podnikl v rámci nápravy křivdy z roku 1960, která ve svých důsledcích stála mého muže život. Myslím, že je povinností církve, která chce stát v poslušnosti svému Pánu, aby byla sama k sobě rovněž pravdivá.*³²⁷ Přes vynaložené úsilí však nebyla rehabilitace Václava Mikuleckého ani po roce 1990 dokončena.

Odchod k Pánu

Od počátku sedmdesátých let se Mikuleckého zdravotní stav výrazně zhoršoval. I tak se neúnavně snažil dostat rozpoznané nezastupitelnosti následování Ježíše Krista. *On ty svoje ovečky neopustil, ani když byl tak těžce nemocný. Pořád se o nás třeba i vzdáleně staral a posíloval nás.*³²⁸ Do léta roku 1972 byl ještě schopen účastnit se jednání rady starších v Braníku, s farářem Čepelkou nadále připravoval modlitební večery na Žižkově, v květnu 1972 se naposledy osobně podílel na sejití společenství živé víry v Havlíčkově Brodě. Od podzimu 1972 však musel být opakovaně hospitalizován, nemohl již ani psát, střídal pobyty v nemocnici s domácím léčením. Vážná krize přišla koncem března 1973. Mnozí z přátel s ním zůstávali ve víře na modlitbách a spoléhali na Boží milosrdenství. *Jistě, že Bůh může opět Václava z krize vyvést a my za to můžeme prosit. Jistě nám ve víře více nepřísluší než modlitba a odevzdání Václava do Boží péče. Není na nás, abychom se upínali k nereálným představám, i když smíme spoléhat na Boží milosrdenství.*³²⁹ Bránou smrti prošel Václav Mikulecký 10. května 1973 ve 14.35. Symbolicky si jej Pán povolal k sobě pouhý den poté, kdy se poprvé nemohl přímo účastnit setkání společenství živé víry, na jehož zrodu se významně podílel a jehož tíhu jako jeho první z bratří po léta nesl. Mezi četné projevy soustrastí se prostřednictvím patriarchy Nováka připojila i ÚR CČS(H). *Dostali jsme právě zprávu, že se po vůli Boží naplnil čas zdevětého života Vašeho drahého manžela. Přijměte proto, prosím, ode mne i od naší ústřední rady projev naší bratrské soustrastí. Svědectví starozákonního proroka Nabuma: „Hospodin je dobrý, je záštitou v den souzení, zná se k těm, kteří se k němu utíkají.“ (Na 1, 7) Kéž utvrdí také Vaši jistotu víry a posílí Vás a Vaše drahé v odhodlání usilovat o zvěčnění Vašeho vlastního života.*³³⁰

326 Tamtéž, f. ÚR CČS(H), nezpracováno, Stanovisko CČS(H) z 15. prosince 1989.

327 Tamtéž, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Mileny Mikulecké adresovaný nástupci patriarchy Nováka (nedatováno).

328 Tamtéž, f. Sběrka orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s farářkou Naděždou Kučerovou-Kotkovou z 9. března 2010.

329 Tamtéž, f. Václav Mikulecký, nezpracováno, Dopis Otto Rutrleho adresovaný Milanu Krchňákovi z 29. března 1973.

330 Tamtéž, Dopis Miroslava Nováka adresovaný Mileně Mikulecké z 15. května 1973.

Životní příběh faráře Václava Mikuleckého

Smuteční rozloučení vykonal na přání zesnulého farář Miroslav Čepelka, který kázal na slova Janova evangelia (J 11, 25): *Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?* Rukou připsaná odpověď, kterou zaznamenal Václav Mikulecký do konceptu svého předem připraveného pohřebního rozloučení zněla: *Věřím tomuto slovu, slovu Boha živého a Pána našeho.*³³¹

Samotný obřad probíhal 17. května 1973 ve velké síni přeplněného strašnického krematoria. Do smutečního oznámení s mottem *Pane, rozpomeň se na mne...* (L 23, 42) byla vepsána prosba o modlitby za zesnulého. Pohřební pobožnost začala preludiem na téma chorálu „Ktož jsú Boží bojovníci“. V kázání zazněly z úst faráře Čepelky především prosby: *Hospodine, v Tvých rukách jsou všechny naše dny a Tvé ruce jsou bezpečné a dobré. V Tvých rukách jsou i všechny časné dny našeho zesnulého bratra Václava a v Tvých laskavých rukách je i on sám. Ty víš lépe než my, jak bohaté jsou ty dny jeho nedlouhého života. Tys jej, Pane, připásal ke své službě a dal mu kráčet po nelehkých cestách. Mnohé hřívný jsi mu svěřil, s nimiž on věrně hospodařil a Tvými dary mnohá srdce potěšil a obohatil. Jeho pozemská pouť se uzavřela. My jsme tolik zarmouceni, mnohá proč se nám chvějí na rtech. Všechnu tuto tíži i všechnu tíži dnů časné cesty Václavovy odevzdáváme, nebeský náš Otče, Tobě, který jsi nejvyšší milosrdenství, nejvyšší slitování i nejvyšší spravedlnost. Prosíme Tě, dej nám pocítit, že stojíš svou láskou a pomocí při nás. Prosíme Tě, pomoz nám, rodině církve i rodině zesnulého, ať umíme Tobě vyslovit ten pravý dík za obdarování, kterého se nám dostalo jistou a radostnou vírou, věrnou službou Tobě a ostatními hřívnami života bratra Václava.*³³² Na stránkách oficiálního církevního tisku *Českého zápasu* se s Václavem Mikuleckým rozloučil textem *Ani smrt nás nemůže odloučit od lásky Kristovy* (Ř 8, 37–39) profesor Otto Rutrle.³³³

Farář Václav Mikulecký patřil k duchovním CČS(H), pro které se stal život a služba v církvi darem a příležitostí ukázat, že pravá láska je silnější než smrt. Jako křesťan náležející ke Kristu věděl, že kříž je ozářen vzkříšením. Proto jeho slova, která týden před svým oslavením vyřkl v Nemocnici Na Františku v reakci na otázku syna Tomáše: *Jak to vidíš s vírou v Hospodina po tom všem?* zněla: *Věřím slovům Písma, že kdo ve mne věří, byť pak i umřel, živ bude!*³³⁴

331 Tamtéž, Koncept pohřebního rozloučení vyhotovený Václavem Mikuleckým z 10. března 1970.

332 *Archiv autora*, Pohřební kázání Miroslava Čepelky. Text autorovi poskytl Milan Krchňák.

333 RUTRLE, Otto: Za bratrem Václavem Mikuleckým. *Český zápas*, 1973, č. 21, s. 3.

334 *APD CČSH*, f. Sbíрка orální historie, Zvukový záznam rozhovoru s Václavem, Tomášem a Evou Mikuleckými z 25. května 2010.